

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

REKREATİF AMAÇLI BASKETBOL OYNAYAN
GENÇLERİN DEĞER DEĞİŞİMLERİNE YÖNELİK
ANNE-BABA GÖRÜŞLERİ

OSMAN BARDAKÇI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. ÖZER YILDIZ

KONYA-2019

YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU

 KONYA	<p>T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü</p>	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	---	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Osman BARDAKÇI
	Numarası	168117011002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Rekreasyon Yönetimi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Özer YILDIZ
	Tezin Adı	Rekreatif Amaçlı Basketbol Oynayan Gençlerin Değer Değişimlerine Yönelik Anne-Baba Görüşleri

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Rekreatif Amaçlı Basketbol Oynayan Gençlerin Değer Değişimlerine Yönelik Anne-Baba Görüşleri başlıklı bu çalışma 24/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Doç. Dr.	Özer YILDIZ	
2	Doç. Dr.	Murat KOÇYİĞİT	
3	Doç. Dr.	Murat ERDOĞDU	

BİLİMSEL ETİK

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Osman BARDAKÇI		
	Numarası	168117011002		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Rekreasyon Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	Rekreatif Amaçlı Basketbol Oynayan Gençlerin Değer Değişimlerine Yönelik Anne-Baba Görüşleri			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığımı bildiririm.

Osman BARDAKÇI

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	--

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Osman BARDAKÇI		
	Numarası	168117011002		
	Ana Bilim /BilimDalı	Rekreasyon Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	TezDanışmanı	Doç. Dr. Özer YILDIZ		
Tezin Adı	Rekreatif Amaçlı Basketbol Oynayan Gençlerin Değer Değişimlerine Yönelik Anne-Baba Görüşleri			

Bu araştırmanın amacı rekreatif amaçlı basketbol oynayan gençlerin değer değişimlerine yönelik anne-baba görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden Kültür Analizi (Etnografi) yaklaşımı benimsenmiş ve nitel araştırmalarda en sık kullanılan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemine göre 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Konya il merkezinde çeşitli basketbol kulüplerinde oynayan 12-16 yaş gençlerin velileri (10 Anne, 13 Baba) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak araştırma kapsamında araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu” kullanılmıştır. Veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, rekreatif amaçlı basketbol oynayan gençlerde sorumluluk, yardımseverlik, özgüven, disiplin, paylaşma, düzenli olma, sportmenlik, başarı, saygı, liderlik, dayanışma, sağlık, boş zamanları

değerlendirme, hedef koyma, empati, çaba, iş birliği, stres yönetimi, centilmenlik ve dürüstlük gibi değerlerin olumlu yönde değiştiği ve geliştiği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Rekreatif etkinlik, basketbol, genç, değer değişimi, anne-baba

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	--

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Osman BARDAKÇI		
	Student Number	168117011002		
	Department	Recreation Management		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Associate Professor Özer YILDIZ		
Title of the Thesis/Dissertation	Value Change of Young People Playing Basketball for Recreational Purposes			

The aim of this study is to determine the parents' views on the changes in the value of young people who are playing basketball. In the study, the Culture Analysis (Ethnography) approach was adopted from qualitative research designs and the most commonly used interview method was used in qualitative research. According to purposive sampling method, the study group consists of the parents (10 mothers, 13 fathers) of 12-16 aged youngsters who play in various basketball clubs in the city center of Konya in 2018-2019 Academic Year. In the research, Personal Information Form and semi-structured Interview Form which were developed by the researcher were used as data collection tools. Data were evaluated with content analysis method.

At the end of the research, it was determined that values, such as responsibility, benevolence, self-confidence, discipline, sharing, regularity, sportsmanship, success, respect, leadership, solidarity, health, leisure time, goal setting, empathy, effort, cooperation, stress management, fairness, honesty, have

changed and improved for young people who play basketball for recreational purposes in a positive way.

Keywords: Recreational activity, basketball, young, value change, parents

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU	i
BİLİMSEL ETİK	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x
ÖNSÖZ	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BOŞ ZAMAN VE REKREASYON

1.1. Boş Zaman Kavramı	3
1.2. Boş Zaman Sınıflandırılması	5
1.2.1. Sürelerine Göre Boş Zaman.....	5
1.2.2. Değerlendirme Amacına Göre Boş Zaman.....	5
1.3. Boş Zamanın Etkinlik Alanları	6
1.4. Boş Zamanı Değerlendirmenin Faydaları	7
1.4.1. Toplumsal Faydaları	7
1.4.2. Fiziksel Faydaları	7
1.4.3. Psikolojik Faydaları	8
1.5. Boş Zaman ve Rekreasyon İlişkisi.....	9
1.6. Rekreasyonun Tanımı	9
1.7. Rekreasyonun Özellikleri.....	10
1.8. Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması.....	11
1.8.1. Mekansal Açıdan Rekreasyon.....	12
1.8.2. Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreasyon	12
1.8.3. Katılımcıların Sayısına Göre Rekreasyon.....	13
1.8.4. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon	13
1.9. Rekreasyona Duyulan İhtiyaç ve Rekreasyonun Yararları	14
1.10. Rekreasyonun Sporla İlişkisi	16

İKİNCİ BÖLÜM

OYUN VE BASKETBOL

2.1. Oyun Kavramı.....	19
2.2. Oyunun Eğitsel Önemi.....	19
2.3. Basketbolun Eğitsel Önemi.....	20
2.4. Basketbolda Başarma Yöntemi ve Değerler	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞER VE DEĞER DEĞİŞİMİ

3.1. Değer Kavramı.....	23
3.2. Değerlerin Özellikleri	24
3.3. Değerlerin Gruplandırılması	25
3.3.1. Spranger'ın Değer Sınıflaması.....	26
3.3.2. Rokeach'ın Değer Sınıflaması	26
3.3.3. Schwartz'ın Değer Sınıflaması	27
3.3.4. Dilmaç ve Arıcak'ın Değer Sınıflaması.....	27
3.3.5. Tarhan'ın Değer Sınıflaması.....	28
3.4. Değerler Eğitimi.....	28
3.5. Değer Değişimi	33
3.6. Spor Yoluyla Değer Değişimi.....	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1. Araştırmanın Modeli	36
4.2. Araştırmanın Amacı.....	37
4.3. Veri Toplama Araçları	37
4.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	39
4.3.2. Görüşme Formu	39
4.3.2.1. Görüşme Formunun Hazırlanması	39
4.3.2.2. Görüşme Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması.....	40
4.4. Verilerin Toplanması ve Saha Uygulama Süreci	42
4.5. Verilerin Analizi	42

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

5.1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımı.....	45
5.2. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlatma Amaçlarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular.....	47
5.3. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlattıktan Sonra Çocuklarının Günlük Hayatlarında Ne Tür Alışkanlıklar Kazandıklarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular	52
5.4. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlattıktan Sonra Çocuklarının Kişiliğinde Neler Değiştiğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular	59
5.5. Katılımcıların Basketbolun Çocuklarının Akademik Başarısını Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular.....	65
5.6. Katılımcıların Basketbol Sayesinde Çocuklarında Hangi Değerlerin Değişime Uğradığına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular.....	70
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	79
ÖNERİLER	88
KAYNAKLAR	89
EK-1 GÖRÜŞME FORMU.....	100
EK-2 KATILIMCININ BEYANI.....	101
EK-3 ÖZGEÇMİŞ.....	102

TABLolar LİSTESİ

Tablo 5.1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımı.....	45
Tablo 5.2. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlatma Amaçlarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular	47
Tablo 5.3. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlattıktan Sonra Çocuklarının Günlük Hayatlarında Ne Tür Alışkanlıklar Kazandıklarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular.....	52
Tablo 5.4. Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlattıktan Sonra Çocuklarının Kişiliğinde Neler Değiştiğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular	59
Tablo 5.5. Katılımcıların Basketbolun Çocuklarının Akademik Başarısını Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular	65
Tablo 5.6. Katılımcıların Basketbol Sayesinde Çocuklarında Hangi Değerlerin Değişime Uğradığına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular	70

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, rekreatif amaçlı basketbol oynayan gençlerin değer değişimlerine yönelik anne ve baba görüşlerini inceleyip basketbolun değer yönelimleri incelenmiştir.

Hiçbir fedakârlıktan kaçınmayarak beni yetiştiren aileme, tez çalışmamda her zaman iletişim halinde olan ve beni yönlendirip, yardımcı olan tez danışmanım Doç. Dr. Özer YILDIZ'a ve değerli ailesine, lisansüstü tez dönemimde bana yardımcı olan Doç. Dr. Murat KOÇYİĞİT ve Doç. Dr. Murat ERDOĞDU hocalarıma, antrenörüm Mehmet Aydoğan KARAKAYA'ya, tez çalışmama katılan tüm velilerimize teşekkür ederim, çocuklarımıza da sağlıklı bir gelecek ve başarılar dilerim.

GİRİŞ

Yüzyıllardır varlığını sürdürme çabası içerisinde olan insanoğlu sosyal özelliklerini de ihmal etmemiş, insanlar arası ilişkilerini ve iletişimini sürdürerek kendi kültürlerini oluşturmuşlardır. İnsanoğlu oluşturduğu kültürü sonraki nesillere aktarırken eğitim önemli bir araç olmuştur. Son yıllarda eğitimin önemli bir aracı olan spor yoluyla kültürel kazanımlar daha da zengin bir içerik kazanmıştır.

Birey toplumun kültürel zenginliklerine bağlı olarak hem bireysel hem de sosyal gelişim ihtiyacı nedeniyle boş zamanlarını rekreatif amaçlı etkinliklere katılmaktadır. Rekreatif amaçlı bu etkinliklere bireyler katılırken, onlara katılmak istedikleri etkinlikleri belirleme şansının verilmesi bireylerin yaratıcı güçlerinin ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır (Kılbaş Köktaş, 2004: 5).

Günümüzde devlet politikası olarak dünyanın birçok ülkesi olumsuz hayat şartlarından kurtulmak ve bireyleri sağlıklı kılmak için hareketli bir yaşamı hedef olarak belirlemektedir (Zorba, 2015: 16). Eğitim ve kültür seviyesinin artmasıyla birlikte bireylerin kendilerine ayıracak boş zamanları da artmış, bu boş zamanlarında kendilerini geliştirmek ve rahatlatmak için rekreatif amaçlı sportif etkinliklere katılım oranı da artmıştır. Bireyler boş zamanlarında rekreatif etkinliklere katılarak haz almaktadırlar. İş çıkışı sonrası yapılan sportif etkinliklerin tekrar yorulmaya neden olacağı fikrinin değişmesi, rekreatif etkinliklere katılma düşüncesini desteklemiş, bireyler öğrenerek ve haz alarak dinlenme anlayışını benimsemişlerdir (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç, 2015: 61-62).

Bireyler toplumun değer yargılarını benimseyerek buldukları çevreye uyum sağlamakta, kendi ilke ve değer yargılarını oluşturmayı amaçlayarak toplumda nasıl davranılması gerektiğinin farkına varmaktadırlar. Toplumda iyi-kötü veya doğru-yanlış kavramları inançlar, tutumlar, alışkanlıklar, gelenek ve göreneklerle birlikte manevi değerlerin oluşmasına yardımcı olmaktadır. Bireyler çocuk yaştan itibaren içinde yaşadığı toplumun ahlak kurallarına göre iyi ve doğru sayılan davranışları yapmayı anne-baba ve yakın çevresiyle olan ilişkilerinden öğrenmektedir. Her toplumda geçerli olan sevgi, yardımlaşma, doğruluk, dürüstlük, insan severlik, acıma vb. duygular evrensel ahlak kuralları olarak bilinmektedir. Bu nedenle her bireyin kendi toplumunun kurallarına ve evrensel değerlere uygun bir şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir (Çınar, 2013: 225-227).

Rekreatif amaçlı yapılan sportif etkinlikler yoluyla gençlerin evrensel değerler kazanmasına yardımcı olmanın, toplumda giderek yozlaşan değerleri yeniden kazandırmanın ve değer değişimlerine yol açmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Çünkü sportif etkinlikler bireylere ve özellikle gençlere evrensel değerlerin kazandırılacağı ortamların başında gelmektedir. Bu nedenle sportif ortamlarda bulunan gençlerin ne tür bir değer değişimine uğradıklarının tespit edilmesi önemli olacaktır.

Yapılan bu araştırmanın birinci bölümünde boş zaman kavramı, boş zaman sınıflandırılması, boş zaman etkinlik alanları, boş zamanı değerlendirmenin faydaları, rekreasyon kavramı, rekreasyonun özellikleri ve rekreasyon faaliyetlerinin sınıflandırılması, boş zaman incelenmiştir. İkinci bölümde ise; Oyunun faydaları, okullarda spor ve basketbol incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise; değer kavramı, değerlerin özellikleri, değerlerin gruplandırılması, değerler eğitimi, değer değişimi ve sporda değer değişimi konuları incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BOŞ ZAMAN VE REKREASYON

1.1. Boş Zaman Kavramı

Boş zaman kavramının İngilizcedeki karşılığı ise "leisure" dir. Leisure kelimesinin anlamı ise "izin verilmiş olmak" veya "serbest olmak" anlamına gelen Latince "licere" kelimesinden türetilmiştir. Mecburiyetin ve zorlamanın olmaması, özgürce seçim ifadesinden de anlaşılacağı üzere, boş zaman, kişilerin istediği gibi kullanabilecekleri zaman olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2001'den akt. Kürşat, 2008: 9).

Rekreasyon her şeyden önce boş zamanı olan insanların, bu boş zamanlarında özgürce gerçekleştirdikleri faaliyetlerle ilgilidir. Günlük yaşamında çalışmakla ilgili bölümünün dışında kalan zamanda yapılan tüm etkinlikleri kapsar (Karaküçük, 1995: 19-24).

Serbest zaman gençlerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimleri açısından çok önemli bir zaman dilimidir (Passmore ve French, 2001: 67-75). Özellikle açık alan aktivitelerine katılan gençlerde fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimleri ile toplumsal davranışlarının olumlu yönde değiştiği, özgüvenlerinin arttığı bilinmektedir (McAvoy, 2001: 24-36).

Serbest zaman bireylerin iş hayatının stres ve rutininden kurtulmasına yardımcı olan ve hayata dair genel doyum düzeyini artıran bir özelliğe sahiptir (Passmore ve French, 2001: 67-75). Serbest zaman iş hayatının yoğun temposundan kurtulmak isteyen bireylerin topluma uyum sağlamasında ve kendini yenilemesinde önemli bir yer tutmaktadır (Bull, Hoose ve Weed, 2003: 127-129).

Bireyler, serbest zaman etkinliklerine öğrenmek ve araştırmak için katılmaktadır. Aslında serbest zaman ve rekreasyon bireylere öğrenmek için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu bakış açısıyla eğitimin serbest zaman ve rekreasyon ile ilişkili olduğu söylenebilir (Wells ve Merriman, 2002: 94-100).

Rekreasyon ile ilgili bir çalışma yaparsanız, öncelikli ele alınacak konunun başında hiç şüphesiz kişinin boş zamanı gelir. Çünkü rekreasyon insanların

boş zamanlarda yapılır. Rekreasyon kısaca boş insanların zamanlarında gerçekleştirdikleri etkinliklerdir diyebiliriz (Öztürk, 2013'ten akt. Has, 2016: 7).

Boş zaman, kişilerin çalışma saatleri ve zorunlu olarak kendisine ayıracağı zamanın dışında kalan ve özgürce kullanabileceği ve özgürce seçme şansına sahip olduğu bir zaman dilimi olarak da ifade edilmektedir (Hacıoğlu vd., 2015: 18).

Günümüzde, ekonomik gelişmelere bağlı olarak iş yaşamında çalışma şartlarının iyileşmesiyle birlikte serberst zaman kavramı bireyin hayatında daha önemli bir yer edinmiştir. Bireylerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal sağlıklarını koruyabilmeleri için serbest zaman içerisinde yaptıkları faaliyetlerin önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır (Howat, 1999: 42-64).

Boş zaman, temel anlamıyla bireyin, iş, çalışma, uyku ve ev işlerinden sonra özgürce kullanabileceği zaman dilimidir. Bu zaman dilimini nasıl kullanacağı kişinin kendi özgür iradesine bağlıdır (Broadhurst, 2001'den akt. Has, 2016: 7).

Sosyolog Joffre Dumazedier, boş zamanın üç temel fonksiyondan oluşmakta olduğundan söz etmekte ve bunu da 3D olarak kodlamıştır. Bu fonksiyonlar ise; (Descanso) dinlenme ve kendini bırakma, (Diversio) eğlenme ve kendini geliştirme ve (Desarrollo) gelişim olarak tanımlanmaktadır (Çubuk, 1984'ten akt. Akyüz, 2015: 21-23).

- **Dinlenme Fonksiyonu:** Dinlenmenin, yeniden elde etme veya iş sonrası stres ve yorgunluk atma ile bedensel yorgunlukları ve stresi ortadan kaldıran bir özelliği vardır. Çağdaş insan için ise dinlenme, bedensel ve ruhsal yönden yenilenmek için aktif veya pasif birçok boş zaman değerlendirme etkinliğinin gerçekleştirilmesini imkân sağlamaktadır (Karaküçük, 2008: 6-18; Çubuk, 1984'ten akt. Akyüz, 2015: 21-23).

Çalışan insanlar için bir günün sonunda bireyin televizyon seyretmesi, sinema, tiyatro, konser, maç gibi etkinliklere pasif olarak katılması, herhangi bir sportif veya rekreatif etkinliğe katılması, hayvanlarıyla ilgilenmesi veya bahçe işleri ile uğraşması ve bu gibi birçok aktivite, iş hayatı içinde biriken yorgunluktan uzaklaşarak dinlenmesine yardımcı olmaktadır (Çubuk, 1984'ten akt. Akyüz, 2015: 21-23).

- **Eğlenme Fonksiyonu:** Günlük hayattaki can sıkıntısından ve stresten kurtulup rahatlamayı ifade eden ve bu rahatlamayı gerçekleştirirken eğlenmeyi de sağlayıp, zamanı hoş bir şekilde geçirmek için yapılan aktivitelerdir (Akyüz, 2015: 22).
- **Gelişim Fonksiyonu (Kendini gerçekleştirme):** İnsan düşüncesini, günlük eylemlerin rutinliğinden kurtaran, daha geniş sosyal katılıma zemin hazırlayan ve insanın kişiliğini geliştirmesine ve gösterilmesine eğilimli olan faaliyetlerdir (Karaküçük, 2008: 49-50; Akyüz, 2015: 22-23).

1.2. Boş Zaman Sınıflandırılması

Boş zaman sürelerine ve değerlendirme amaçlarına göre ikiye ayrılmaktadır.

1.2.1. Sürelerine Göre Boş Zaman

Bireylerin boş zamanları sürelerine göre incelendiğinde;

- Uzun süreli boş zamanlar; çocukluk dönemi, toplumsallaşma süreci içinde pasif konumda olunan yaşam dilimi; emeklilik dönemi, yıllık izinler.
- Kısa süreli boş zamanlar; günlük iş hayatının dışında; hafta sonları ve kısa süreli izinler, kısa süreli tatiller olarak gruplandırılmaktadır (Aslan, 2005: 10).

1.2.2. Değerlendirme Amacına Göre Boş Zaman

- Sportif Boş Zaman; insanların amatör olarak, özgür bir biçimde ve severek spor yapmak için kendilerine ayırdıkları boş zaman dilimidir.
- Yaratıcı Boş Zaman; insanların yetenekleri doğrultusunda kendilerine ayırdıkları boş zaman dilimidir. Çizim, heykel yapımı, el sanatları gibi.
- Sosyal Boş Zaman; insanların sosyal etkinliklere katılmak için ayırdıkları boş zaman dilimidir. Eş, dost ziyaretleri, aile veya arkadaş toplantıları gibi.
- Turistik Boş Zaman; insanların turizm olayına katılmak için ayırdıkları boş zaman dilimidir. Turizm olayına katılma süresi içinde, zorunlu etkinlikler dışında kalan zaman dilimiyle ilgilidir (Hazar, 2003: 7).

1.3. Boş Zamanın Etkinlik Alanları

Boş zaman etkinliklerini insanların mesleki, ailevi ve sosyal ödevlerini yerine getirdikten sonra hür iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerisini gerçekleştirme, toplum hayatına gönüllü olarak dâhil olduğu aktiviteler olarak tanımlanmaktadır (Abadan, 1961: 3).

Boş zamanın etkinlik alanları, boş zamanın süresine, katılım tarzına, şekline, ekonomik durumlar ve toplum kültürüne göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bireylerin faaliyet tercihlerinde ise, yaşanan bölge, imkânlar, ailenin ya da bireyin sosyo-ekonomik düzeyi, yöredeki gelenek ve görenekler, yaş ve cinsiyet gibi kişisel özellikleri ile arkadaş çevreleri etkili olabilmektedir (Gökmen, 1985: 18).

Bucher (1979) boş zaman etkinlik alanlarını şöyle belirtmektedir;

- Müzik uğraşları; orf etkinlikleri, karaoke çalışması, orkestra ve koro çalışmaları, vb.
- Dans faaliyetleri; Yöresel danslar, modern danslar, halk oyunları etkinlikleri.
- Sanat ve el becerileri; ebru sanatı, nakış işleme, grafik sanat, seramik, maden işleme, fotoğrafçılık, sanatsal yapılar, dikişnakış.
- Spor ve oyun; basketbol, eskrim, top oyunları, golf, playstation, mendil kapmaca ve diğer eğitsel oyunlar.
- Sahne çalışmaları; oyunlar, gösteriler, kulüp etkinlikleri
- Açık hava etkinlikleri; sinema, izci kampları, piknik, rafting, balık tutma, doğa gezisi etkinlikleri.
- Çeşitli etkinlikler; elektronik spor oyunları, bahçe işleri ve çevre düzenleme, tartışma ve forum, kâğıt oyunları, kurslar (Bucher, 1979'dan akt. Tel, 2007: 33).

Ergin (1973)'in boş zaman etkinlik alanları için yaptığı sınıflamasında; Yaratıcı etkinlikler, spor ve oyun, öğrenme etkinlikleri, seyretme etkinlikleri, bireysel etkinlikler, grup etkinlikleri oluşturmaktadır (akt. Emir, 2012: 27).

1.4. Boş Zamanı Değerlendirmenin Faydaları

Boş zamanları değerlendirmenin faydalarını temel olarak üç ana başlıkta toplanmaktadır. Bunlar; fiziksel, psikolojik ve toplumsal faydalar olarak sıralanmaktadır.

1.4.1. Toplumsal Faydaları

İnsanlar doğası itibariyle sosyal özellikleri ile beraber yaratılmışlardır. İnsanlar birbiriyle olan ilişkileriyle sadece temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamazlar. Aynı zamanda katılım, kabullenme, yakınlık gibi sosyal ihtiyaçlarını da giderirler (Tel, 2007: 37).

Boş zaman aktiviteleri sosyalleşmek için güzel bir araçtır. Sosyalleşme sürecinde aile ve arkadaş grupları çok önemlidir. Grup faaliyetlerinde katılımcılar, sosyal ihtiyaçlarını karşılar veya ortamları hazırlar. Bu kişide bir tatmin yaratır ve kendini tanımasına yardımcı olur. Kişi boş zaman faaliyetlerine katılarak kendisi için ikinci bir kimlik oluşturma sürecine de girebilir. Birçok insan için boş zaman etkinliklerine katılmak, onların sosyal statüsünü yükseltir (Kılbaş, 1994: 41).

Gruplar halinde uygulanan boş zaman etkinlikleri katılanlar arasında bir dayanışma sağlamaktadır. Modern insan yeterli zamanı ve parayı bulduğu takdirde, sürekli yeni ve özgün aktivitelere yönelecektir. Bu faaliyetlerle bireyler birbirini tanımakta, ilişki kurmakta ve yakınlaşmaktadırlar. Bu sayede boş zaman faaliyetleriyle toplumda yaşamın niteliği gelişmekte, yaşam daha yaratıcı, mutlu ve zengin bir duruma gelmektedir (Tezcan, 1977'den akt. Tel, 2007: 35-37).

1.4.2. Fiziksel Faydaları

Teknolojik gelişmelerle paralel olarak artan makineleşme ile beraber birçok alanda makine kullanımında büyük bir yaygınlık meydana gelmiştir. Makineleşmenin artması ile beraber insanlarda bir hareketsizlik görülmektedir. Bu hareketsizlik beraberinde birçok hastalığı da getirmektedir. Bunlardan kurtulmanın en etkili yolu boş zamanlarda fiziksel aktivitelere yönelmektir (Tel, 2007: 35).

Boş zaman etkinliklerinden biri olan sportif faaliyetler, insanların sağlığı için önemli ve ihmal edilemeyecek bir unsurdur. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki düzenli yapılan fiziksel aktivite, obeziteyi, kalp ve dolaşım sistemi hastalıklarını,

yüksek tansiyonu, kolesterolü, kas ve eklem rahatsızlıklarını vb. gibi hastalıkları önlemede etkilidir. Egzersizle sağlığı korumak bilimsel bir gerçekliktir (Tel, 2007: 35-37).

1.4.3. Psikolojik Faydaları

Psikolojik yarar hali, insanın ruh sağlığını ifade etmektedir. Ruh sağlığı ise kişinin kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir denge ve uyum içinde olmasıdır. Çevresiyle denge ve uyumu yakalayanlar, davranışları tutarlı, yeteneklerini belli bir amaca ve doğru şekilde kullanan insanlardır (Yörükoğlu, 1980'den akt. Tel, 2007: 35-37).

Günümüzde insanın aile, akademik, iş hayatındaki yoğunluğu ve sorunları sinir sistemini bozarak yorulmasına ve dayanma gücünün azalmasına neden olabilir. Modern yaşamın ortaya çıkardığı değişik stresli işler ve bunların karşısında insanın ortaya koyduğu tepkiler psikolojik rahatsızlığı ve buna bağlı olarak devamında fiziksel rahatsızlığı ortaya çıkarmaktadır. Bu gibi baskılardan uzaklaşmak için insanlar farklı bir ortam içerisine girip moral kazanmak isterler. Bu farklı ortam onlar için dinlenmek, keyif almak, değişiklik yaratacak ve kendisini yenileyecek boş zaman faaliyetleridir (Karaküçük, 1999: 94).

Gedik (1985)'e göre, boş zamanları değerlendirmenin psikolojik açıdan yararları şöyle sıralanabilir; birey boş zamanlarını olumlu şekilde değerlendirmekle fiziksel, zihinsel ve toplumsal faktörlerin bütünleşmesinden doğan bir kişilik kazanır. Bireylerin dürüst, adil, hoşgörülü, kibar ve anlayışlı olmalarına katkıda bulunur. Boş zaman faaliyetleriyle kişi bir gruba, takıma veya etkinliğe katılarak can sıkıntısını, stresini, yalnızlık hissini giderebilir. Birey bu etkinliklere katılarak, dışa dönük kişilik geliştirme imkânına da sahip olur (Tel, 2007: 35-37).

Boş zaman faaliyetlerine katılım, davranış değişiklikleri, kişisel gelişim, sağlıklı duygu süreci gibi sonuçlara ulaşmada kişiyi destekler. Ortam değişikliği ile kişiler üzerlerindeki stresi atarlar. Birçok psikiyatrist rekreasyonu dengenin ve mutluluğun sağlanmasında etkili bir unsur olarak görmüşlerdir. Boş zamanları değerlendirme sadece hastalıkların önlenmesi için değil aynı zamanda psikolojik sağlığın oluşmasında da bir araçtır (Leiber ve Fesenmainer, 1983'ten akt. Tel, 2007: 35-37).

1.5. Boş Zaman ve Rekreasyon İlişkisi

İnsanların geçmiş yıllardan bugüne kadar, yaşam şartlarında ve yaşam seviyesinin yükselmesinde değişmeyen üç ana unsur bulunmaktadır. Bunlar; çalışma, uyuma ve diğer temel ihtiyaçlar olarak belirlenmiştir. Bu unsurlar gerçekleştirildikten sonra kalan zaman “boş zaman” olarak belirtilir. İnsan yaşamındaki boş zamanın, fiziki ve sosyo ekonomik değerlendirilmesi ise rekreasyon aktivitesidir (Sevil vd., 2012: 5-6).

Boş zaman, rekreasyon kavramını içine alan bir kavramdır. Çünkü rekreasyon her şeyden önce boş zamanı olan insanların, bu boş zamanlarında gerçekleştirecekleri etkinliklerle ilgilidir (Karaküçük, 1999). Boş zaman bir zaman dilimini, rekreasyon ise bir aktivite ya da aktiviteler bütünü ifade etmektedir (Sevil vd., 2012: 5-6).

Boş zaman kavramı bir “zaman” diliminin içerisinde yer alırken, rekreasyon bir “aktivite” olarak tanımlanmaktadır. Ancak rekreasyonu tanımlarken, yalnızca boş zaman aktiviteleri olarak tanımlamak yetmez. Çünkü sıradan bir aktivitenin rekreasyon olabilmesi için gerekli bir takım koşullar söz konusudur. Örneğin; her hangi bir aktivitenin rekreasyon olabilmesi için, o aktivitenin "boş zaman" süreci içinde gerçekleşmesi gerekmektedir (Sevil vd., 2012: 5-6).

Bir profesyonel basketbolcu için basketbol oynamak işinin gereği bir zorunluluk, bir mesaidir. Fakat bir devlet memuru için hafta sonu dinlenme alanında basketbol oynaması bir rekreasyonel faaliyettir. Boş zaman içindeki her faaliyet rekreasyon değildir. Örneğin kişinin mesai bitiminde eve dönüp uyuması zaman sürecinde gerçekleşiyor olsa da, rekreatif bir faaliyet değildir (Sevil vd., 2012: 5-6).

1.6. Rekreasyonun Tanımı

İnsanlar, farklı büyüklük ve zamanlarda sahip olduğu boş zamanlarında ruhsal ve fiziksel açıdan kendini iyi hissetmek için gönüllü olarak faaliyetlere katılmaktadırlar. Rekreasyon, insanların katılmış olduğu bu faaliyetleri ifade eder (Karaküçük, 2001: 55-56).

Bireyin mesleki, ailevi ve sosyal sorumluluklarını yerine getirdikten sonra, kendi isteğiyle tercih edebileceği bir dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini artırma

ve kendini yenileme uğraşlarına katılması olarak açıklanabilmektedir (Hacıoğlu vd., 2015: 30).

İnsanın günlük yaşamış olduğu yoğun çalışma temposu, olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen vücudunu ve psikolojik sağlığını tekrar sağlamak istemektedir. Bunun yanında haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, bağımsız ve kendisine ait boş zamanda isteğe bağlı olarak bireysel ya da grup içinde katıldığı etkinliklere rekreasyon denir (Hacıoğlu vd., 2015: 30).

1.7. Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyonun özellikleri ilgi, amaç ve katılım şekillerine ve daha birçok faktöre göre farklı anlayışlar içinde ele alınmasına rağmen ortak bir noktaya ulaşma zorlukları bulunmaktadır. Birçok araştırmacı tarafından kabul edilen ve rekreasyonu diğer kavramlardan ayıran en temel özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Bireyler rekreasyon faaliyetlerine kendi istekleri ile katılırlar. Kişi kendisine göre kolay olanı, yeni ya da farklı bir aktiviteyi tercih etmek ister. Yani birey, rekreasyon faaliyetlerine katılırken hiç bir baskıya maruz kalmadan, serbestçe istediği faaliyeti seçer.
- Faaliyetlere devam etme zorunluluğu yoktur. Faaliyetin kişiye kazandırmış olduğu artılarla alakalıdır, kişinin isteğine bağlıdır.
- Rekreasyonel faaliyetler, zaman ve mekan ile sınırlı değildir. Yani, rekreasyonel faaliyetler esnektir. Her şartlarda ve her alanda uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon çok çeşitli etkinlikler içerir. Bu etkinliklerle dinlenme, eğlence, keyif alma sağlanabilir. Rekreasyon tek bir eylem şekli değildir.
- Rekreasyon bireyin kendisini ifade edebilmesine ve yaratıcı olabilmesine imkân sağlayıcı etkinlikler içermelidir.
- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.

- Rekreatyonel faaliyetler, bireylere haz ve neşe sağlamasına yardımcı olur. Kişi bu tür faaliyetlere katılarak mutlu olur. Zaten faaliyetlere katılmaktaki amaç yapılan etkinliklerden zevk almak, ruhsal ve fiziksel doyuma ulaşmaktır.
- Rekreatyonel bir faaliyet yapılırken, iki veya daha fazla faaliyeti de takip edip, katılma imkânı verir. Örneğin, dalış yapan bir kişinin aynı zamanda fotoğrafçılık yapması gibi.
- Rekreatyon, evrensel olarak uygulanmaktadır. Aslında rekreatyonel faaliyetler, bütün insanlar için bir ortak lisanı oluşturmaktadır.
- Rekreatyonel faaliyetlere katılan bireylerde sosyal ve kişisel özelliklerin kazanılması beklenir.
- Rekreatyon, planlı veya plansız olarak, beceri sahibi veya beceri sahibi olmayan kişilerle, organize veya organize olmamış mekânlarda yapılabilmektedir.
- Rekreatyon, kişiye özgürlük hissi vermektedir. Çalışan kişi için tatil günleri veya gün içerisinde işten sonra kendisine kalan boş zamanlarını iş kurallarından, stresten uzak, yorgunluğu unutarak eğlenmek kendisini özgür hissettirebilir (Karaküçük ve Gürbüz 2007: 35; Hacıoğlu vd., 2015: 31-33).

1.8. Rekreatyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

Rekreatyon faaliyetleri, sınıflandırılırken zaman, mekân, katılımcı sayısı gibi birçok faktörün rol oynadığı vurgulanmıştır. Bu sınıflamalarda bilinmesi gereken nokta yapılan rekreatyonun birden çok sınıflamanın içerisinde de yer alabiliyor olmasıdır. Bunun nedeni de rekreatyonun çok yönlü olmasına bağlanmıştır.

Dolısıyla rekreatyonu kesin olarak sınıflandırmak zor olmuştur. Aşağıda genel olarak rekreatyon türleri çeşitli açılardan sınıflandırılmıştır (Hacıoğlu vd., 2015: 37-42; Sevil vd., 2012: 15-19).

1.8.1. Mekansal Açından Rekreasyon Çeşitleri

Boş zamanları değerlendirirken mekan açısından rekreasyon çeşitleri açık alan rekreasyonu, kapalı alan rekreasyonu olarak iki grupta incelenir (Hazar, 1999: 29).

- **Açık Alan Rekreasyonu**

Açık alan rekreasyonu, açık alanda gerçekleştirilen ve doğa ile iç içe yapılan etkinlikleri kapsamaktadır. Bu etkinlikler her türlü sportif faaliyetleri, oyunları, sanatsal etkinlikleri kapsamaktadır. Basketbol, doğada yürüyüş, açık hava konserleri vb. (Sevil vd., 2012: 16).

- **Kapalı Alan Rekreasyonu**

Kapalı alan rekreasyonu insanların kullanımına ayrılmış, kapalı mekanlardaki ve evlerdeki boş zamanı değerlendirme etkinlikleridir. Açık alanın aksine binalarda, üzeri kapatılmış yapılarda yapılır. Özellikle kötü hava şartlarından etkilenmemek için ve faaliyetleri istenilen zamanlarda yapılabilmesi için olanak tanımaktadır. Kapalı yüzme havuzunda akşamları yüzmek, evde televizyon seyretmek, kapalı spor salonunda basketbol oynamak vb. (Sevil vd., 2012: 16).

1.8.2. Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreasyon

Bireyin etkinliklere seyirci veya rol alarak katılmalarına göre rekreasyon aktif rekreasyon ve pasif rekreasyon olmak üzere ikiye ayrılır (Hacıoğlu vd., 2015: 39).

- **Aktif Rekreasyon**

Aktif Rekreasyon; rekreasyonel faaliyetlere bireylerin aktif katılımıyla oluşan hareketli ve dinamik bir rekreasyondur. Organizasyonlara ya da etkinliklere dâhil olarak performans göstermek gerekmektedir. Aktif rekreasyona en önemli örnek spor yapmaktır. Örneğin; basketbol oynamak, yüzme, yürüyüş gibi etkinlikler (Hacıoğlu vd., 2015: 39).

- **Pasif Rekreasyon**

Pasif Rekreasyon; insanların kendilerinden bir şey katmadıkları ya da yapmak için aktif enerji sarf etmedikleri, etkinliklere katılmak yerine izledikleri, seyirci oldukları rekreasyon türüdür. Örneğin; spor karşılaşmalarına, sanatsal gösterilere seyirci olarak dahil olmak, müzik dinlemek gibi etkinlikler (Hacıoğlu vd., 2015: 39).

1.8.3. Katılımcıların Sayısına Göre Rekreasyon

Katılımcıların sayısına göre rekreasyonu iki grupta toplamak mümkündür (Hacıoğlu vd., 2015: 38).

- **Bireysel Rekreasyon**

Bireysel Rekreasyon; insanların yalnız olarak boş zamanlarını değerlendirdiği faaliyetlerdir. Örneğin; Evde tek başına müzik dinlemek, tek başına yapılan koşu vb. (Hacıoğlu vd., 2015: 38).

- **Grup Rekreasyonu**

Grup Rekreasyonu; insanların grup halinde boş zamanlarını değerlendirmeleridir. İnsanlar grup rekreasyon aktiviteleri katılımı sayesinde bir grubun üyesi olur ve o topluluğun özelliklerini taşırlar. Grup rekreasyon faaliyetlerine takım sporları müsabakası ya da antrenmanı, rekreatif olarak yapılan toplu müzik aktiviteleri örnek gösterilebilir (Sevil vd., 2012: 16).

1.8.4. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon

- **Ticari Rekreasyon;** İnsanların çeşitli kurum ve kuruluşların sunduğu hizmetlerden ücret karşılığında yararlanılmasıdır. Ticari rekreasyon faaliyetlerine; temalı parklar, at yarışları ve yabancı dil kursları örnek olarak gösterilebilir (Karaküçük, 2001: 76).
- **Sosyal Rekreasyon;** İnsanların sosyal ilişkiler kurmak, kurulan bu ilişkileri kuvvetlendirmek ve geliştirmek için katıldıkları etkinliklerdir. Toplantılar, doğum günleri, arkadaş ve akraba ziyaretleri, davetlere katılma sosyal rekreasyon aktiviteleri arasında sayılabilir (Karaküçük, 2001: 76).
- **Estetik Rekreasyon;** Genellikle yüksek eğitim ve kültür düzeyindeki insanların katıldıkları etkinliklerdir. Örneğin; sanat etkinlikleri izlemek, müzik yapıtlarını dinlemek vb. (Karaküçük, 2001: 76).
- **Sağlık Rekreasyonu;** Sağlığı koruyucu, tedavi edici boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Örneğin sportif etkinlikler, termalize gezileri, yaylacılık, türk hamamı vb. (Hacıoğlu vd., 2015: 39-42).

- **Fiziksel Rekreasyon;** Aktif olarak katılım gerektiren, açık ve kapalı alanlarda yapılan tüm spor çeşitleri ve sportif oyunlardır (Hacıoğlu vd., 2015: 39-42).
- **Sanatsal Rekreasyon;** Kişilerin sanatsal beceri ve yeteneklerini geliştirip gösterdikleri etkinlikler. Örneğin; seramik işleri, sinema, tiyatro, sanatsal sergi ve festival gibi etkinlikleri izleme veya bu etkinliklerde rol alma (Hacıoğlu vd., 2015: 39-42).
- **Turistik Rekreasyon;** Kişilerin turizm programlarına katılarak ya da planlayarak yaptıkları boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Örneğin; turistik amaçla kongrelere katılma, turlarla seyahat etme gibi. Eğer rekreasyon etkinliği konaklama yapan kişilere yönelikse bu etkinlikler aynı zamanda animasyondur (Hacıoğlu vd., 2015: 39-42).

1.9. Rekreasyona Duyulan İhtiyaç ve Rekreasyonun Yararları

Rekreasyon faaliyetlerine duyulan ihtiyaç, bu faaliyetlerin sağladığı kişisel ve toplumsal yararlarından ileri gelmektedir. Kişisel olarak ihtiyaçlar; fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, psikolojik sağlığı kazandırılması, bireyleri sosyalleştirmesi, yaratıcılık kazandırması, beceri ve yeteneği geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, insanı mutlu etmesidir. Toplumsal olarak ihtiyaçlar; toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplumun yaratılması, rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır (Karaküçük, 2001: 92-93).

Endüstrinin gelişmesi, üretim şekillerinin değişmesi ile birlikte çalışan insanların boş zamanlarında artış gözlenmeye başlanmıştır. İnsanlar daha organize ve örgütlü hareketle rekreasyonun oluşmasına katkı sağlamıştır. Teknolojideki gelişmeler ve kentli yaşam tarzı rekreasyona ihtiyacı arttırarak sektör haline gelmesine olanak tanımıştır. İnsanlar artık sahip oldukları boş zamanlarını değerlendirmek için rekreasyona ihtiyaç duymaktadırlar (Yıldız, 2018: 13-14).

Alandaki araştırmalar rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını aşağıdaki gibi sıralamaktadır.

- **Fiziksel Olarak Yararları;** Teknolojik gelişmelerin getirmiş olduğu hareketsizlik ve masa başındaki sabit işler insanları fizyolojik rahatsızlıklara sürüklemektedir. Birçok ülkede tekrar hareketliliği kazanmak devlet politikası haline gelmiştir (Zorba, 2015: 16).

Rekreasyon faaliyetleri birçok insanın rahatsızlıklarına, ihtiyaçlarına cevap verebilecek özelliğe sahiptir. Bu faaliyetlerde, beden eğitimi ve spor etkinlikleri önemli bir yer tutmaktadır. Etkinlikler kişinin yavaş hareketlerinden doğan sorunların çözümünde ve sağlıklı bir şekilde yaşamasında büyük roller üstlenmiştir (Karaküçük, 2001: 93).

- **Psikolojik Olarak Yararları;** İnsan sağlığı bir bütündür ve psikolojik sağlık, en az beden sağlığı kadar önemlidir. Ancak günümüz toplumunda aile, okul ve iş hayatındaki sorunlar ve yoğun stres insanların sinir sistemini bozarak ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır. Rekreatif faaliyetler ile bir yenilenme sürecine girilir (Sevil vd., 2012: 14).
- **Toplumsal Yönden Yararları;** Rekreatif faaliyetler içinde toplumun her kesitinden insanlar bir arada gelebilmektedir. Rekreasyon faaliyetleri ile kişilerin ve grupların bir araya gelmesi toplumsal ilişkileri geliştirir, dayanışma ve yardımlaşmayı sağlar. Ayrıca serbest hareket ve düşünce imkânı, dayanışma ve yardımlaşma ile demokratik bir toplumun yaratılmasını kolaylaştırır (Sevil vd., 2012: 14).
- **Sosyal Yönden Yararları;** Daha çok grup halinde yapılan rekreasyon faaliyetleri bireye dışa dönük kişilik geliştirme imkânı sağlar. İnsanın çevresiyle sosyal ilişkiler kurmasında ve geliştirmesinde büyük rol oynar (Karaküçük, 2001: 94).
- **Kişisel Beceri Yönünden Yararları;** İnsanlar kişisel becerilerini ve yetenek seviyesini hangi düzeyinde olduğunu ancak isteyerek ve severek yaptığı bir işte gösterebilir. Herhangi bir faaliyeti rekreatif amaçlarla yapan kişi, bu faaliyetlerle birlikte beceri ve yeteneğinin ortaya çıkmasını sağlayıp geliştirebilmektedir (Karaküçük, 2001: 96).
- **Yaratıcılık Gücü Yönünden Yararları;** Yaratıcı olmak, insanın içinde saklı olan ve her insanda var olan bir yetenektir. Genellikle bu yeteneğin,

çoğu insan farkında bile değildir. Yaratıcı özellikler ancak denemelerle ortaya çıkmakta ve gelişmektedir (Emir, 2012: 42).

- **Çalışma Başarısı ve İş Verimi Yönünden Yararları;** Çalışma ortamında başarı ve verim, kişinin tatmin olamamasına, isteksiz olmasına ve bunların sonucunda ortaya çıkan can sıkıntısına bağlı olarak etkilenmektedir. Rekreasyon bu olumsuzlukları ortadan kaldırarak can sıkıntısının azalmasını sağlamaktadır. Dolaylı olarak da başarı ve verimi artırmaktadır (Karaküçük, 2001: 96-97).
- **Ekonomik Yönden Yararları;** Kişi boş zamanlarını değerlendirirken, seçeceği etkinlik çeşidi ile ekonomik işlevi olan bir üretim sağlayabilmektedir. Kilim dokuma, ahşap yapma gibi komek kursları buna örnektir (Karaküçük, 2001: 97).
- **İnsanın Mutlu Olmasına Katkı Sağlar;** Rekreasyonun asıl amaçlarından birisi insanın mutluluğunu sağlamaktır. İnsanlar rekreatif faaliyetlere katılarak, günlük rutin yaşantısından uzaklaşarak, yaşamına renk katmakta ve zenginleştirmektedir (Karaküçük, 2001: 97-98).
- **Demokratik Toplumun Yaratılmasında İmkân Sağlar;** Rekreatif faaliyetler insanlara disiplin içerisinde, sosyal ortamda uyması gerektiği toplumsal kuralların olduğunu, davranışlarını kontrol etmesi gerektiğini öğretir. Rekrasyon toplumsal istikrarı sağlamak için ahlaklı aile ve toplum yaşamına uygun çevre koşullarının sağlanmasında önemli rol oynar (Kılbaş Köktaş, 2004: 53).
- **Rekreatif faaliyetler,** beden eğitimi ve spor etkinlikleri düzenli yapıldıklarında bireyin öz güven, benlik saygısı ve kendini kontrol becerilerini geliştirir, yaşlılarıyla ilişkisini güçlendirir, depresyon riskinin azalmasına da katkıda bulunurken, kaliteli yaşam tarzını teşvik etmektedir (Lumpkin, 2005).

1.10. Rekreasyonun Sporla İlişkisi

Erkan (1995)'a göre spor, rekreasyonun en kapsamlı ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Spor ve rekreasyon birbirleriyle etkileşim içerisindeyler. Spor bireylerin rekreatif ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir hareket

alanı sağlarken, rekreasyon da insanların sporu yaygınlaşmasını, tanınmasını ve sportif başarılar elde edilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Spor bu rolünü genellikle herkes için spor veya sağlık için spor gibi etkinlik rollerini yerine getirerek gerçekleştirmektedir (akt. Cevahircioğlu, 2007: 32).

Spor, rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Spor ve rekreasyon karşılıklı olarak birbirlerini etkilemektedir. Spor insanların rekreatif gereksinimlerini karşılamada önemli bir hareket alanı sağlarken, rekreasyon da, sporun toplumsal olarak yaygınlaşmasında ve sportif başarıların elde edilmesinde önemli roller üstlenmektedir (Şahin, 1997'den akt., Birol ve Karaküçük, 2014: 81).

Rekreatif bir etkinlik olarak spora ilginin artması çeşitli toplumsal kuruluşların ve kurumların bu alanda organizasyonlar yapmaya yöneltmektedir. Bu sayede sporun sevilmesini ve yaygınlaşmasını da sağlanmaktadır (Ramazanoğlu vd., 2004: 177-178).

Spor, rekreasyonel bir faaliyet olarak insanların, endüstrileşme ile beraber hayat biçimlerini değiştirmeleri sonucu şehir ve endüstriyel ortamlara taşınmaları, bir taraftan uygarlaşma ve hayat standartlarının yükselmesi, diğer taraftan da negatif olarak fiziksel ve zihinsel eksikliklerin ortaya çıkardığı olumsuzluklarını gidermek için önemli fonksiyonlar üstlenmiştir (Karaküçük, 2001: 55-56).

Spor bir boş zaman uğraşısı olarak yani amatörce yapılan şekliyle rekreatif faaliyet özelliği taşımaktadır. Sporu meslekleştirerek bir iş kavramı içinde yapan profesyonellerin faaliyeti, rekreasyon kavramı dışında kalmaktadır. Dumas'a göre spor, insanın emrinde veya hizmetinde olursa rekreasyon faaliyeti, eğer insan sporun ermine girerse o zaman da spor bir meslek özelliği taşıyarak rekreasyon faaliyet kapsamı dışında kalmaktadır (Öztürk, 1998'den akt. Cevahircioğlu, 2007: 33).

Boş zamanları değerlendirmek için beden eğitimi ve spor içerikli rekreasyonel bir etkinliğe katılma, sanatsal etkinliğe göre bir farklılık taşımaktadır. Çünkü insan organizmasının sağlıklı kalması ve dinamikliğinin ve hareketliliğine bağlı olması bu tür etkinliklere katılan çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişiminde, yaşlıların ise sağlıklıyaşayabilmelerinde önemli bir gerekliliktir (Cevahircioğlu, 2007: 16-17).

Orhun ve Sayın (1991) boş zamanların değerlendirilmesi etkinlikleri üzerine yaptıkları araştırmalarında, sporu tercih eden insanların diğer etkinlik alanlarından daha fazla olduğunu göstermektedir. Spor her yaştan ve cinsten insanın istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek katılım kolaylığı olan rekreatif bir etkinlik alanıdır (akt. Cevahircioğlu, 2007: 32).

Sonuç olarak spor, rekreasyon faaliyetleri arasında en kapsamlı, en fazla tercih edilen bir alan olmaktadır. Spor açık ya da kapalı alanlarda, bireyselya da grupla, aktif ya da pasif bir şekilde katılımı ve daha birçok sınıflandırılmasıyla ve özellikleriyle insanlara birçok alternatifler sunabilmektedir. Bir rekreasyon faaliyeti olarak spor, genellikle iki türlü etkinlik çeşidi göstermektedir (Cevahircioğlu, 2007: 31).

İKİNCİ BÖLÜM

OYUN VE BASKETBOL

2.1. Oyun Kavramı

Oyun, tanım olarak çocukları gerçek hayata hazırlayan, belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilen, her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimin temeli olan ve çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak ifade edilmektedir (Dönmez, 1992'den akt. Ünal, 2009: 99).

Oyun, çocuk için öğreten ve büyüten önemli bir unsurdur. Oyun küçük yaşlarda başlayarak çocuğun hayatındadır ve onu her zaman eğlendirir. Çocuk oyun oynarken dener, keşfeder, öğrenir ve etkileşime girer. Bunların sonucunda özgürlüğünü elde eder. Oyun ile insan ilişkileri, yardımlaşma ve paylaşma gibi deneyimler edinir (Susüzer, 2006: 30).

2.2. Oyunun Eğitsel Önemi

Çocuk için oyun, duygu ve çöşkularını, üzüntülerini, ilişkilerini anlamak için onları yeniden yarattığı bir düş ortamıdır. Çocuk oyun oynarken tam anlayamadığı bir olayı, duyguyu ya da ilişkiyi kavramaya çalışır. Bu yüzden oyun döneminin yaşanmadığı ve yeteri kadar oynanmadığı zaman yaşamın sonraki evreleri verimsiz geçmektedir. Verimli geçirildiği takdirde çocuğun kişilik gelişimi o kadar iyi olur ve o kadar da iyi insan olur (Kılbaş Köktaş, 2004: 25).

Aileler evlerinde dağınıklık veya eşya kırılmalarını engellemek için çocuğu oyundan mahrum bırakmamalıdır. Çocukların oyun oynamaları, zaman geçirme etkinliği olarak görülmemelidir. Çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimine yarayan oyunlar, okul döneminde gölgede bırakılmamalı tam tersine öneminin artırılıp, öğretmenler gözetiminde oyun oynatılması gerekir. Çünkü okullarda bir üst sınıfa geçmek için sınav sisteminden geçen öğrenciler yoğun bir şekilde ders çalıştırılarak, oyun oynamaları engellenmektedir. Bu da çocukların kişilik oluşumunda ve olgunlaşmasında ciddi sorunlar ortaya çıkarmaktadır (Aksoy, 2014: 197).

Değerler eğitimi için önerilen etkinliklerde, çocukların oyun oynamalarına uygun imkân ve ortam sağlanarak, oynadıkları oyunlardan kişilik oluşumlarında olabildiğince yararlanmaları sağlanmalıdır (Aksoy, 2014: 197).

Bütün sporlarda iyi netice alabilmek, her spor dalının alt yapısına verilebilecek öneme bağlıdır. Buda o spor dalındaki küçük yaş gruplarına götürülebilecek imkânlarla olur. Gelişmiş ülkelerde sporcunun yetiştiği kaynak eğitim kurumları ve spor kulüpleridir (Özata, 1991: 34).

Sporun kişilerde, sosyal ve bireysel karakter gelişimi üzerinde pozitif etkileri açık bir şekilde görülmektedir. Bu açılardan ele alındığında spor; sağlık giderlerinin azalması, hastalıklar nedeniyle iş gücü kaybının önlenmesi ve sağlıklı insanlardan oluşan mutlu ve barışçıl bir toplum yaratılması adına umut vermektedir (Danacı, 2008: 3).

2.3. Basketbolun Eğitsel Önemi

Spor faaliyetleri, hareket alışkanlığı, yorgunluğa direnme, obezite ile mücadele gibi fiziki yetenekleri, çevreye uyum, heyecanların denetimi, yaşamdan zevk alma, sorumluluk duygusu, yardımlaşma ve dayanışma, kurallara uyarak rekabet gibi sosyal yetenekleri geliştirmektedir. Sporun; bireyin fiziksel ve psikolojik sağlığına, sosyal ilişkiler ve iş üretimine katkısını gösteren bilimsel gerçekler sportif etkinliklere katılma isteğini giderek arttırmaktadır (Koparan ve Öztürk, 2002: 243).

Sporun tamamı gibi, onun bir parçası olan basketbolda insanı çok yönlü ve dengeli bir biçimde geliştirmesi ve bütün yaş gruplarına hitap etmesinden dolayı kulüpler ve eğitim kurumları için vazgeçilmez bir spor dalıdır. Bu yüzden basketbol bir yerde okul sporu haline gelmiştir. Yabancı ülkelerde ve Türkiye'de basketbolda faaliyet gösteren kişiler mutlaka bir eğitim kurumunda okumakta veya bir eğitim kurumunu bitirmiş durumdadır. Basketbol neredeyse eğitimle özdeşleşmiştir (Özata, 1991: 34).

Çocuk ve gençlerin basketbol oyun kurallarına uyarak gerçek hayattaki kanun ve nizamlara uyması arasında yakınlık vardır. Basketbol gibi takım sporları ile ilgilenen çocuklar, zamanı geldiğinde tüm takıma liderlik yapması gerektiğini ve takımı yönlendirmesi gerektiğini öğrenir. Liderlik vasıfları geliştiği gibi lidere uyma ve birlikte iş görebilme özellikleri artmaktadır. Aynı zamanda takım sporları ile

ilgilenen çocukların paylaşımcılığı da artar. Devamında bireyin kendine güven duygusu, arkadaşlarıyla birlikte ve beraberlik ruhu içinde yardımlaşma, onlara karşı saygı gösterme, doğruluk ve dürüstlük gibi duyguları kuvvetlendirerek ve dengelemektedir (Özata, 1991: 34).

2.4. Basketbolda Başarma Yöntemi ve Değerler

Başarılı olmak isteyen her basketbol antrenörde belirli temel özellikler bulunmalıdır. Bu temel özellikler ve düzeyleri eğitimin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Çünkü antrenörler işleri ve konum gereği öğrenci veya sporculara örnek konumundadır. Erdoğan (2012) bu temel özellikleri aşağıda yedi alt başlık altında toplamıştır:

- **Disiplin**

Oyuncu veya öğrencilerin, antrenörün yapılmasını istediklerini; antrenman ve maçlarda başlangıç zamanından, bitiş zamanına kadar istikrarlı, tutarlı, en kaliteli biçimde ve her zaman yapabileceğinin en iyisini yapma arzusuyla uygulamaları disiplin olarak tanımlanmaktadır.

- **Dürüstlük, İnanırcılık**

Bir antrenör oyuncularına karşı dürüst ve inandırıcı olmalıdır. Bunun için önce kendine karşı dürüst olmalı ve inanmalıdır. Antrenörün dürüst ve inandırıcılığı hem karakter özellikleri ile hem de mesleki bilgisi ile doğru orantıdadır.

- **Sistemik Çalışma**

Basketbolda sistem ya antrenörün basketbol felsefesine göre ya da takımdaki sporcuların özelliklerine göre oluşmaktadır. Sistemik ve planlı çalışmak başarıyı getirmektedir. Planlamalar sezon öncesinde, en yararlı ve doğru alıştırmalarla yapılmalıdır.

- **Basitlik ve Çok Tekrar**

Antrenörler takımı olabildiğince basit bir şekilde oynatmaya çalışmalıdır. Temel hareket ve bilgiler doğru bir şekilde doğru yerde öğretilmelidir. Özellikle küçük yaş gruplarında aynı antrenman şekli hatta hep aynı alıştırmalar yapılmamalıdır, aynı antrenmanlardan çabuk sıkılır ve zamanla basketboldan uzaklaşırlar.

Çalışılan hareketlerde yapılan hatalar hemen düzeltilmelidir. Öğrenmeler oluşuncaya kadar çokça tekrar yapılmalı, bu tekrarlar önce statik sonra dinamik bir şekilde çalışılmalıdır.

- **İletişim Kurabilme**

Antrenörler, oyuncularına karşı açık ve anlaşılabilir bir şekilde iletişime geçmelidir. Oyunculara bilgi aktarımı yapılırken kısa cümleler kurmalı ve göz teması kurmalıdır. Antrenör bir konuyu tam anlatmadan, sporcuların anladığını anlamadan konuya giriş yapmamalı ya da başka konuya geçmemelidir.

- **Motivasyon**

Motivasyon, sportif açıdan ele alındığı zaman, antrenör-sporcu veya sporcu-sporcu arasında gerçekleşen müsabakada ya da antrenmanda daha iyisini yapabileceği hissini birbirlerine vermeleridir. Bir antrenör tüm takımı motive edebilmeli bunu da doğru zamanda ve doğru oranda yapmalıdır.

- **Tüm Sporculara Aktarılacak Değerler**

Tüm yaş gruplarındaki sporculara ortak aktarılması gereken değerler kendi içinde toplumsal ve bireysel olarak ele alınmıştır.

Bireysel: Her zaman yapabileceğinin en iyisini yapma arzusu, dürüst olma, disiplinli olma, kararlı davranma, gerektiğinde sorumluluk alabilme.

Toplumsal: Takımın bir üyesi olma bilinci, kazanma ve kaybetmenin doğru tanımı ve algılanması, kurallara uyma ve her zaman saygılı davranma.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞER VE DEĞER DEĞİŞİMİ

3.1. Değer Kavramı

Değer kavramı üzerinde çok durulan bir konu olmasından dolayı geniş bir tanım içeriğinin olduğu görülmekte ve yeterince açıklığa kavuşturulduğunu söylemek zordur. Değer kavramının tanımlaması yapılırken tek bir tanımlama değil de, birkaç tanımlamada bulunmak daha sağlıklı olacaktır.

Değerler, insanların tutum ve davranışlarını belirlemede, tutum ve davranışlarını etkileyerek, biçimlendirilmesinde önemli rol oynar. Değerler insanların dünyaya bakış açılarını etkilemede, insani algıları geliştirmede ve değiştirmede oldukça etkilidir (Ulusoy ve Dilmaç, 2018: 13).

Davranışları belirleyen, bireyin yaşamına rehberlik eden yapı taşlarından bir tanesidir değerler. Eylem ve davranışların yerindeliğini, ahlakiliğini belirlemeye hizmet eden inançlar ve kurallardır (Hökelekli, 2010: 4-5).

Değerler, ulaşılmaması gereken ideal amaçların, ideal sonuçlarıdır. Kimi sosyal psikologlar değerlerin bir araç olmadığını birer amaç olduklarını ifade etmektedirler. Değerler, bireylerin çevresinde etkileşime girerek farkında oldukları ve kendilerine faydalı olan olgulardır (İnceoğlu, 2000: 122).

Değer kavramı Türk Dil Kurumunda “bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet”, “bir şeyin kabul gören karşılığı”, “üstün, yararlı nitelikleri olan kimse” veya “bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019).

Değerleri, toplum tarafından kabul edilen ve öğrenilmesi gereken ortak kavramlar olup evrensel doğrular şeklinde tanımlanabilir. Değer, mutluluğun ise standart bir kümesi olarak kabul edilmektedir. İnsanlar, değerleri sosyal öğrenme yoluyla sonradan kazanır ve bu kazanımlarla mutluluğa ulaşır (Tarhan, 2018: 20).

Değer bir şeyin arzu edilebilir ve azru edilemez olduğu hakkındaki inançtır da denilebilir. Arzu edilebilenler yararlı, doğru, iyi ve güzel şeylerdir. Arzu edilemeyenler ise zararlı, yanlış, hoş olmayan şeylerdir (Aksoy, 2014: 17).

Değerler bireysel yaşantı ve sosyal ilişkiler sonucu ortaya çıkan soyut ürünler ve kabullerdir. Bu kabuller davranışlara dönüştürülerek somutlaştırılır (Tokdemir, 2007: 18).

Ahlakın değişmeyen değerleri vardır. Bu değerlerin başında toplumsal olarak en başta saygı, sevgi, sorumluluk gelir. Bütün zaman ve mekanlarda geçerli olan değerlerden bazıları şunlardır: Adalet, alçakgönüllülük, anlayış, arkadaşlık, bağışlayıcılık, barış, cesaret, cömertlik, doğruluk, arkadaşlık, düşünceli olma, empati, güvenilirlik, hoşgörü, istikrarlı olma, işbirliği, itaat, iyilikseverlik, kanaatkârlık, liderlik, merhamet, nezaket, özgüven, paylaşma, sabır, sadakat, saygı, sevgi, sorumluluk, şükran, tutumluluk, vefa, yardımseverlik, manevilik, yaşama sevinci, disiplin, söz ve davranışlarda tutarlılık gibi kavramlar önde gelen değerlerdir (Aydın, 2010: 16-19).

Yapılan bu tanımlara bakılarak değerlerin bireysel ve toplumsal yönleri olduğu, inançlardan oluştuğu, tutum ve davranışları etkiledikleri görülür. Değerler aynı zamanda inanç ve tutumlara göre daha kapsamlı ve organizedirler. Bu açıdan insanın tutum ve davranışları değerlerine bağlıdır (Tokdemir, 2007: 18).

3.2. Değerlerin Özellikleri

Bireylerin içselleştirdikleri değerler, toplumların ortak yaşam felsefesini oluşturmaktadır. Değerler, toplumda yalnızca hukuki normların şekillenmesinde değil, ahlâkî davranışların yerleşmesinde de rol oynamaktadır (Tatlidil ve Esgin Günder, 2013: 259-277).

Değerler konusu, sosyal bilimler alanında sürekli olarak ilgi çekmiş konulardan biridir. Bu ilgi birçok sosyal bilimcinin değerleri, insan davranışını, insanın özünü açıklamada temel bir öneme sahip olarak görmelerinden kaynaklanmaktadır. İnsan yaşamında bu kadar önem sahip olan değerlerin çok sayıda özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerden bazıları şu şekilde sıralanmıştır (Sağlam, 2016: 726):

- Toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici olgulardır.
- Toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığı ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütler olarak bakılmaktadır.
- Duygu ve heyecanları ilgilendiren yargılardır.
- Bireyin davranışını yönlendiren güdülerdir.
- Bireyin pratik yöneliminin ürünüdür.
- Bireyin davranışları üzerinde etkileri uzun sürelidir.
- Bir inançtır, bireyin bir şeye inanmasının sonucudur.
- Bireyin tercihi ile ortaya çıkmaktadır.
- Kişisel ve sosyal olarak bireyler tarafından tercih edilebilmektedirler.
- Sosyal hayatın düzenlenmesine yardımcı olurlar.
- Değerler tarihi birikimlerden ve köklü inançlardan oluşurlar.
- Öğrenilebilir ve öğretilebilir olgulardır.

Bir çok kuramcının da ele aldığı bütün değerler için geçerli altı özellik Schwartz (2012) tarafından şu şekilde belirtilmiştir;

- Değerler birbirinden ayrılmaz bir şekilde bağlı inançlardır.
- Değerler, hedeflere ulaşmada motivasyon sağlamaktadır.
- Değerlerin spesifik eylemlerin ve durumların üzerindedir.
- Değerler standartlar veya kriterler olarak hizmet vermektedir.
- Değerler, birinin diğerine göre önemliliğine göre sıralanır.
- Değerlerin önem derecesi davranışlarımıza yön verir (Schwartz, 2012: 3-4).

Toplumla ilgili yapıyı oluşturan aile, eğitim, ekonomi, hukuk, din gibi temel kurumların hepsi kendisine ait değerleri de içerir. Her birinin kendine ait değerleri olsa da bu kurumların işleyişi birbirinden bağımsız düşünülmemelidir. Bu örnekteki gibi değerleri de birbirinden bağımsız düşünmek mümkün değildir (Özensel, 2003: 228).

3.3. Değerlerin Gruplandırılması

Değerlerle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında birçok sınıflamanın yapıldığı görülmektedir. Bu bölümde değerler ile ilgili yapılan en önemli kabul

edilen sınıflamalar incelenmiştir. Bunlar; Spranger, Rokeach ve Schwartz'ın sınıflandırmalarıdır. Bunlarla birlikte Türkiye'den Dilmaç ve Arıcak ile Tarhan'ın sınıflandırmasına yer verilmiştir.

3.3.1. Spranger'ın Değer Sınıflaması

Spranger insanların bilimsel, ekonomik, estetik, sosyal, politik ve dinî olmak üzere altı değer tipi ile sınıflandırılabilceğini belirtmiştir.

- **Bilimsel Değer;** Gerçeklik, bilgi, akıl süzgecinden geçirme ve eleştirel düşünce önemlidir. İnsanın bilimsel değeri, onun deneysel, akılcı, entellektüel oluşundandır.
- **Ekonomik Değer;** Finansal amaçları ve araçları kapsar. Yararlı ve pratik olana önem verir. Ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir.
- **Estetik Değer;** Simetri, uyum ve forma önem verir. Sanatın toplum için zorunluluk olduğu düşünülmektedir.
- **Sosyal Değer;** Yardımsever, başkalarını sevme ve bencil olmayan insanların özelliklerini göstermektedir. İnsan sevgisi çok önemlidir.
- **Politik Değer;** Güç, yetkinlik, liderlik vb değerleri kapsar. Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir.
- **Dinî Değer;** Her şey dine göre anlam kazanmaktadır. Dini uğruna dünyevi hazzardan vazgeçer (Güngör, 2000'den akt. Akbaş, 2004: 55-56).

3.3.2. Rokeach'ın Değer Sınıflaması

Rokeach'ın 1973 yılındaki çalışmasına göre değerleri temelde amaç ve araç değerler olarak ikiye ayırmıştır. Amaç değerler, arzu edilen nihai değerleri içerirken; Araç değerler, amaç değerlere ulaşmak için kullanılacak davranış tarzlarını ifade eder.

- **Amaçsal Değerler;** heyecanlı bir yaşam, aile güvenliği, barış içinde bir dünya, başarılı olma, bilgelik, dini olgunluk, eşitlik, dostluk, güzellikler dünyası, heyecan verici bir hayat, iç huzur, mutluluk, kendine saygı, gerçek dostluk, özgürlük, rahat bir hayat, sosyal kabul, ulusal güvenlik olarak söylenebilir.

- **Araçsal Değerler;** bağımsız olma, affedicilik, cesaret, dürüstlük, entelektüellik, geniş görüşlülük, hırs, itaatkârlık, kendini kontrol edebilme, nazik, kendine hâkim, mantıklı, neşeli, sevecen, sorumluluk bilinci olan, temiz, yardımseverlik, yaratıcılık şeklinde sıralanabilir (Rokeach, 1973'ten akt. Dilmaç ve Ulusoy, 2016: 25).

3.3.3. Schwartz'ın Değer Sınıflaması

Schwartz değerler ile ilgili önemli bir sınıflandırma yapmıştır. Schwartz değer için on temel grup belirlemiş ve bu temel gruplara ait özellikleri şu şekilde sıralamıştır. Bu değerler:

- **Güç** (sosyal statü, otorite, zenginlik),
- **Başarı** (sosyal standartlara göre gösterilen kişisel başarı),
- **Hazcılık** (zevk ve hayattan tat alma),
- **Uyarılım** (hayata meydan okuma),
- **Kendini yönlendirme** (düşünce ve eylemlerde bağımsızlık),
- **Evrensellik** (anlayışlılık, hoşgörü),
- **Yardımseverlik** (kişisel ilişki içinde olunan insanların refahını düşünmek),
- **Geleneksellik** (fikirlere, kültürlere ve inançlara saygı),
- **Uyumluluk** (başkalarına zarar verebilecek eylemlerden kaçınma),
- **Güvenlik** (toplumla olan ilişkide huzuru ve sürekliliği içerir) (Schwartz, 1994'ten akt. Aktepe, 2015: 23-24).

3.3.4. Dilmaç ve Arıcak'ın Değer Sınıflaması

Dilmaç ve Arıcak (2012) değerleri dokuz grupta incelemiştir. Bunlar;

- Toplumsal değerler (yardımseverlik, nezaket, saygı, hoşgörü v.s),
- Kariyer değerleri (kalite, kariyer, eğitim v.s),
- Entelektüel değerler (beden sağlığı, akıl sağlığı, bilgi, başarı v.s),
- Maneviyat (ibadet, din, iç huzur),
- Materyalistik değerler (para, mal/mülk, statü v.s),
- İnsan onuru (namus, şeref/onur, adalet),
- Romantik değerler (aşk, haz/zevk, eş/sevgili),

- Özgürlük (bağımsızlık, emek, kültür v.s)
- Fütüvvet (cömertlik, cesaret v.s) tir.

3.3.5. Tarhan'ın Değer Sınıflaması

Tarhan (2018) ise değeri amaç ve araç olarak ikiye ayırarak incelemiştir. Amaç değer, insanın hayatındaki soyut hedefleri tanımlarken, araç değerler ise insanı hayattaki hedefine götüren yol olarak tanımlanmıştır. Amaç hedefleri kendi içinde dört gruba ayrılmıştır. İlk grupta güven ve sevgiye odaklanmıştır. Bu yüzden bu grupta insanları sevmek ve onlara güvenmek, sevecen olmak, iyilik yapmaktan zevk almak yer almaktadır. İkinci grupta ise erdemler ve sosyal sınırları belirleyen değerler yer almaktadır. Yalan söylememek, adil ve dürüst olmak gibi değerleri içerir. Üçüncü grupta ise değerler iletişim biçimlerini etkilemektedir. Bu grubun içeriğini ise içten olma, anlayışlı olma ve hoşgörü oluşturmaktadır. Dördüncü ve son grup ise kişinin iç disiplinine yönelik erdemlerdir. Fedakâr olmak, paylaşımcılık ve uzlaşımçı olmak bu grubun içeriğini oluşturmaktadır (Tarhan, 2018: 21-22).

Benimsenen araç değerler, insani ve evrensel değerlerin yaşanmasını sağlar. Motivasyon artırıcı ve teşvik edici özelliğe sahiptir. Araç değerler ise iki gruba ayrılmaktadır. Birinci grupta onaylayıcı ve rahatlatıcı olmak, cesur olmak, takdir etmeyi bilmek ve düzenli olmak gibi değerler vardır. İkinci grupta ise yumuşatıcı ve kabullenici değerler yer almaktadır. Bu grubun içerisinde ise nazik olmak, pozitif olmak ve olumlu olmak yer almaktadır (Tarhan, 2018: 21-22).

Değer kavramını daha iyi öğrenmek ve öğretmek için farklı zamanlarda birçok bilim adamı değişik gruplandırmalar yapmışlardır (Aksoy, 2014: 21-23). Yukarıdaki sınıflandırmalar, değerlerin farklı şekillerde sınıflandırılabileceğini göstermektedir.

3.4. Değerler Eğitimi

Değerlerin kazanımı, sosyal öğrenme ile sağlanabilir. Öğrenilen bu bilgilerin sosyal hayatta yaşanabilirliğinin görülmesi ve bizzat yaşanarak tecrübe edilmesi gerekir. İşte çocuğun hayatla ilgili ilk tecrübesini yaşadığı ailesi, temel değerlerin kazanılması açısından öncelikli bir role sahiptir (Yılmaz, 2010: 55).

Çocuk psikolojisi üzerine yapılan bilimsel çalışmalar, çocukta davranış gelişiminin çok erken başladığını, çocuğun kişiliğinin temel özelliklerinin ilk altı yıl içerisinde geliştiğini ortaya koymaktadır. Aile bireylerini rol model alma şeklinde başlayan değer eğitimi, okuldan ve çevreden edinilen bilgi ve tecrübeyle gelişmektedir. Aile çevresinde edinilen alışkanlıkların sonraki yıllarda değişmesi imkânsız olmamakla birlikte zordur. Bu yüzden, çocuğun kişilik yapısında değişmesi ya da kaybolması kolay olmayan izler bırakan ilk çocukluk döneminde eğitim çok önemlidir (Yılmaz, 2010: 55).

Değerlerin oluşması ve yerleşmesi ailede kazanılmayla başlar. Bu kazanım, gelişimin erken dönemlerinde başlayıp kişiliğin olduğu dönemlere kadar devam etmektedir. Çocuklarda temel değerleri geliştirmek önce ailenin sonra da eğitimcilerin görevidir. Çocuklarda yanlış öğrenilmiş bir değeri hedeflenen başka bir değerle değiştirmek, yeni bir değer kazandırmaktan çok daha zordur (Balat, 2004: 1).

Değerler eğitiminin bireysel amacı; çevresine karşı saygılı olmayı, insanlara güvenmeyi ve onları sevmeyi, sorumluluk almayı, adaletli ve disiplin gibi bir çok önemli davranış biçimini, ahlâkî değerleri kazandırmaktır. Değerler eğitiminin toplumsal amacı ise giderek daha büyük bir sorun haline gelen ahlâkî, etik ve akademik konularda bireylere yardımcı olarak toplumun ve dünyamızın daha güvenilir ve yaşanılır hale gelmesine katkı sağlamaktır (Altan, 2011: 55-56).

Değerler eğitiminin en önemli amaçlarından biri, toplumda var olan sosyal ve kültürel değerlerin genç nesillere aktarılmasını sağlamaktır. Bu aktarımı okul yoluyla sağlanabileceği gibi okul dışı sosyal etkinlikler yoluyla da gerçekleştirilebilir (Acun vd., 2013: 193).

Değerler öğretilbilir ve öğrenilebilen olgulardır. İnsan, değerleri sonradan kazanır ve öğrenir. Değerlerin çoğu toplumda değişik şekiller alması ve farklı olarak değerlendirilmesi de onların sonradan öğrenilmiş olduğunu gösteriyor. İnsanlar hangi durumlarda nasıl davranması gerektiğini, içinde yaşadığı toplumun çevresindeki insanlardan veya yaşantılarından öğrenir. O hâlde değerler her şeyden önce bir eğitim konusudur. Bu eğitimi öncelikle ailede, okulda hatta etkileşime girdiği herkesten alabilir. Bir bakıma, bütün toplum bir okul ve her insan da bu okulun hem öğretmeni hem de öğrencisi sayılabilir (Aydın, 2010: 16-18).

Okullardaki değerler eğitimi, öğrencilerde sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik oluşturmayı amaçlar. Diğer bir amacı ise her öğrenciyi hem ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamak, hem de iyi bir birey olmalarını sağlamak için gerekli bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıklar kazandırıp, onları kendi ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmektir (Aydın, 2010: 16-18).

Eğitim düzeni belli bir insanı yetiştirme anlayışından yola çıkarak, toplumsal beklenti ve taleplere uygun hedefleri gerçekleştirmeye çalışır. İnsanları küçüklükten iyi insan ve iyi vatandaş olarak yetiştirme düşüncesi her zaman ve her toplumda var olan bir hedeftir (Hökelekli, 2010: 6-7).

Değerlere ilişkin bilgiler tüm hayat boyunca devam eder. Fakat ilk bilgiler erken dönemlerde kazanılmaya başlar ve kişiliğin oluştuğu dönemlere yani son adolesan döneme kadar devam eder. Bundan sonra değerlere ilişkin kişide değişimler elbette mümkündür fakat temel değerler oluşmuştur (Balat, 2004: 1-4).

Değerler eğitimi kapsamında literatürde ortak bazı değerlerin yer aldığı görülmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir; dürüstlük, azimlilik, sorumluluk, affedicilik, açık görüşlülük, cesaretlilik, yardımseverlik, iç kontrol-iç disiplin, seven, neşelilik, bağımsızlık-kendine güven, nezaket, akıllı-düşünen, sadık-vefalı, mantıklı-tutarlı, yaratıcılık, işbirlikçiliktir (Balat, 2004: 1-4).

Yukarıda toplumlarda görülen ortak değerler, yaşanan çevre ile yakından ilgilidir ve her insanın kişiliği bu temel değerlerden oluşmaktadır. Temel değerler eğitimi başlangıçta ailede verilirken ülkemizde son yıllarda kurumlar tarafından verilmesi de yaygınlaşmıştır. Fakat düzenli ve sistemli bir program dâhilinde olmadığından çocukta hangi temel değerlerin nasıl geliştiğini anlamak oldukça zordur. Çocukta yanlış gelişmiş bir davranışı değiştirmek doğal olarak yeni bir davranış geliştirmeye çalışmaktan çok daha zordur. Çocuğun kişiliğini oluşturan değerlerin özellikle temel değerlerin yanlış gelişmesine ne ailelerin ne de eğitimcilerin fırsat vermemesi gerekir (Balat, 2004: 1-4).

Değerler eğitimi çalışmaları ahlaki gelişim ve sosyal gelişimden bağımsız olarak düşünülemez. Yapılan araştırmalarda bebeklik döneminden itibaren çocukların iyi olan şeye ilgi gösterme ve tercih etme davranışına sahip oldukları

belirtilmektedir. Erken dönemde değerler eğitimi çalışmalarıyla birlikte geliştirilmesi gereken sosyal becerilerden bazıları ise şunlardır:

- Kuralları öğrenme,
- Başkalarının kendi düşünce ve hislerinin olduğunu öğrenme,
- Başkalarının hakları olduğunu anlama,
- Paylaşma,
- Bekleme, sabırlı olma
- Başkalarının eşyalarına özen gösterme,
- Bir grubun parçası olduğunu anlama,
- İşbirliği yapma,
- Yetişkini dinleme,
- Nazik olma,
- Evden ve ailemizden bir süreliğine ayrı kalabilme (Balat, 2004: 1).

Değerler eğitimi çalışmalarında ailelerin ve eğitimcilerin dikkat etmesi gereken noktalar kısaca şu şekilde sıralanabilir (Balat, 2004: 1-3):

- **İyi Örnekler;** ahlaki eğitim kazandırılırken en etkili yöntem örnek alınacak olan yetişkinin kişiliğidir. Çocukların değerleri öğrenmesi için ciddi anlamda yetişkinlerin olumlu davranışlarını izlemesi ve bunları gözlemlemesi gerekir. Eğer çocuk ailesinin iyi bir şekilde çalıştığına, başkalarına karşı nazik olduğuna, kendi rolleri ile ilgili sorumluluklarını yerine getirdiğine şahit olursa kendi davranışları da benzer şekilde gelişecektir. Eğer çocuk ailesinin olumsuz davranışlarını gözlemler ve bu şekilde büyürse o davranışları sergileyecektir.

- **Yüksek Beklentiler;** ailelerin çocuklarından beklentisi, çocukların hoşuna gider ve görev olarak algırlarlar. Bu beklentileri gerçekleştirdikleri zaman ise kendilerini iyi ve gururlanmış hissederler. Çocuğun davranışlarına ilişkin uygulanabilir görevler belirlenmeli, bunlara uyması için teşvik etmeli ve davranışı gösterdiğinde sevgi gösterilmelidir.

- **Mantıklı Kurallar;** iyi davranışlara ilişkin kuralları çocuğun hareketlerini kontrol eden yetişkinden ayırt etmek kolay değildir. En etkili yöntem kalıplaşmış değerlerdir. Örneğin “oyuncaklarıyla oynadıktan sonra oyuncaklarını kutunun içine

geri koymalısın” gibi bir yönerge çocuğun sorumluluk ve iç kontrolü öğrenmesine ilişkin bir uygulamadır. Burada çok sıkı bir disiplinden söz edilmemektedir. Özellikle küçük çocuklar eğlenceli ve özgür oldukları bir çevrede bulunmalıdırlar. Çocukların açıkca belirlenmiş ve sınırları kesin olan kuralları bilme gibi bir gereksinimleri vardır. Kurallar hayatın önemli bir parçasıdır ve çocukların bir şekilde bunlarla başa çıkmayı öğrenmeleri gerekmektedir.

- **İyi Tavırlar;** davranışlara ilişkin kurallar, iyi tavırlar olarak adlandırılmaktadır. Öğretmenlerin vatandaşlıkla ilgili davranışları çocuklar için oldukça önemlidir. Günlük yaşamda iyi tavırlara sahip olmak için kendi tutkularını kontrol etmeyi öğrenmeli ve başkalarına karşı kullandıkları kelime ve davranışlara dikkat etmelidir. Bu tavırlara ilişkin uygulamalar doğal yollarla ortaya çıkacaktır. Aileler iyi örneklerden oluşan bir ortam yaratmalıdır. Örneğin aileler çocuklarına oyun arkadaşlarıyla ve başkalarıyla uygulamalar yapabilecekleri fırsatlar sağlamalıdırlar.

- **Birlikte Değerlere İlişkin Uygulamalar;** günlük aktiviteler içinde iyi davranışlara ilişkin uygulamalar olmalıdır. Eğer merhamet kavramı öğretilmek isteniyorsa ihtiyacı olan yakınlarla birlikte yardımcı olunmalıdır. Arkadaşlık ve cömertlik kavramları öğretilmek isteniyorsa komşulara birlikte bir kek hazırlayıp götürülebilir. Burada yetişkinin dikkat etmesi gereken nokta yapılan işlerin çocuğa açıklanması, işbirliği yapılması yani uygulamanın tüm aşamalarına doğrudan etkin bir şekilde katılmasının sağlanmasıdır.

- **Doğru ve Yanlışlar Hakkında Konuşma;** çocuklar aileleri kendileri ile bir şey konuştuklarında bunun önemli olduğunu bilmelidirler. Çocuklarla değerler hakkında konuşmak, onlara öğütler vermek demek değildir. Bunun yerine konuşmalar değerlerin dünyada nasıl olması gerektiğini ve insanların bunlara neden uymak zorunda olduğunu açıklamalar şeklinde olmalıdır. Bunun anlamı çocuklara değerlerin ne anlama geldiğini açıklamaktır. Örneğin okul öncesi dönemde bir çocuğa “Eğer iki tane elmamız varsa bunun birini arkadaşımıza verebiliriz, arkadaşımızda iki tane elma varsa o da birini bize verebilir, bu paylaşmaktır.” denilmelidir. Burada çocukların iyi ve kötü örneklerle dikkatini çekmek önemlidir.

- **Değerler Hakkında Kitaplar Okuma;** çocuklara okunan hikâye ve şiirler oldukça önemlidir. Bunlar çocukların iyi değerler geliştirmelerine yardımcı olur. Hikâyeler içindeki resimler çocuklara iyi ve kötü hakkında bilgiler verir, yönlendirir. Küçük çocuklar hikâyeler içindeki kahramanları idol olarak görürler. Bu da onların iyi olanı sevmeye ve ona benzemeyi istemelerine neden olur.

Sonuç olarak çocuklar ancak içinde yaşadıkları çevre içinde evrensel değerlerin var olduğunu gördüklerinde bu değerleri benimseyecekler ve kendi hayatlarında bunlara yer vereceklerdir. Çevresindeki tüm modellerin ve diğer faktörlerin olumlu evrensel değerlere vurgu yapması gerekir. Elbetteki çocuğun gelişmesine ve hayatına etki eden tüm faktörler düzenlenemez, fakat çocuklarda evrensel değerlere ilişkin sağlam temeller oluşturulabilir, kendi hayatlarında akıl ve kalplerinin uyum ve denge içinde çalışması gerektiği öğretilir (Balat, 2004: 2-3).

3.5. Değer Değişimi

Değişim bireysel ve toplumsal alanda kaçınılmaz olan bir süreçtir. İletişim ve ulaşım imkânlarının gelişmesi ile birlikte toplumlar daha fazla karşı karşıya gelmiş ve sonucunda değer değişimi de gündeme gelmiştir. Son yıllarda dünyada gerçekleşen yenilikler ve değişimler; bireysel, toplumsal, siyasal ve ekonomik alanlara etki etmiştir. Bilimsel ve teknolojik alandaki gelişmeler, değerlerin kavramını ve kapsamını değiştirmekte hatta yeni değerleri peşinden getirip, var olanların da yok oluşuna sebep olmaktadır (Kan, 2009: 895-904).

Bilginin güç olarak görüldüğü çağımızda bireysel, toplumsal ve evrensel gelişimin temel boyutunu eğitim oluşturmaktadır (Arslan ve Eraslan, 2003: 160). Eğitim sektörü bu değişimin ve dönüşümün etkilerinin yoğun olarak görüldüğü alanların başında gelmektedir (Genç ve Eryaman, 2007: 95).

Toplumun değer yargıları eğitim yoluyla yeni nesillere aktararak sürdürülmelidir (Genç ve Eryaman, 2007: 95). Batı toplumlarında değer aktarımı, değerlerin açıklığa kavuşturulması, değer geliştirme ve değer iletişimi olarak dört model adlandırılmıştır:

- **Değer Aktarma:** Çocuk ve gençlerin önceden seçilen değerleri benimsemesi ve değerlerin bilişsel, duygusal, motivasyonel metodlar yoluyla doğrudan aktarılmasıdır.
- **Değerlerin Açıklığa Kavuşturulması:** Çocuk ve gençler kazanılmış ahlaki yaklaşımları tanımalı ve potansiyel olarak bazılarını reddetmelidir. Kazanılan değerler ve normların bilincine varmalı ve onlarla çatışmalıdır.
- **Değer Geliştirme:** Çocuk ve gençler aşamalı olarak ahlaki yargı duygularını geliştirmelidir. İnkilap öyküleri kullanma yoluyla ahlaki çatışmaların tartışılmasıdır.
- **Değer İletişimi:** Çocuk ve gençler değerlerin çekiciliği ve potansiyelini bir ahlaki bakış açısından belirlemelidir. Perspektifteki çeşitli değişikliklerle bir tartışma sürecine katılımdır (Ziebertz, 2004: 445).

3.6. Spor Yoluyla Değer Değişimi

İnsanlar sporu ilke ve kurallar dâhilinde değerler yaratarak yapar. Spor yapan insan erdemli davrandığından dolayı yaratılan değerlerin başında sportif erdem gelir. Çünkü spordaki güzellik ancak erdemli davranış içerisinde hareket edildiğinde ortaya çıkar. Diğer bir deyişle, spor yapan insan aklını ve bedenini değerleri de dikkate alarak kullanır ve ortaya koyar. Spor eğitimi sadece beden eğitimi ya da spor dallarının ve her türlü egzersizin mekanik basamaklarını öğretmek değil, insanın bütünlüğünün eğitimi için gerekli olan araç ve eylemlerdir (Demirhan, 2014: 351-355).

Spor, gençlerin hoşlandığı ve ilgi gösterdiği bir etkinlik olduğundan, değerlerin öğretimi için önemli bir araç olarak kullanılmalıdır. Aslında sporun temel işlevleri arasında birlik ve beraberlik içerisinde olma, yardımlaşma, işbirliği, ortak bir amaç için biraraya gelme, başarı için gayret gösterme, yanlış davranışlarda özür dilemeyi öğrenme, sabır gösterme, hoşgörülü olma, saygı gösterme, takdir etme, teşekkür etme, cesaret, dostluk, temizlik gibi değerler vardır (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012: 75).

Özellikle erken çocukluk döneminde bir eğitim yöntemi olarak oyunun etkin bir şekilde kullanılması aslında pek çok değer bu sırada doğal olarak kazanılmasını sağlar. Çocuk ve gençler, oyun esnasında paylaşır, yardımlaşır, işbirliği yapar,

sabreder, hoşgörülü olmayı öğrenmeye başlar. Eğitim programının önemli bir kısmında çocuğun oyun oynama ihtiyacının karşılanması gerektiği belirtilmiştir (Balat, 2004: 3).

Çocuk ve gençler iyi bir karakter yapılanmasını amaçlayan değerler okuldaki bütün derslerde çocuk ve gençlere öğretilmeye çalışılmalı, bütün dersler bu amacı gerçekleştirecek şekilde birbiriyle bağlantılı ve bütünlükte olmalıdır. Sınıftaki günlük yaşam kadar kantin, spor salonu, teneffüs alanları gibi bütün okul ortamları da insani değerlerin yaşandığı mekanlar olmalıdır (Hökelekli, 2010: 9).

Birey kendisinde varolan değerleri, spor yoluyla ortaya çıkartmakta, geliştirmekte ve hayatına yansıtmaktadır. Bu bağlamda, sporun, değerlerin öğretilmesi sürecinin önemli bir aracı olduğu göz ardı edilmemelidir (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012: 75).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi hakkında bilgiler verilmiştir. Her aşama ayrıntılı olarak ele alınmış, araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve uygulanması, son olarak verilerin analizi konularına yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, varsayımlara ve bireyler veya grupların bir sosyal ya da insan sorununa, anlamlara değinen ve araştırma problemlerinin kontrol edilmesini içinde barındıran yorumlayıcı / kuramsal bakış açılarının kullanımı ile başlar. Bu problemi araştırmak için nitel araştırmacılar araştırmada, çalışmadaki insan ve yerlere duyarlı olan doğal ortamdaki veri koleksiyonlarını, hem tümevarım hem de tümdengelimli bir şekilde örüntü ve temalar kuran, veri analizlerini içeren nitel bir yaklaşım kullanırlar (Creswell, 2013: 44).

Araştırmada rekreatif amaçlı basketbol oynayan 12-16 yaş arasındaki gençlerin değer değişimlerine yönelik anne-baba görüşlerinde katılımcıların bir konu üzerinde ortak bir kültüre sahip olması ve bu kültürü paylaşmaları dolayısıyla araştırmada nitel araştırma desenlerinden kültür analizi (Etnografi) yaklaşımı benimsenmiştir. Kültür analizi (Etnografi) deseni, bireysel algı ve davranışın olduğu kadar toplumsal davranış, yapı, işleyiş, değerler, normlar gibi kültürel öğelerin tanımı ve analizi üzerine odaklanır (Hancock, 2004' ten, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018: 67). Bu desen aynı kültürü paylaşan grubun tümüne odaklanır ve araştırmacının ortak bir kültüre sahip bir grubun değerlerinin, davranışlarının, inançlarının, dilinin, paylaşılan ve öğrenilen modellerinin tanımlandığı ve yorumlandığı nitel bir desendir (Harris, 1968' den, akt. Creswell, 2013: 90). Kültür, ortak bir anlayış ve kurallar bütünü olarak bireylerin ve grupların davranışlarını etkiler ve şekillendirir. Bir toplumun kültürü, bir arkadaşlık grubunun kültürü, bir sınıfın kültürü ya da belirli bir amaç ve neden ile bir araya gelen bireylerin oluşturduğu kültür ortak oluşturulmuş bir gerçeklik bütünü olarak nitel araştırma açısından ilginç ve önemli bir çalışma konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 67).

Kültür analizi (Etnografi) deseninde amaç, belirli bir grubun kültürünü tanımlama ve yorumlamadır (Hancock, 2004'ten, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018: 68).

4.2. Araştırmanın Amacı

Araştırma grubunu, 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Konya il merkezinde bulunan çeşitli basketbol kulüplerinde oynayan 12-16 yaş gençlerin velileri (10 Anne, 13 Baba) oluşturmaktadır.

Araştırmada nitel araştırmalarda en çok kullanılan amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Merriam, 2018: 258). Amaçlı örnekleme yöntemleri tam anlamıyla nitel araştırma geleneği içerisinde ortaya çıkmış ve sık kullanılan yöntemlerdendir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 118). Patton (1987)'a göre amaçlı örnekleme yöntemi, zengin bir bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak verir. Bu yönüyle amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yardımcı olur (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018: 118). Bu yöntemde, araştırma evrenini tüm özellikleri ile temsil edebileceği belirlenen ölçütlere göre örnekleme seçilmekte (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 56), odaklanılan konu ile ilgili olarak örnekleme önceden düşünülerek belirlenmektedir (Punch, 2005: 183). Amaçlı örneklemenin en büyük artılarından bir tanesi süreç içinde ek örnekleme yapmaya olanak verecek bir esnekliğe sahip olmasıdır. Bu tür bir esneklik araştırmacıya olay ve olguları doğasına uygun bir biçimde ortaya koyma fırsatı verir. Araştırılan olay, olgu ya da duruma ait değişkenlik ve çeşitlilik, okuyucuya kendi uygulamalarında var olabilecek olan değişkenliği ve çeşitliliği anlaması ve araştırma sonuçları ile karşılaştırması açısından önemli bir katkı sunar (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 282).

4.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak araştırma kapsamında araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu” kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede, her soru esnek cümlelerden oluşur. Görüşmenin büyük bir kısmı keşfedilmesi gereken konuların açığa çıkarılması için sorular veya bir konu tarafından yönlendirilir. Ne bir cümle yapısına ne de hazırlanan soruların önceden kararlaştırılmasına gerek yoktur. Genellikle her

katılımcıdan spesifik veriler toplanır. Bu görüşme türü; farklı sorularla konunun açılmasına, keşfedilmek istenen durumların ortaya çıkarılmasına ve konu hakkında yeni fikirlere ulaşılmaya yardım eder (Merriam, 2018: 87-88).

Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama yönteminin görüşme yöntemi olduğu yapılan çalışmalarda da görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 106). Bu yöntem araştırmanın gerçekleşeceği alanda araştırmacı tarafından seçilen kişilerle biçimsel ya da söyleşi tarzında konuyu karşılıklı olarak birbirlerine aktarabilecekleri şekilde yüz yüze yapılan konuşmalar şeklinde geçer (Kümbetoğlu, 2005: 76). Görüşme yöntemi, belirli araştırma türleri için bilgi toplamasının yanında verilerin belirli varsayımlara dayandırılmasında oldukça etkili bir yöntemdir (Berg ve Lune, 2015: 139). Bu yöntem, diğer bireyleri anlamının ve bireylerin probleme yönelik fikirlerini tanımlamanın (Punch, 2005, 165, 166), gözlemlenemeyen davranışların, duyguların veya insanların, etraflarındaki dünyayı nasıl anlayıp ifade ettiklerini öğrenmenin etkili bir yoludur (Merriam, 2018, 86).

Görüşme yöntemi, örneklem büyüklüğü açısından önemli sınırlılıklar oluşturmaktadır. Öncelikle, bu yöntemde araştırmacı genellikle yalnızdır. Birden fazla araştırmacı olsa bile, görüşme verilerinin toplanması için gerekli olan zaman, enerji, organizasyon ve para örneklemin sınırlı tutulmasını gerektirmektedir. Bunun yanı sıra, 20-25 dakikadan başlayarak birkaç saate kadar uzayabilecek görüşme kayıtlarının yazıya dökülmesi, bu verilerden kodlamalar yoluyla temaların ortaya çıkarılmaya çalışılması, verilerin yoğun ve çok olması, bu etkinliklerin çok belirgin emek sürecini gerektirmesi, örneklemin sınırlı tutulmasında önem arz etmektedir. Bu açılarından bakıldığında, nitel araştırmalardaki örneklem büyüklüğünün nicel araştırmalardaki kadar büyük olması mümkün değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 106, 107).

Nitel verileri toplamak amacıyla hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”nda 8 soru (EK-1), yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu”nda, 5 açık uçlu soru yer almıştır (EK-2). Nitel bölüm çalışmaları sırasında literatür okumaları nitel analiz için araştırmacıya kapsamlı bir çerçeve oluşturmuştur. Nitel veriler, araştırmaya katılan rekreatif amaçlı basketbol oynayan 12-16 yaş arasındaki gençlerin velileri ile yapılan yüz yüze görüşmeler sırasında ses kaydı cihazı yardımıyla kaydedilmiş, sonrasında yazılı doküman haline getirilerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Aşağıda rekreatif amaçlı basketbol oynayan 12-16 yaş arasındaki gençlerin değer değişimlerine yönelik anne-baba görüşlerinin incelenmesi bakımından katılımcılara uygulanan “Kişisel Bilgi Formu” ile yarı yapılandırılmış “Görüşme Formuna” yönelik bilgilere yer verilmiştir.

4.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Veri toplama aracının ilk bölümünde katılımcıların; yakınlık durumu, yaşı, öğrenim durumu, mesleği, çocuklarının cinsiyeti, çocuklarının yaşı, çocuklarının basketbol oynadığı kulüp ve çocuklarının basketbol oynadığı süre bağımsız değişkenlerine yönelik soruların bulunduğu kişisel bilgi formu yer almaktadır.

4.3.2. Görüşme Formu

Araştırmanın amacına hizmet eden yarı yapılandırılmış görüşme soruları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Çocuğunuzu basketbola başlatma amacınız nelerdir?
2. Çocuğunuz basketbola başladıktan sonra günlük hayatında ne tür alışkanlıklar kazandığını düşünüyorsunuz?
3. Çocuğunuz basketbola başladıktan sonra kişiliğinde nelerin değiştiğini söyleyebilirsiniz?
4. Basketbolun çocuğunuzun akademik başarısını nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
5. Basketbol sayesinde çocuğunuzda hangi değerlerin değişime uğradığını söyleyebilirsiniz?

4.3.2.1. Görüşme Formunun Hazırlanması

Nitel araştırma yöntemlerinden görüşmenin gerçekleştirilmesi amacıyla hazırlanan görüşme formunun geliştirilmesi aşamasında araştırmanın alt problemleri analiz edilmiş ve bu alt problemlerin cevaplanabilmesi için ne tür verilere ihtiyaç olabileceği araştırılmıştır. Görüşmede yöneltilecek soruların, mantıklı bir şekilde sıralanmasına, görüşülecek bireylerin kolayca anlayabileceği ve yönlendirme olmayacak şekilde sorular olmasına, genel ve soyut sorular olmamasına, kısa

cevaplara neden olabilecek sorulardan oluşmamasına dikkat edilmiş ve 9 maddeden oluşan soru havuzu oluşturulmuştur.

Görüşme formu kapsam geçerliği açısından spor bilimleri alanından üç, açıklık ve anlaşılabilirlik açısından Türkçe eğitimi alanından bir, ölçme ve değerlendirme alanından ise bir öğretim elemanının görüş ve değerlendirmelerine sunulmuş, uygulanacağı örnekleme benzer 3 katılımcı ile görüşme yapılarak tepkileri alınmıştır. Yapılan deneme sonunda, görüşme formunun işler olduğu görülmüş ve belirlenen sorulardan araştırmanın amacına hizmet eden en iyi 5 soru seçilmiştir.

Görüşmenin başında, araştırma için geliştirilen kişisel bilgi formu aracılığıyla katılımcıların; yakınlık durumu, yaşı, öğrenim durumu, mesleği, çocuklarının cinsiyeti, çocuklarının yaşı, çocuklarının basketbol oynadığı kulüp ve çocuklarının basketbol oynadığı süre ile ilgili kişisel bilgileri alınmıştır.

4.3.2.2. Görüşme Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Bir araştırmada geçerlik ve güvenirlik; o çalışmanın bilimselliğini, inandırıcılığını, ölçülebilirliğini, genellenebilirliğini ve tekrarlanabilirliğini ortaya koyması bakımından önemli kavramlardır (Kılınç, 2018: 410). Bu bağlamda, araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini sağlamak amacıyla inandırıcılık, uzun süreli etkileşim, derinlik odaklı veri toplama, çeşitleme, uzman incelemesi, katılımcı teyidi, teyit edilebilirlik, aktarılabirlik, tutarlılık stratejilerinden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 277-283).

Nitel araştırmada geçerlik; araçların, süreçlerin ve verilerin tutarlılığı anlamına gelir. Araştırma sorusunun istenen sonuç için geçerli olup olmadığı, araştırma sorusunun yanıtlanması için yöntemin seçimi, yöntem için tasarımın geçerliği, örnekleme ve veri analizinin uygunluğu, niteliksel bir çalışmanın geçerliği bakımından üzerinde durulması gereken önemli aşamalardır (Leung, 2015: 324-327). Bunun dışında toplanan verilerin titizlik ile rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması ve görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer vermesi nitel araştırmada geçerliğin önemli kriterlerinden biri olarak kabul edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 270; Yıldırım ve Şimşek, 2006: 256, 257).

Araştırmanın dış geçerliğini sağlamak amacıyla veri toplama ve analiz süreci ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Araştırmanın iç geçerliğini sağlamak amacıyla

görüşme formunun hazırlanmasında alan yazın ve uzman görüşleri dikkate alınmıştır. Temalar ilişkilendirilerek sunulmuş, verilerin toplanması sürecinde katılımcıların gönüllü olmasına dikkat edilmiş ve böylece verdikleri cevapların gerçeği yansıtması sağlanmıştır. Araştırmanın dış güvenilirliğini sağlamak amacıyla üç uzmanın yaptıkları kodlamalar birbirlerinden saklanmış, ortaya çıkan sonuçlar alan yazınla ilişkilendirilerek sunulmuştur. Araştırmanın iç güvenilirliğini sağlamak amacıyla veriler diğer üç uzman tarafından da bağımsız olarak kodlanmıştır. Yapılan kodlamalar ve temalar karşılaştırılmış, araştırmacı ve uzmanlar arasında ortaya çıkan görüş farklılıkları ve ilgili alan yazın dikkate alınarak görüş birliğine varılmıştır. Araştırmada katılımcıların ifade ettiği görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Görüşme formunun hazırlanması ve test edilmesinden sonra, görüşmeler ayarlanmış, hazırlıklar yapılmış ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bunların her biri, dikkatle üzerinde durulması gereken, geçerli ve güvenilir veri toplamada oldukça önemli yeri olan aşamalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 127-128).

Miles ve Huberman (1994)'a göre, içerik analizi yönteminin güvenilirliği kodlama işlemine bağlıdır. Bu sürecin en önemli aşaması, temaların belirlenmesi ve açık bir şekilde tanımlanmasıdır. Temaların yorumlanmalarının araştırmacıdan araştırmacıya değişmemesi, nesnelliğin bir şartı olan güvenilirliği sağlamaktadır. Görüşme veri seti tek bir zamanda farklı araştırmacılara verilerek elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyon hesaplanmalıdır. Bunun yanı sıra, bu yöntem hem hafızanın bozucu etkisine karşı etkili hem de uygulaması kolay bir yoldur (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 80-81). Bu nedenle, yazılı doküman haline getirilen veri seti, araştırmacı dışında iki ayrı uzmana daha verilmiş ve her birinden elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyon hesaplanmıştır.

Verilerin güvenilirlik hesaplaması Miles ve Huberman (1994)'ın aşağıdaki formülü yoluyla hesaplanmıştır (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 81).

$$\text{Görüş birliği sağlanan tema} / \text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı sağlanan tema} \times 100$$

Kodlamayı yapan araştırmacılar arasındaki uygunluğu test etmeye yönelik olan yukarıdaki formülün sonucunun % 70'ten daha yüksek olması beklenmektedir. Formülün uygulanması sonucunda, uzmanların önerdiği 89 koddan 82'si onaylanmış,

kodlamaların uygunluğu konusunda $82/89 \times 100 = 92,1$ oranında görüş birliğine varılmıştır. Üzerinde görüş birliği sağlanamayan 7 kod, diğer uygun kodlarla birleştirilmiştir. Araştırma soruları, sorularla ve örnekleme alınan katılımcıların görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

4.4. Verilerin Toplanması ve Saha Uygulama Süreci

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu”nun uygulanmasına katılımcılardan izin ve randevu alınarak 2019 yılı Şubat ayı içerisinde başlanmış, görüşmeler katılımcıların çocuklarını getirdikleri antrenman salonlarında, kendi buldukları iş veya farklı buluşma ortamlarında gönüllülük esas alınarak gerçekleştirilmiştir.

Yapılan görüşmeler, kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve bu da araştırmacı açısından önemli kolaylıklar sağlamıştır. Uygulama sonunda araştırmacı tarafından etik sorunları gidermek için tüm ham veriler saklanmıştır.

Görüşmelerden elde edilen ses kayıtları, araştırmacı tarafından kelime kelime yazıya geçirilmiş, düzenlenmiş ve 55 sayfalık bir doküman haline getirilmiştir.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırmada yapılan görüşmeler sonucu elde edilen verilerden bir sonuç çıkarmak için görüşme formları birebir elektronik ortama aktararak, düzenli yazılı belgeler haline getirilmiştir. Görüşmeye dâhil edilen 23 katılımcıya kişisel bilgilerinin gizli kalması bakımından farklı kod isimler verilmiştir (Tablo 5.1).

Veri analizi verilerin anlamını dışarıya aktarma sürecidir. Bu yönüyle verilerin anlamını dışarı aktarma süreci; insanların ne söylediğini, araştırmacının ne gördüğünü ve okuduğunu birleştirme, indirgeme ve yorumlamayı içerir (Merriam, 2018: 167). Nitel verilerde sözel ifadeler yer verilmesi bakımından analiz sürecinde, ham verinin konu ile alakalı bölümlerinin konuyla alakalı olmayan bölümlerinden ayrıştırılması araştırmacının asıl rolünü oluşturmaktadır (Akarçay Ulutaş ve Akarçay, 2018: 435).

Veriler, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 27). İçerik analizinde, araştırmacılar iletişim ürünlerini incelerler. Genel olarak bunlar yazılı dokümanlar veya teknolojik sistemlerle kaydedilmiş iletişim verileridir.

Daha geniş anlamda içerik analizi, metinlerden ya da diğer anlamlı içeriklerden kullanım bağlamlarına, tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmak için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Krippendorff, 2004: 18). İçerik analizi yönteminde verilerin önce kavramsallaştırılması, sonra bu kavramlara göre mantıklı bir şekilde düzenlenmesi ve veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 227). İçerik analizi, insanlar arasında gerçekleşen çeşitli iletişim şekillerinde uygulanabilir. Ayrıca içerik analizini yürütmek için gerekli olan teçhizat; kolay, ulaşılabilir ve ucuzdur (Berg ve Lune, 2015: 381, 407).

Araştırmanın nitel veri analizinde, araştırmacının da katılımcıların çocuklarının basketbol antrenörlüğünü yapmış ya da yapıyor olması dolayısıyla Miles ve Huberman (1994) tarafından belirlenen sosyal antropolojik yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşımda araştırmacılar, genel olarak veri toplama işini tamamlamak için belirlenmiş olan topluluğun arasında ya da bir alanda belirlenmiş çeşitlilikteki bireylerle mutlaka hatırı sayılır bir zaman geçirmişlerdir. Araştırmacılar, üzerinde çalışılan bireylerin içinde yaşayan ya da onlarla etkileşim halinde olan bireylerin birçoğuyla dolaylı ya da doğrudan etkileşim içinde olmuşlardır. Bu yönüyle sosyal antropolojik yaklaşım, araştırmacıya araştırma sırasında toplanan veriler ile ilgili özel bir bakış açısı sunar (Berg ve Lune, 2015: 382).

İçerik analizi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi, tanımlanması ve bulguların yorumlanması şeklinde dört aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 228).

Birinci aşamada veriler, araştırmacı ve iki uzman tarafından yapılan okumalar sonucunda ikişer üçer sözcükten oluşan anlamlı bölümlere ayrılmış, ortaya çıkan kod, kavram ve temalar kodlama listesinin genel çerçevesini oluşturmuştur. Kodlamaya, kâğıt üzerinde uygun adlandırmalar yapılarak başlanmış, tekrar okumaları ile birlikte bazı kodlar yeniden adlandırılmış veya araştırma ile ilgisi olmadığı düşünülen kodlar, kod listesinden çıkarılmıştır. Kodlama süreci, araştırmayı en iyi yansıtan kavramların oluşturulması ile tamamlanmıştır.

İkinci aşamada, kodlama ve kavramlara ulaşma işlemi sonrasında verileri genel olarak açıklayabilecek, kodlar yoluyla ulaşılan kavramları belirli kategoriler altında toplayabilecek temalar belirlenmiştir.

Üçüncü aşamada, araştırmacı ve iki uzman verileri bir sistem oluşturarak düzenlemiş, belirli olgulara göre tanımlamış ve ortaya çıkan kavram ya da temaya göre bu bilgileri birbiriyle ilişkili bir biçimde kendi görüş ve yorumlarına yer vermeden sunmuştur.

Dördüncü aşamada, araştırmacı, iki uzmanın kodlama ve temalarının da bir araya getirilmesi sonucunda onaylanan temaları yorumlama aşamasında kendi düşüncelerini de belirterek, bulguların açıklanması ve anlamlandırılmasına katkı sağlamış, bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurmuş ve elde edilen sonuçların önemine ilişkin açıklamalarda bulunmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde nitel verilerin analiz sonuçlarına dayalı bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Araştırmanın konusu olan rekreatif amaçlı basketbol oynayan 12-16 yaş arasındaki gençlerin değer değişimlerine yönelik anne-baba görüşlerinin incelenmesinde katılımcıların kod isimlerine, velinin yakınlık durumuna, velinin yaşına, velinin öğrenim durumuna, velinin mesleğine, çocuğun cinsiyetine, çocuğun yaşına, çocuğun basketbol oynadığı kulübe, çocuğun basketbol oynadığı süreye ve görüşme tarihlerine ilişkin dağılımı Tablo 5.1’de verilmiştir.

Tablo 5.1 Rekreatif Amaçlı Basketbol Oynayan 12-16 Yaş Arasındaki Gençlerin Değer Değişimlerine Yönelik Anne-Baba Görüşlerinde Katılımcıların Kod İsimlerine, Velinin Yakınlık Durumuna, Velinin Yaşına, Velinin Öğrenim Durumuna, Velinin Mesleğine, Çocuğun Cinsiyetine, Çocuğun Yaşına, Çocuğun Basketbol Oynadığı Kulübe, Çocuğun Basketbol Oynadığı Süreye ve Görüşme Tarihlerine İlişkin Dağılımı

Katılımcıların Kod İsimleri	Velinin Yakınlık Durumu	Velinin Yaşı	Velinin Öğrenim Durumu	Velinin Mesleği	Çocuğun Cinsiyeti	Çocuğun Yaşı	Çocuğun Basketbol Oynadığı Kulüp	Basketbol Oynadığı Süre	Görüşme Tarihi
Önder	Baba	45	Lise	İtfaiye Memuru	Erkek	16	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	5 Yıl	13.02.2019
Zeliha	Anne	38	Lisans	Öğretmen	Erkek	16	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	8 Yıl	13.02.2019
Emine	Anne	38	Lisans	Öğretmen	Erkek	12	Konya Basketbol Spor Kulübü	4 Yıl	19.02.2019
Rıfat	Baba	46	Lisans	Öğretmen	Erkek	16	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	9 Yıl	13.02.2019
Mert	Baba	42	Lise	Yönetici	Erkek	14	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	5 Yıl	14.02.2019
Ercan	Baba	39	Lisans	Öğretmen	Erkek	13	Diltaşspor Basketbol Kulübü	4 Yıl	16.02.2019
Haluk	Baba	44	Lisans	Esnaf	Erkek	16	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	8 Yıl	14.02.2019
Tuğrul	Baba	39	Lisans	Yönetici	Erkek	13	Diltaşspor Basketbol Kulübü	6 Yıl	16.02.2019
Aslı	Anne	43	Lise	Ev Hanımı	Erkek	16	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	8 Yıl	15.02.2019
Poyraz	Baba	45	Lisans	Sağlık Memuru	Erkek	16	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	9 Yıl	15.02.2019
Şule	Anne	41	Doktora	Öğretim Üyesi	Erkek	12	Alinteri Basketbol Spor Kulübü	2 Yıl	18.02.2019
Emir	Baba	49	Lisans	Öğretmen	Erkek	15	Demirspor Basketbol Kulübü	5 Yıl	20.02.2019

Tablo 5.1. Devamı

Vildan	Anne	38	Lisans	Öğretmen	Erkek	11	Konya Basketbol Spor Kulübü	2 Yıl	19.03.2019
Veysel	Baba	43	Yüksek Lisans	Mühendis	Erkek	15	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	8 Yıl	15.02.2019
Aylin	Anne	46	Ortaokul	Ev Hanımı	Erkek	14	Selçuklu Basketbol Spor Kulübü	6 Yıl	14.02.2019
Lütfü	Baba	40	Ortaokul	Esnaf	Kadın	13	Alınteri Basketbol Spor Kulübü	5 Yıl	18.02.2019
Enes	Baba	48	Lisans	Mühendis	Kadın	14	Konyaspor Basketbol Kulübü	4 Yıl	17.02.2019
Fatma	Anne	39	Lisans	Mimar	Kadın	12	Alınteri Basketbol Spor Kulübü	3 Yıl	18.02.2019
Eylül	Anne	39	Lisans	Ev Hanımı	Kadın	14	Alınteri Basketbol Spor Kulübü	3 Yıl	18.02.2019
Yusuf	Baba	41	Lisans	Sağlık Memuru	Kadın	13	Alınteri Basketbol Spor Kulübü	4 Yıl	20.02.2019
Irmak	Anne	51	İlkokul	Ev Hanımı	Kadın	14	Alınteri Basketbol Spor Kulübü	6 Yıl	20.02.2019
Lale	Anne	44	Ön Lisans	Serbest	Kadın	14	Alınteri Basketbol Spor Kulübü	5 Yıl	20.02.2019
Demir	Baba	42	Ortaokul	Esnaf	Kadın	14	Alınteri Basketbol Spor Kulübü	3 Yıl	20.02.2019

Tablo 5.1'e bakıldığında, katılımcıların tanınmaması bakımından katılımcılara kod isimler verildiğine; velinin yakınlık durumu bakımından 13 katılımcının baba, 10 katılımcının ise anne olduğu; velinin yaşı bakımından 3 katılımcının 38, 4 katılımcının 39, 1 katılımcının 40, 2 katılımcının 41, 2 katılımcının 42, 2 katılımcının 43, 2 katılımcının 44, 2 katılımcının 45, 2 katılımcının 46, 1 katılımcının 48, 1 katılımcının 49, 1 katılımcının ise 51 yaşında olduğu; velinin öğrenim durumu bakımından 1 katılımcının ilkokul, 3 katılımcının ortaokul, 3 katılımcının lise, 1 katılımcının ön lisans, 13 katılımcının lisans, 1 katılımcının yüksek lisans, 1 katılımcının ise doktora mezunu olduğu; velinin mesleği bakımından 1 katılımcının öğretim üyesi, 6 katılımcının öğretmen, 2 katılımcının mühendis, 2 katılımcının sağlık memuru, 1 katılımcının itfaiye memuru, 1 katılımcının mimar, 2 katılımcının yönetici, 3 katılımcının esnaf, 4 katılımcının ev hanımı, 1 katılımcının ise hizmetli olduğu; çocuğun cinsiyeti bakımından 8 katılımcının kadın, 15 katılımcının ise erkek olduğu; çocuğun yaşı bakımından 1 katılımcının 11, 3 katılımcının 12, 4 katılımcının 13, 7 katılımcının 14, 2 katılımcının 15, 6 katılımcının ise 15 yaşında olduğu; çocuğun basketbol oynadığı kulüp bakımından 9 katılımcının Selçuklu Basketbol Spor Kulübünde, 8 katılımcının Alınteri Basketbol Spor Kulübünde, 2 katılımcının Diltaşspor Basketbol Kulübünde, 2 katılımcının Konya Basketbol Spor Kulübünde, 1 katılımcının Konyaspor Basketbol Kulübünde, 1

katılımcının ise Demirspor Basketbol Kulübünde oynadığı; çocuğun basketbol oynadığı süre bakımından 2 katılımcının 2, 3 katılımcının 3, 4 katılımcının 4, 5 katılımcının 5, 3 katılımcının 6, 4 katılımcının 8, 2 katılımcının ise 9 yıldır basketbol oynadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 5.2’de verilmiştir.

Tablo 5.2 *Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlatma Amaçlarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular*

Temalar		Frekans (f)
Boş Zamanlarının İyi Değerlendirilmesi		8
Yeteneğinin Olması ve Keşfedilmesi		5
Fiziksel, Zihinsel ve Duygusal Gelişiminin Sağlanması		4
Sosyal İhtiyaçlarının Karşlanması		3
Teşvik Üzerine		3
Elit Bir Spor Olması		2
İlgi Duyduğum Bir Spor Olması		2
Çocuğumun İsteği		2
Kitle İletişim Araçlarından Uzak Tutmak		2
Eğlenip Hareketli Olmasını Sağlamak		2
Fiziksel Yapı		1
Enerjisini Doğru Bir Şekilde Kullanabilmesi		1
Deneyim Kazanması		1
Mücadele Ruhunu Öğrenmesi		1
İçine Kapanıklığını Gidermek		1
Tema Toplam:	15	Frekans (f) Toplam: 38

Tablo 5.2 incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; en sık ifade ettikleri durumun “*Boş Zamanlarının İyi Değerlendirilmesi*”; ikinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Yeteneğinin Olması ve Keşfedilmesi*”; üçüncü sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Fiziksel, Zihinsel ve Duygusal Gelişiminin Sağlanması*”; dördüncü sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Sosyal İhtiyaçlarının Karşlanması*”, bir diğerinin ise “*Teşvik Üzerine*”; beşinci sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Elit Bir Spor Olması*”, bir diğerinin “*İlgi Duyduğum Bir Spor Olması*”, bir diğerinin “*Çocuğumun İsteği*”, bir diğerinin “*Kitle İletişim Araçlarından Uzak Tutmak*”, bir diğerinin ise “*Eğlenip Hareketli Olmasını Sağlamak*”; en az sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Fiziksel Yapı*”, bir diğerinin “*Enerjisini Doğru Bir Şekilde Kullanabilmesi*”, bir diğerinin “*Deneyim Kazanması*”, bir diğerinin “*Mücadele Ruhunu Öğrenmesi*”, bir diğerinin ise “*İçine Kapanıklığını Gidermek*” olduğu görülmektedir.

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; amaçlar bakımından belirlenen temalar tekrar sıklığına göre aşağıda başlıklar halinde sıralanmış ve katılımcıların konu hakkındaki görüşlerini hangi cmlerle ifade ettikleri belirtilmiştir:

Boş Zamanlarının İyi Değerlendirilmesi (f: 8)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Boş Zamanlarının İyi Değerlendirilmesi*” teması hakkındaki görüşlerini şu cmlerle ifade etmişlerdir:

“...Boş zamanlarını daha verimli geçirmesi amacıyla basketbola başlattık...”
(Rıfat)

“...Ders çalışmaktan sonra arta kalan zamanını en olumlu şekilde geçirmesini istediğimden basketbola başlattık...” (Aslı)

“Boş zamanlarını değerlendirmesi için basketbola başlattık...” (Poyraz)

“...Boş zamanının bir bölümünü sporla değerlendirmesi için basketbola başlattık diyebilirim...” (Veysel)

“...Boş zamanını sporla özellikle basketbolla geçirerek düzenli, iyi bir hayatı olsun diye başlattık...” (Lütfü)

“...Boş zamanlarımızı spor yaparak geçirmek istediğimden basketbola başlattık...”
(Eylül)

“...Sadece boş zamanını iyi değerlendirmesi için basketbola başlattık...” (Yusuf)

“...niversite hayatına kadar boş zamanlarını en güzel şekilde değerlendirmesi açısından bu spora başlattık...” (Lale)

Yeteneğinin Olması ve Keşfedilmesi (f: 5)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Yeteneğinin Olması ve Keşfedilmesi*” teması hakkındaki görüşlerini şu cmlerle ifade etmişlerdir:

“...Kulüplerin okul taramasında basketbola başlatma teklifi gelince ocuğumu ikinci sınıfta basketbola başlattım.” (Zeliha)

“Oğlumun okulundaki semelerden sonra yeteneğinin keşfedilmesi üzerine basketbola başlattık...” (Mert)

“ocuğumun basketbola başlaması yeteneğinden ve spor ihtiyacından oluştu. Okulun basketbol kursunda deneyimli olan hocaların keşfetmesiyle bizde çocuğu basketbola gönderme fikri oluştu. Arkadaşlarından etkileşim aldı ve bu şekilde basketbola yöneldi.” (Ercan)

“Oğlum 7 yaşından 10 yaşına kadar yüzmeye gitti. Beden eğitimi retmeni okulda futbol oynarken izliyor ve oğluma basketbolcu olabileceğini söylüyor. Ardından da benimle paylaşıyor ben de oğlumu basketbol spor kulübüne başlatıyorum...”
(Emir)

“İlk başta hocaları tarafından okulda seçilmişti. Toplantıya katıldığımızda ikna ettiler başlattık...” (İrmak)

Fiziksel, Zihinsel ve Duygusal Gelişiminin Sağlanması (f: 4)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Fiziksel, Zihinsel ve Duygusal Gelişiminin Sağlanması*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- “Çocuğumun fiziksel ve duygusal gelişimi için basketbola başlattık...” (Emine)
 “...Açıkçası spor yaparak kişisel ve bedensel gelişimi açısından basketbola başlattık diyebilirim...” (Poyraz)
 “Çocuğumuzun vücudunun fiziksel açıdan gelişmesini istediğimiz için basketbola başlattık...” (Aylin)
 “Fiziksel ve zihinsel olarak gelişmesi için basketbola başlattım...” (Demir)

Sosyal İhtiyaçlarının Karşlanması (f: 3)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Sosyal İhtiyaçlarının Karşlanması*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- “...Sosyal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla basketbola başlattım...” (Emine)
 “...Sosyalleşme ihtiyaçlarının karşılanması açısından basketbola başlattık...” (Veysel)
 “...Bir diğer düşüncem de dışarıda farklı bir ortamda bulunmasını isteyişimdir. Bu yüzden basketbola başlattım...” (Enes)

Teşvik Üzerine (f: 3)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Teşvik Üzerine*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- “...Bir arkadaşımın çocuğu da basketbol okuluna gittiği için onunla iletişime geçtim ve o da bana önerdi. Şimdi aynı yerdeyiz...” (Fatma)
 “Kızımı basketbola başlatma amacım sınıfındaki arkadaşlarının basketbola başlaması ve veli arkadaşlarla konuşmamız bizi teşvik etti...” (Eylül)
 “Kızımı ablası teşvik etti ve biz de basketbola başlattık...” (Lale)

Elit Bir Spor Olması (f: 2)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Elit Bir Spor Olması*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Basketbolun elit spor olması nedeniyle başlattım açıkçası...” (Önder)
 “...Aslında ilk önce futbol kalecisi olmak istiyordum ama ben basketbolun daha elit bir spor olduğunu düşündüğüm için sonradan basketbola başlamasını istedim...”
 (Haluk)

İlgi Duyduğum Bir Spor Olması (f: 2)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*İlgi Duyduğum Bir Spor Olması*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Öncelikle şunu söylemeliyim ki basketbol televizyonda bile izlerken zevk aldığım, maçlarını severek takip ettiğim bir spordur. Onun için özel bir ilgim vardı. Bu yüzden başlattım basketbola...” (Zeliha)

“...Basketbolu takip ediyor ve ilgi duyuyorum. Şampiyonaları ve eurolig maçlarını izliyorum. Bu da basketbola başlatmamda bir etken oldu.” (Enes)

Çocuğumun İsteği (f: 2)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Çocuğumun İsteği*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Çocuğumun yoğun isteği üzerine başlattık...” (Haluk)

“Oğlum 2 yıl boyunca tenis sporuyla ilgilendi. Maçlara ve antrenmanlara devam ederken, spor kulüplerinin okula tanıtımına gelmesiyle tesadüfen kendi isteği ile basketbola başladı...” (Vildan)

Kitle İletişim Araçlarından Uzak Tutmak (f: 2)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Kitle İletişim Araçlarından Uzak Tutmak*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Televizyondan, tableten ve telefondan mümkün olduğu kadar uzak tutmak amaçlı başlattık basketbola...” (Tuğrul)

“...Telefondan, televizyon bağımlılığından kurtulmasıydı amacım...” (Demir)

Eğlenip Hareketli Olmasını Sağlamak (f: 2)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Eğlenip Hareketli Olmasını Sağlamak*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Hem eğlenip hem de hareket etmesini istediğimiz için basketbola başlattık.”
 (Aylin)

“Çocuğumun eğlenip daha çok hareketli olması için başlattık basketbola...”
(Lütfü)

Fiziksel Yapı (f: 1)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Fiziksel Yapı*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Çocuğumun fiziksel yapısı gereğinden ve çok hareketli oluşundan dolayı bu spor dalını seçtik...” (Önder)

Enerjisini Doğru Bir Şekilde Kullanabilmesi (f: 1)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Enerjisini Doğru Bir Şekilde Kullanabilmesi*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Enerjisini doğru bir şekilde kullanabilmesi amacıyla basketbola başlattık oğlumuzu...” (Şule)

Deneyim Kazanması (f: 1)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Deneyim Kazanması*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Basketbola başlatma amacım tecrübe kazanması...” (Vildan)

Mücadele Ruhunu Öğrenmesi (f: 1)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*Mücadele Ruhunu Öğrenmesi*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Mücadele etmeyi öğrenmesi için başlattık...” (Lütfü)

İçine Kapanıklığını Gidermek (f: 1)

Tablo 5.2’de araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, amaçlar bakımından belirlenen “*İçine Kapanıklığını Gidermek*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Çocuğum sosyal olmayan, kapanık bir çocuktü onu kırmak için spora yönlendirmek istedim...” (Fatma)

Araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 5.3’te verilmiştir.

Tablo 5.3 *Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlattıktan Sonra Çocuklarının Günlük Hayatlarında Ne Tür Alışkanlıklar Kazandıklarına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular*

Temalar	Frekans (f)
Düzenli ve Sağlıklı Beslenme	13
Kişisel Bakım ve Temizlik	11
Dinlenme	9
İşini Sorumluluk Alarak Yapma İsteği	8
Planlı Programlı Olma	6
Kılık Kıyafet Düzeni	5
Ders Çalışma	4
Kitle İletişim Araçlarını Yeteri Kadar Kullanma	4
Disiplin	4
Eksik Yönlerinde Farkındalık	3
Düzenli Yaşam	3
Kurallara Uyma	2
İletişim Becerisi	2
Motivasyonda Artış	1
Sorumluluk	1
Özgüven Artışı	1
Bir Değişiklik Yok Önceki Alışkanlıkları Devam Ediyor	1
Tema Toplam:	17
Frekans (f) Toplam:	78

Tablo 5.3 incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; en sık ifade ettikleri durumun “*Düzenli ve Sağlıklı Beslenme*”; ikinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Kişisel Bakım ve Temizlik*”; üçüncü sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Dinlenme*”; dördüncü sıklıkla ifade ettikleri durumun “*İşini Sorumluluk Alarak Yapma*”; beşinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Planlı Programlı Olma*”; altıncı sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Kılık Kıyafet Düzeni*”; yedinci sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Ders Çalışma*”, bir diğerinin “*Kitle İletişim Araçlarını Yeteri Kadar Kullanma*”, bir diğerinin ise “*Disiplin*”; sekizinci sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Eksik Yönlerinde Farkındalık*”, bir diğerinin ise “*Düzenli Yaşam*”; dokuzuncu sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Kurallara Uyma*”, bir diğerinin ise “*İletişim Becerisi*”; en az sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Motivasyonda*

Artış”, bir diğeri için *“Sorumluluk*”, bir diğeri için *“Özgüven Artışı*”, bir diğeri için ise *“Bir Değişiklik Yok Önceki Alışkanlıkları Devam Ediyor*” olduğu görülmektedir.

Tablo 5.3’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; belirlenen temalar tekrar sıklığına göre aşağıda başlıklar halinde sıralanmış ve katılımcıların konu hakkındaki görüşlerini hangi cümlelerle ifade ettikleri belirtilmiştir:

Düzenli ve Sağlıklı Beslenme (f: 13)

Tablo 5.3’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen *“Düzenli ve Sağlıklı Beslenme*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Basketbola başladıktan sonra şöyle ki çok küçük yaşta başladığı için olumlu yönde gelişmeler oldu. Yemek yemesi düzeldi beslenmesine dikkat ediyor...” (Zeliha)

“Çocuğum basketbola başladıktan sonra antrenörlerimizin bilgilendirmesi üzerine dengeli ve düzenli beslenmeye dikkat etmesinde gelişmeler oldu...” (Emine)

“...Daha güçlü ve büyük olabilmesi için beslenmesi için beslenmenin önemini anladı...” (Rıfat)

“2-3 yıldır beslenme sorunumuz vardı. Yeni yeni bu durumu aşıyoruz. Oğlumla birlikte araştırıp, okuyoruz. Hangi besinlerin faydalı olduğunu, ne zaman ne sıklıkla yemesi gerektiğini. Aynı zamanda da hocalarımız yönlendiriyor. Oğlumun kilo alması için düzenli yemek yeme alışkanlığı kazanıyoruz...” (Mert)

“...Sağlıklı kalmak için düzenli beslenmeyi öğrendi...” (Tuğrul)

“...Beslenmesine dikkat eden biri oldu...” (Aslı)

“...Düzenli beslenmeye başladı. Maçtan 2-3 saat önce yemek yemesi gerektiğini öğrendi ve bize de öğretmiş oldu...” (Poyraz)

“...Beslenme noktasında tam ideal noktada olmasa da en azından sağlıksız besinlerden uzak durması gerektiğini öğrendi bu konuda da basketbol koçlarının telkinleri oldu.” (Veysel)

“...Beslenmesine dikkat etmesini öğrendi...” (Lütfü)

“...En çok beslenme konusundan memnunuz. Hocalarının uyarılarıyla süt içiyoruz ve yemediği yemekleri az az yemeye başladı...” (Enes)

“Kızım haftada üç gün antrenman yapıyor. Bu antrenman günlerinde okuldan geldikten sonra yemek yeme düzeni kazandı...” (Fatma)

“...Yemek yeme alışkanlığımızı düzelttik. Daha doğrusu kontrol altına aldık. Hamburger, cips, kola gibi alışkanlıkları hocalarımız sayesinde azalttık. Zararlı yiyeceklerden uzaklaşmaya başladık...” (Eylül)

“Kızımın spor hayatına başlamasıyla sağlıklı ve düzenli beslenme alışkanlığı kazandı...” (Lale)

Kişisel Bakım ve Temizlik (f: 11)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Kişisel Bakım ve Temizlik*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- "...Temizlik sorumluluğu kazandı..." (Önder)
 "...Tabii ki kişisel bakım ve temizliği öğrenmesi büyük kazanç..." (Mert)
 "...Kişisel bakım ve temizliğe önem vermeye başladı..." (Ercan)
 "...Temizliğine dikkat eden bir birey oldu..." (Şule)
 "...Antrenmandan sonra ise duş alması gerektiğini biliyor artık..." (Aylin)
 "Çocuğum temizlik konusuna dikkat ederdi. Şu anda daha dikkatli. Gün olarak arka arkaya yapılan antrenmanlarda temiz kıyafet götürüyor. Antrenman sonrası duş alma alışkanlığı kazandı..." (Enes)
 "...Antrenman sonrası temizlik açısından yıkamaya ayırıyor..." (Fatma)
 "...Antrenmana gelirken havlumuzu, temiz kıyafetlerimizi ve suyumuzu hazırlıyoruz. Antrenmandan ve maçlardan sonra duş alıyoruz. Kişisel bakımımızı yapıyoruz. Çocuğumda bunları görmek gerçekten güzel..." (Eylül)
 "...Sitede kort var, basketbol çalışmaya aşağıya iniyor. Antrenmandan sonra duş alıyor. Terli kıyafetlerini ayırıyor. Kişisel bakımına dikkat ediyor..." (Yusuf)
 "...Temizlik hijyen kurallarına daha da dikkat etmeye başladı..." (Lale)
 "...Antrenman sonrasında terlediği için ve kendini rahatsız hissettiği için duş alıyor. Bu da temizliğini olumlu yönde etkilediğini gösteriyor." (Demir)

Dinlenme (f: 9)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Dinlenme*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- "...Dinlenme ihtiyacı hissediyor bu sayede erken uyuma alışkanlığı kazandı..." (Önder)
 "...Uyku ve dinlenmenin önemini kavradı..." (Rıfat)
 "...Uyku düzenine önem verdi..." (Tuğrul)
 "Basketbola başladıktan sonra düzenli uyuyan bir birey oldu..." (Aslı)
 "...Düzenli uyumaya başladı..." (Poyraz)
 "...Dinlenmesi gerektiğini öğrendi..." (Aylin)
 "...Uyuma saatleri düzene girdi." (Enes)
 "...Uykumuza hep dikkat ettik, ailecek geç saatlere kadar durmuyoruz, erken yatıp güne erken başlıyoruz." (Eylül)
 "Antrenmandan döndüğünde yorgun olduğu için erken yatmaya ve erken kalkmaya başladı..." (Demir)

İşini Sorumluluk Alarak Yapma İsteği (f: 8)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*İşini Sorumluluk Alarak Yapma İsteği*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"...Antrenman yapılan salona kendisi gelip gitmeye başladı. Bazı zamanlarda işimden dolayı vaktim olmuyor. Mecburiyetten dolayı kendisi toplu taşıma araçlarını kullanarak geliyor yani kendi işini kendi yapıyor artık..." (Mert)

"...Kendi çantasını hazırlayabilmesi gibi özellikleri kazandığına şahit olduk." (Ercan)

"...Günlük ihtiyaçlarını yardım almadan yapabilen bir birey oldu. Bu alışkanlıkları da basketbol sayesinde kazandık. Antrenörlerimiz bu alışkanlıkları baştan itibaren dile getirdi. Oğlum da bir görev ve sorumluluk olarak tüm söylenenleri yapmaya çalıştı." (Aslı)

"...Küçük yaşta kendi işlerini yapmayı öğrenmesi ne bilim eşyalarını hazırlama isteği umut verici..." (Veysel)

"Özellikle antrenman ve maç günleri hazırlanmayı öğrenerek başladık..." (Lütfü)

"...Gerekli eşya ve teçhizatlarını kendisi hazırlamak istiyor..." (Fatma)

"Spor çantamız, sadece maçta ve antrenmanda giydiği ayakkabı ve kıyafetleri oldu. Antrenmana gelmeden çantasını kendisi hazırlıyor. Okul hayatıyla birlikte spor hayatına da alıştık. Birlikte maça ve antrenmana gidiyoruz." (İrmak)

"...Antrenman günlerinde çantasını önceden hazırlamayı öğrendi kendi işini kendisi yapıyor..." (Lale)

Planlı Programlı Olma (f: 6)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Planlı Programlı Olma*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"...Hafta içi tüm günlerde oğlumun bireysel antrenman saati var. Buna göre program ve plan çiziyor. Hocaların da programlamasıyla bu özel saatte salona gidip çalışıyor..." (Önder)

"...Basketbol çocuğumun hayatına plan ve programlı olmayı kazandırdı..." (Rıfat)

"...Zamanı doğru kullanma ve planlama yapmayı öğrendi..." (Tuğrul)

"Oğlum basketbola başladıktan sonra olumlu birçok alışkanlık kazandığını söyleyebilirim. Antrenman saatleri çok önemli gecikmemek için uğraşması ve buna göre plan yapması çok güzel..." (Şule)

"...Maç ve antrenman öncesi yemek yemiş olması, maçtan bir saat öncesinde spor salonunda olmayı, antrenmana önceden gidip hazırlanması gerektiğini öğrendi. Zamanı kullanmayı öğrendi..." (Lütfü)

"...Spor saatleri ve ders saatlerini düzenli olarak uygulamaya başladı. Bu konuda plan ve program yapmayı öğrendi..." (Lale)

Kılık Kıyafet Düzeni (f: 5)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Kılık Kıyafet Düzeni*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"...Antrenman kıyafetleri ve maçlarda giyeceği kıyafetlerin düzenli olmasına önem veriyor..." (Önder)

"...Kıyafet konusunda düzen alışkanlığı kazandı." (Mert)

"...Evide kılık kıyafetlerinde düzenli olmaya başladı..." (Emir)

"Küçük yaşta kendi eşyalarını hazırlama ve düzeltme alışkanlığı kazandı..." (Veysel)

"...Kıyafet konusunda düzenli olmayı öğrendi..." (Lütfü)

Ders Çalışma (f: 4)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Ders Çalışma*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Günlük hayatında antrenörümüzün de takip ve önerileriyle ders çalışma alışkanlığı kazandı..." (Önder)

"...Ders çalışma alışkanlıklarını kazandı." (Emir)

"...Okul saatine kadar ödevlerini bitirme alışkanlığı kazandı..." (Aylin)

"...Ödevi varsa yapma alışkanlığı kazandı. İki yılın sonunda bu düzeni kurmuş bulunmaktayız." (Fatma)

Kitle İletişim Araçlarını Yeteri Kadar Kullanma (f: 4)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Kitle İletişim Araçlarını Yeteri Kadar Kullanma*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"...Yoğun geçen maç dönemlerimizde telefonu ve televizyonu yeteri kadar kullanmayı öğrendi..." (Önder)

"...Daha az televizyon izliyor..." (Zeliha)

"...Daha az televizyon izleyen, tablet ve telefon oyunlarından tamamen uzak durma gibi alışkanlıkları basketbol sayesinde kazandığını düşünüyorum. Boş zamanını antrenmanlarla geçirmesi, zaman kaybı yaratacak faydası olmayacak işlerden uzak tuttu." (Tuğrul)

"Basketbola başladıktan sonra çok güzel alışkanlıklar kazandı. Öncesinde boş vaktini telefonla ve tabletle geçiriyordu. Spora başladıktan sonra bu konuda hayatı biraz düzene girdi..." (Yusuf)

Disiplin (f: 4)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Disiplin*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- "...Daha disiplinli olma konusunda gelişmeler oldu..." (Zeliha)
 "Disiplin içinde yaşamayı basketbol sayesinde öğrendi..." (Tuğrul)
 "...Disiplinli bir şekilde yaşamayı biliyor artık." (Aylin)
 "...Disiplini basketbol sayesinde öğrendik." (Lütfü)

Eksik Yönlerinde Farkındalık (f: 3)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Eksik Yönlerinde Farkındalık*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- "...Eksik olduğu yönlere ağırlık veriyor. Hocalarıyla birlikte kendisinin farkına varıp çalışma alışkanlığı edinmiş durumda." (nder)
 "...Enerjisini tasarruflu harcamasını öğrendi. Bedeninin belirli ihtiyaçları olduğunun farkına vardı... Bedenin günlük hayata adapte olması için gereksinimlerini öğrendi." (Rıfat)
 "...Basketbolda fiziksel yeterliliğin önemli olduğunu fark ettikten sonra beslenmesine dikkat etmesi, boyunun uzaması için daha erken yatmaya çalışması, ayrıca basketbola başlamadan önce sıklıkla tükettiği abur cuburları (cips, kola vb.) artık tüketmiyor olması eksik yönlerinin farkında olması bakımından öncelikli sayacağım alışkanlıklardandır..." (şule)

Düzenli Yaşam (f: 3)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Düzenli Yaşam*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- "İçin açıkçası basketbola çok küçük yaşta başladığı için hep düzenli yaşam sürmektedir. Başlamadan önce zaten 7 yaşındaydı. Uzun yıllardır antrenmanları, yemek saati, uyku saati düzen içerisinde." (Haluk)
 "...Günlük hayatı düzene girdi düzenli bir yaşam sürüyor artık..." (Poyraz)
 "Basketbolla birlikte daha düzenli bir yaşam sürmeye başladık. Hayatımız düzene girdi..." (Eylül)

Kurallara Uyma (f: 2)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Kurallara Uyma*" teması hakkındaki görüşlerini şu cmlerle ifade etmişlerdir:

"...Kurallara uyması, yerinde karar vermesi gibi olumlu gelişmeler oldu." (Zeliha)
 "Basketbola başlattıktan sonra antrenman saatlerine ve kurallara riayet ederek düzenli olmayı grendi..." (Aylin)

İletişim Becerisi (f: 2)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*İletişim Becerisi*" teması hakkındaki görüşlerini şu cmlerle ifade etmişlerdir:

"...Arkadaşlarıyla iletişim becerilerinde güçlenme oldu." (Emine)
 "...Arkadaşlarıyla iyi ilişkisi ve iletişim becerileri düzeldi..." (Emir)

Motivasyonda Artış (f: 1)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Motivasyonda Artış*" teması hakkındaki görüşlerini şu cmlerle ifade etmişlerdir:

"...Dikkat ve motivasyonda artma alışkanlığı kazandı..." (Emine)

Sorumluluk (f: 1)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Sorumluluk*" teması hakkındaki görüşlerini şu cmlerle ifade etmişlerdir:

"Spora başlamasıyla birlikte devamlılık oldukça görünen, gözlemlediğimiz en büyük karakteristik özellik sorumluluk duygusu oldu..." (Ercan)

Özgüven Artışı (f: 1)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “Özgüven Artışı” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Basketbola başladıktan sonra özgüveni arttı...” (Poyraz)

Bir Değişiklik Yok Önceki Alışkanlıkları Devam Ediyor (f: 1)

Tablo 5.3'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “Bir Değişiklik Yok Önceki Alışkanlıkları Devam Ediyor” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Günlük yaşantısında pek fazla değişiklik olmadı. Zaten önceden tenis oynadığı için sporcu disiplinine sahipti. Bu durum onun için bir avantaj oldu. Düzenli uyku, beslenme, temizlik alışkanlıkları sürdü.” (Vildan)

Araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 5.4'te verilmiştir.

Tablo 5.4 *Katılımcıların Çocuklarını Basketbola Başlattıktan Sonra Çocuklarının Kişiliğinde Nelerin Değiştiğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular*

Temalar	Frekans (f)
İletişim Kurma Becerisi ve Sosyalleşme	21
Liderlik	6
Kazanma ve Kaybetme Duygusu İle Mücadele	3
Rakibe Saygı	3
Disiplin	3
Çözüm Odaklı Düşünme	2
Özgüven	2
Takım Ruhunu	2
Sorumluluk Alma	1
İdol Alma	1
Hedef Belirleyip Başarıya Odaklanma	1
Zararlı Çevrelerden Uzak Durma	1
Öz Eleştirisi	1
Tema Toplam:	13
Frekans (f) Toplam:	47

Tablo 5.4 incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; en sık ifade ettikleri durumun “İletişim Kurma Becerisi ve Sosyalleşme”; ikinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “Liderlik”; üçüncü sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “Kazanma ve Kaybetme Duygusu İle Mücadele”, bir diğerinin “Rakibe Saygı”, bir diğerinin ise “Disiplin”; dördüncü sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “Çözüm Odaklı Düşünme”, bir diğerinin “Özgüven”, bir diğerinin ise “Takım Ruhı”; en az sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “Sorumluluk Alma”, bir diğerinin “İdol Alma”, bir diğerinin “Hedef Belirleyip Başarıya Odaklanma”, bir diğerinin “Zararlı Çevrelerden Uzak Durma”, bir diğerinin ise “Öz Eleştiri” olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; belirlenen temalar tekrar sıklığına göre aşağıda başlıklar halinde sıralanmış ve katılımcıların konu hakkındaki görüşlerini hangi cümlelerle ifade ettikleri belirtilmiştir:

İletişim Kurma Becerisi ve Sosyalleşme (f: 21)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “İletişim Kurma Becerisi ve Sosyalleşme” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Büyüdükçe, takımla hareket ettikçe arkadaşlarıyla olan iletişimi arttı ve bu sayede sosyalleşti. Sadece antrenman ve maçlarda değil boş zamanında arkadaşlarıyla farklı aktivitelere katılmaya da başladı. Önceden diğer kardeşleri gibi hareketli, konuşkan bir yapıya sahip değildi...” (Önder)

“Kişiliğinde olumlu gelişmeler olduğunu söylemek mümkün. Şöyle ki girdiği ortamda kendisini çok rahat ifade edebiliyor... Doğruyu söylemek gerekirse bu durum ebeveynleri olarak çok hoşumuza gidiyor. Arkadaşları fikirlerine değer veriyor. Maçlar sebebiyle başka şehirlere gittikleri için her çeşit insanı tanıyıp, farklı kültürleri görmüş oluyorlar. Bu durum da kişiliklerinin renklenmesini sağlıyor ve sosyalleşiyorlar.” (Zeliha)

“Basketbol ile ilgilenen tüm insanlarla etkili iletişim becerileri gelişti. Tablet, televizyon alışkanlıkları azaldı...” (Emine)

“Basketbolla birlikte çocuğumun arkadaşlarıyla iletişimin anlam ve önemini kavradı. Yeni arkadaşlıklar kazandı. Yeni arkadaşlarının olumlu davranışlarını görerek öğrendi... Basketbol çocuğuma bulunduğu ortamlarda ön planda olmayı ve arkadaşlarıyla organizasyon yapmayı da öğretti. İnsanın sosyal bir varlık olduğunu, iletişimin ve takım olma ruhunun önemini gösterdi.” (Rıfat)

“...Çevresi genişledi, tanıdığı insan sayısı arttı...” (Ercan)

“Oğlum kendi yaşındaki arkadaşlarıyla ve büyük yaştaki arkadaşlarıyla aynı takımlarda oynuyor... Büyük yaştaki arkadaşlarıyla oynarken de sıkıntı çekmiyor sürekli iletişim halinde. Bu iki özellik normal hayatta da sosyalleşme açısından kişiliğine yansımış durumda.” (Haluk)

“İletişim becerisi sayesinde sosyal bir birey olmaya başladı...” (Tuğrul)

“...İnsanlarla iletişim kurarken daha dikkatli olması gerektiğini öğrendi. Çünkü maçlarda ve antrenmanlarda arkadaşlarıyla konuşması, sosyalleşerek iletişim kurması gerekiyordu. Böyle bir sporun gerekliliklerini de kazanmış oldu.” (Aslı)

“Sosyal çevresi ile iletişimi daha düzenli ve arkadaş ortamı daha da arttı...” (Poyraz)

“Sürekli maç ve turnuvalardan dolayı çok kişiyle tanışması onu daha da sosyal bir birey haline getirdi. Çevresiyle iletişim kurmasını kolaylaştırdı.” (Emir)

“Kişilik özellikleri bakımından ise iletişim becerisinin arttığını ve daha da sosyalleştiğini düşünüyorum. Bu açıdan paylaşma ve birlik olma duygularını yaşadığını hissettim.” (Vildan)

“Sosyalleşme, iletişim kurma konularında kendini geliştirdiğini düşünüyorum. Ancak sosyalleşme konusunda akıllı telefon ve bilgisayar daha önde oluyor ne yazık ki.” (Veysel)

“Kişiliğinde değişiklikler oldu. Arkadaş çevresinde bildiğimiz ailelerin çocukları, seçilmiş insanlar oldu hep. Onlarla güzel vakit geçiriyor ve bu açıdan aktif sosyal bir insan olma yolunda ilerliyor...” (Aylin)

“Basketbol ile birlikte çevresiyle iletişiminin arttığını gördüm...” (Lütfü)

“Spora başlamadan önce arkadaş edinmeyi seven bir çocuk değildi. Fakat antrenmanlara git-gel yapa yapa takım arkadaşlarıyla iletişimde bir artma oldu... Boş zamanlarında ailelerle birlikte ortak aktiviteler yapılıyor. Bizlere bile yararı oldu. Bir kaç aile ara ara görüşüyoruz.” (Enes)

“Çocuğumun çok arkadaşı yoktu. Basketbol ile birlikte arkadaş sayısı arttı. Dolaylı olarak arkadaşlarıyla iletişimi de arttı. Beni en çok mutlu eden kısmı bu oldu.” (Fatma)

“Kızım okul hayatında, sınıfta ve dışarıda iletişimi iyi, konuşkan bir yapıya sahip oldu. Basketbola başlayınca arkadaşlarıyla çabuk kaynaştı. Uzun zamandır birlikteler ve mutlular.” (Eylül)

“Sosyalleştiğini söyleyebilirim. Çevresiyle olan iletişimi daha çok arttı. Önceden içine kapanık bir çocuktü. Basketbol sayesinde biraz daha açıldı, takım ortamında rahat konuşuyor ve dinleniyor.” (Yusuf)

“Maçlarda çok sayı attığı için herkes biliyor. Arkadaş çevresi arttı. Birçok kişiyle konuşuyor arkadaşlık kuruyor. Diğer takımlarda bile arkadaşları var. Bazen takım arkadaşlarıyla birlikte sinemaya gidiyorlar, antrenman yerinde, bankta birlikte yemek yiyorlar. Birlikte çok şey yapıyorlar sadece maçlarda ve antrenmanlarda değil.” (Irmak)

“...Arkadaş çevresinde, okul içinde ve sosyal hayatı içinde olumlu davranışlar sergiledi. Sporda kazanmış olduğu iletişimi diğer yaşantılarına da aktardığını düşünüyorum.” (Lale)

“Arkadaşlık kurma konusunda pek iyi değildi. İnsanlardan çekinir ve uzak dururdu. Ama basketbola başladıktan sonra takım arkadaşlarıyla iletişim kurup insanlara genel olarak daha da sıcakkanlı davranmaya başladı.” (Demir)

Liderlik (f: 6)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde;

katılımcılar, belirlenen “*Liderlik*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- “...Kendi yaşındaki takımda takım kaptanı ve bu sorumluluk onu olgunlaştırdı liderlik özelliklerini geliştirdi...” (Haluk)
 “...Liderlik özellikleri gelişti...” (Tuğrul)
 “...Liderlik özelliği olan bir çocuk olduğu için basketbola seçildi. Bunu da artırarak devam ettirdi...” (Aslı)
 “...Takımda kaptan olması ona sorumluluk kazandırdı, liderlik özelliklerini geliştirdi ve neler yapması gerektiğini biliyor.” (Poyraz)
 “Basketbolla birlikte liderlik özelliğinde belirgin bir şekilde göstermeye başladı...” (Emir)
 “...Antrenmanlarda sürekli grup başı olmak, ısınma çalışmalarını ortaya çıkıp yaptırmak istiyor...” (Enes)

Kazanma ve Kaybetme Duygusu İle Mücadele (f: 3)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Kazanma ve Kaybetme Duygusu İle Mücadele*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- “...Kazanınca sevinmeyi ve mutluluğu öğrendi. Kaybedince üzüldü ancak bu hissin üstesinden gelmeyi öğrendi...” (Rıfat)
 “...Kazanma ve kaybetme durumlarını yaşaması ve bunları öğrenmesi güzel. Müsabaka sırasında verdiği kararların doğru veya yanlış sonucuna razı olmayı öğrendi ve bunu hayata yansıttı.” (Şule)
 “...Kaybetmeyi ve kazanmayı öğrendi...” (Lütfü)

Rakibe Saygı (f: 3)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Rakibe Saygı*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

- “...Rakip takım oyuncularını her iki durumda da tebrik etmesini bildi...” (Rıfat)
 “...Karşısındaki insana kazansa da kaybetse de saygı göstermeyi öğrendi.” (Mert)
 “...Rakiplerini her müsabaka sonrası tebrik etmeyi öğrendi.” (Lütfü)

Disiplin (f: 3)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde;

katılımcılar, belirlenen “*Disiplin*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Disiplin duygusu oluştu.” (Ercan)

“...Derslerini ve basketbolu beraber götürmesi gerekliliğinin bilincine vardığı için disiplinli oldu...” (Tuğrul)

“...Hayata daha pozitif bakmayı ve geliştirdiği her tekniğinde “çalışırsam yapabiliyorum” diyerek çalışmanın, emeğin, disiplinin önemini anladı...” (Şule)

Çözüm Odaklı Düşünme (f: 2)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Çözüm Odaklı Düşünme*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Girdiği ortamda bir sorunla karşılaşırsa çözüm odaklı düşünüp olaya el koyuyor...” (Zeliha)

“...Analitik düşünme yetisi kazandı...” (Rıfat)

Özgüven (f: 2)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Özgüven*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Farklı yaş gruplarıyla birlikte spor yapabilme özgüvenini artırdığını gösterdi. Basketbol maçları ile beraberse farklı deneyimler kazanarak özgüven gelişimini sağladı...” (Ercan)

“Kızım özgüveni olan bir çocuktur. Spor yapması ile birlikte kendine güveni daha da ilerledi. Maçlara çıkmasıyla birlikte bir şeyleri başarabildiğini, yapabileceğini anladı...” (Lale)

Takım Ruhu (f: 2)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Takım Ruhu*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Takım ruhunu anlamış bir birey haline geldi...” (Tuğrul)

“Oğlumdaki kişisel gelişim adına da olumlu yönde birçok değişim gözlemlemekteyim. Takım ruhunu, birlikteliğini antrenman ve özellikle maçlarda yaşadığı için ben düşüncesi yerini biz olarak değiştirdi, kendini düşünüp sayı atmaktan çok pas verip arkadaşına sayı atırarak mutlu olmayı öğrendi. Günümüz gençliğinin en büyük sorunu bencillik kavramı en aza indi, müsabaka sırasında bir arkadaşına hata

yaptığı zaman ona kızmak yerine onu cesaretlendirmeyi öğrendi. Birlikte başardık ruhu gelişti...” (Şule)

Sorumluluk Alma (f: 1)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Sorumluluk Alma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Özellikle bu sene maçlarda daha çok sorumluluk alması, görevinin artmasıyla arkadaşları tarafından beğenilmeye, desteklenmeye başlandı. Hem onu hem de beni mutlu ediyor bu durum.” (Önder)

İdol Alma (f: 1)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*İdol Alma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Spora ve sporculara bakış açısı değişti. Onları takip etme ve onlar gibi olma isteği oluştu.” (Emine)

Hedef Belirleyip Başarıya Odaklanma (f: 1)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Hedef Belirleyip Başarıya Odaklanma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Basketbola başladıktan sonra kişiliğindeki en büyük değişiklik ve ya kazanımı, başarı odaklılık ve hedef koyabilmesi oldu...” (Mert)

Zararlı Çevrelerden Uzak Durma (f: 1)

Tablo 5.4’te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Zararlı Çevrelerden Uzak Durma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Dışarıdaki olumsuz, zararlı çevrelerden uzak duruyor. Bu bahsetmiş olduğum nargile evleri ve sigara gibi zararlı alışkanlıklar.” (Aylin)

Öz Eleştiri (f: 1)

Tablo 5.4'te araştırmaya katılan katılımcıların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “Öz Eleştiri” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Maçlarla birlikte kendisini takımını yorumlamayı öğrendi. Kendisi eleştirip hatalarının farkına varmayı ve bu hatalarının üzerine gidip düzeltmeye çalıştı...”
(Lütfü)

Araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 5.5'te verilmiştir.

Tablo 5.5 Katılımcıların Basketbolun Çocuklarının Akademik Başarısını Nasıl Etkilediğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Temalar		Frekans (f)
Akademik Başarıyı Pozitif Yönde Etkiledi		16
Streste Azalma		8
Eğitim Hayatında Aksama		7
Boş Zamanları Verimli Şekilde Değerlendirme		6
Planlı ve Programlı Olma		2
Konsantrasyonda Artış		2
Disiplin İçinde Olma		2
Popüler Olma		1
Özgüven		1
Zararlı Alışkanlıklardan Kurtulmak İçin Spor Şart		1
Zamanı İyi Kullanma		1
Tema Toplam:	11	Frekans (f) Toplam: 47

Tablo 5.5 incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; en sık ifade ettikleri durumun “Akademik Başarıyı Pozitif Yönde Etkiledi”; ikinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “Streste Azalma”; üçüncü sıklıkla ifade ettikleri durumun “Eğitim Hayatında Aksama”; dördüncü sıklıkla ifade ettikleri durumun “Boş Zamanları Verimli Şekilde Değerlendirme”; beşinci sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “Planlı ve Programlı Olma”, bir diğerinin “Konsantrasyonda Artış”, bir diğerinin ise “Disiplin İçinde Olma”; en az sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “Popüler Olma”, bir diğerinin “Özgüven”, bir diğerinin “Zararlı Alışkanlıklardan Kurtulmak İçin Spor Şart”, bir diğerinin ise “Zamanı İyi Kullanma” olduğu görülmektedir.

Tablo 5.5 araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; belirlenen temalar tekrar sıklığına göre aşağıda başlıklar halinde sıralanmış ve katılımcıların konu hakkındaki görüşlerini hangi cümlelerle ifade ettikleri belirtilmiştir:

Akademik Başarıyı Pozitif Yönde Etkiledi (f: 16)

Tablo 5.5'te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Akademik Başarıyı Pozitif Yönde Etkiledi*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Okul başarısı iyi... Hatta pozitif yönde etkiledi diyebilirim. Okulda ve evde ders çalışmasını daha da verimli yapmaya başladığını düşünüyorum... Bu yüzden okul hayatı ve spor hayatı aynı doğrultuda ilerlemekte. Aynı zamanda okul takımında oynaması oğlumu okula daha da teşvik ediyor. Okulla ilgili herhangi bir problemimiz yok yani." (Önder)

"Akademik başarısında olumlu etkileri var. Kaliteli okullarda burslu okumaları ya da başarılarının artması gibi..." (Zeliha)

"Basketbol günlük hayatın koordinasyonunu öğretti. Ders vaktinde ders, oyun vaktinde oyun oynadı. Bu sayede şu anda akademik anlamda çok iyi bir konumda. Çünkü basketbol bize kazanmayı ve kazanmak için daha çok çalışmak gerektiğini öğretti. Şutların girmesi için bol ve devamlı idman gerektiği gibi derslerinin de iyi gitmesi için düzenli ve verimli çalışması gerektiğini öğrendi." (Rıfat)

"Kesinlikle olumlu etkiledi. En başta tereddütlerim olmuştu, acaba dersleri aksatır mı, derslerden soğur mu gibi. Fakat oynadığı kulüplerde antrenörleri de öncelik okul başarısı olması gerektiğini çocuklara aşıladıkları için sorun olmadığı gibi aksine olumlu etkilendi." (Mert)

"Periyodik olarak tekrarlayan antrenmanları devamlılık göstererek sürekli takip ettiğimizde çocuğumda herhangi bir derslere mani oluşunu görmedim. Katkısını gördüm çünkü periyodik olarak bir şey yapma alışkanlığı ders çalışmasına da katkı sağladı..." (Ercan)

"Tamamen pozitif yönde etkiledi... Akademik olarak hiç düşüş yaşamadı. Hatta ekstradan düzenli ve çalış demeden çalışmaya başladı." (Tuğrul)

"Akademik hayatını olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum. Basketboldan edindiği disiplin ile düzenli ders çalışmayı eğitim hayatına da aktardı ve başarılı oldu..." (Aslı)

"Kesinlikle eğitim hayatına pozitif etkisi oldu ve okul başarısını artırdı." (Poyraz)

"Oğlumun akademik başarısında basketbolun pozitif anlamda birçok etkileri oldu..." (Şule)

"...Okul başarısı bu sayede daha da arttı ve şu anda okul başarısı iyi durumda olduğu için okuldan burslu okuma hakkı kazandı." (Emir)

"Sporun akademik başarıyı kesinlikle olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum..." (Vildan)

"Okul başarısı konusunda ne kadar etkili olduğu konusunda net bir fikrim yok ama başarılı bir öğrenci olduğu için basketbolun pozitif yönde katkısı olmuştur diye düşünüyorum..." (Veysel)

"...Okul başarısını artırdığını düşünüyorum. Okul başarımız gayet iyi durumda." (Lütfü)

"Basketbolun okul başarısını pozitif anlamda etkilediğini düşünüyorum. Sadece basketbol değil tüm sporların eğitime faydası var bence. Çocuklarımızın sürekli

telefonla vakit geçirmesinden ziyade böyle aktivitelerde bulunması onların enerjisini alıyor ve rahatlıyorlar. Böylece okul yaşantımız daha başarılı ve rahat geçiyor. Dolayısıyla derslerimiz iyi durumda.” (Eylül)

“Okulda dersleri gayet iyi durumda... Hocaları bu başarı durumdan çok memnun. Hem sporda hem de derslerinde başarılı oldu. İkisini bir arada ilerletiyor artık.” (Irmak)

“...Okulda ders dinleme ve evde ders çalışma konusunda hiç sıkıntı çekmedik aksine akademik anlamda başarısı daha da arttı. Kızımın okul takımında oluşu bile kızıma okulu sevdirdiğini düşünüyorum.” (Lale)

Streste Azalma (f: 8)

Tablo 5.5’te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Streste Azalma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Spor yaparak stresini azalttığını düşünüyorum...” (Önder)

“...Çocuğumun stresten uzak ve çok mutlu olduğunu düşünüyorum.” (Emine)

“...Stresli geçen maçlarda ne yapması gerektiğini öğrendiklerinden sınavlarda da stres yapmamayı öğrenmiş oldular.” (Aslı)

“...Öncelikle stresle baş etmeyi öğrendi, heyecanını kontrol edebilmeyi ve stresli anlarda bile doğru karar verebilmeyi öğrenerek bunu sınavlarında da kullanabilir hale geldi...” (Şule)

“Basketbol sayesinde stresini azalttığını düşünüyorum...” (Lütfü)

“...Stresini azaltıp basketbolla zaman geçirmesi güzel oldu.” (Fatma)

“...Maçlarda ve antrenmanlarda stresini dağıttığı için ders çalışma isteği azalmıyor...” (Lale)

“...Basketbol sayesinde yaşamında farklılık olduğu için stres atıyor ve bunun için rahatladığını da söyleyebilirim.” (Demir)

Eğitim Hayatında Aksama (f: 7)

Tablo 5.5’te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Eğitim Hayatında Aksama*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Ancak antrenman yoğunluğu olduğu dönemlerde derslere yoğunlaşamama ve şehir dışına gittikleri zaman derslerden geri kalma gibi olumsuz etkileri oluyor...” (Zeliha)

“Bu soru maalesef en zorluk çektiğimiz konu basketbol hayatına girdikten sonra özellikle son 3 yıldır eğitim hayatı aksamaktadır. Çünkü İstanbul’da yaptıkları maç sayısı, gitmiş olduğu turnuvalar, milli takım kampları ve antrenmanları vaktini çok alıyor. Ders çalışmak için vakti kalmıyor.” (Haluk)

“...Basketbol oynadığı zamanlarında ders çalışmayı istemiyor. Ders çalışmayı sevmiyor maalesef. Bu yüzden eğitimi zarar görüyor.” (Aylin)

“Akademik başarı konusunda biraz sıkıntılarımız var. İdmanlardan yorgun geliyorum diye erken uyuyor. Maç ve antrenmanlara git-gel bahanesiyle derslerini çok boşluyor. Haklı olarak hem yorgunluk hem de ergenlik döneminde olduğu için tepkide bulunuyor. Takımı bırakma tehdidini kullanarak üstesinden gelmeye çalışıyorum ama eğitim hayatını gerçekten olumsuz yönde etkilediğini söyleyebilirim.” (Enes)

“Akademik başarısında olumsuz bir gelişme yok ama sadece hafta içinde üç antrenman gününde bazen ödevini yetiştiremediği oluyor...” (Fatma)

“Okul başarısında çok iyi bir artış olduğunu söyleyemem. Yorgunluktan ders çalışmıyor...” (Yusuf)

“Ders başarısında düşme yok fakat antrenmanları hafta içi akşamları yapıyor. Okuldan gelip yemeğini yiyor ve sonrasında antrenmana geçiyor. Antrenman sonrasında da yorgun geldiği için ders çalışmıyor. Bu konuda biraz sıkıntı çekiyoruz...” (Demir)

Boş Zamanlarını Verimli Şekilde Değerlendirme (f: 6)

Tablo 5.5’te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Boş Zamanları Verimli Şekilde Değerlendirme*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Boş zamanları değerlendirme hususunda çocuğumu nerede bulacağımı bilmek çok güzel. Özellikle zamanımızın çeldiricileri düşünüldüğünde bir sporla uğraşması doğru karar verdiğimizizi gösteriyor.” (Zeliha)

“...Boş zamanlarını güzel bir şekilde değerlendiriyor bu da onu daha dinç tutuyor...” (Poyraz)

“...Boş zamanımızı sporla yorularak ve eğlenerek geçirdiğimiz için okul hayatımız da rahat geçiyor.” (Vildan)

“Boş zamanımı olumlu ve verimli bir şekilde değerlendirdiği konusuna tamamen katılıyorum.” (Veysel)

“Boş zamanlarında basketbol oynamak istiyor. Boş zamanımı bu şekilde kullanmasından dolayı ergenlik dönemini rahatlıkla geçirdiğini düşünüyorum...” (Aylin)

“...Basketbol antrenmanları sayesinde boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendiriyor ve bu sayede okulun sıkıcı temposundan çıkması güzel oldu...” (Fatma)

Planlı ve Programlı Olma (f: 2)

Tablo 5.5’te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Planlı ve Programlı Olma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Tamamen pozitif yönde etkiledi. Derslerini ve basketbolu beraber götürmesi gerekliliğinin bilincine vardığı için zaman planlamasını ve ekstra antrenman planlarını kendi başına yaptı...” (Tuğrul)

“Bu tempoda derslerini plan ve program yaparak aksatmaması benim için olumlu. Çünkü hafta sonları ve bazen de hafta içi akşamları antrenman oluyor, maçları oluyor. Yorgunluktan ve az zamandan dolayı aksayacağını düşünüyordum ama ikisini de bir arada yürüttü...” (Yusuf)

Konsantrasyonda Artış (f: 2)

Tablo 5.5'te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Konsantrasyonda Artış*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"...Basketbolla birlikte derslere karşı da konsantrasyonu arttı..." (Poyraz)
 "...Bitmek bilmeyen enerjisini sporla değerlendirdiği için derslerde daha rahat konsantrasyon sağlayabiliyor... Oğlum için en büyük ödül derslerini çalıştıktan sonra basketbol oynayabilmesi kendisini derslere karşı inanılmaz motive ediyor. Okulda teneffüslerde basketbol oynayarak rahatlıyor ve bir sonraki derse girdiğinde dikkat dağınıklığı azalıyor ve derse olan isteği artıyor. Basketbol oğlum için tamamen bir deşarj olma yöntemi diyebilirim." (Şule)

Disiplin İçinde (f: 2)

Tablo 5.5'te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Disiplin İçinde Olma*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"...Sporcu disiplini alması akademik hayatının da bir disiplin içerisinde olmasını sağlıyor. Çalışmalarını saatinde yapmaya çalışıyor..." (Şule)
 "Basketbol oğlumun derslerini daha disiplinli ve düzenli ders çalışmasını sağladı. Disiplinli davranıp bu şekilde bir yaşam tarzı sürmesi bizleri mutlu ediyor..." (Emir)

Popüler Olma (f: 1)

Tablo 5.5'te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Popüler Olma*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"...Basketbol sayesinde elde ettiği başarılar okulda da popüler bir birey olmasını sağladı..." (Önder)

Özgüven (f: 1)

Tablo 5.5'te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Özgüven*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Çocuğumun okulda, sınıfta özgüveni daha da gelişti. Okul takımında olması, okulun kendisiyle ilgili değerli ve önemli görüldüğü düşüncesi daima mutlu olmasını sağladı..." (Emine)

Zararlı Alışkanlıklardan Kurtulmak İçin Spor Şart (f: 1)

Tablo 5.5'te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen

“Zararlı Alışkanlıklardan Kurtulmak İçin Spor Şart” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Basketbol sayesinde günümüzde elektronik eşyaların etkisine çok maruz kalan çocuklarımız için sporun olmazsa olmaz ihtiyaç olduğunu öğrenmiş olduk.”
(Ercan)

Zamanı İyi Kullanma (f: 1)

Tablo 5.5’te araştırmaya katılan katılımcıların basketbolun çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “Zamanı İyi Kullanma” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Basketbol ile birlikte zamanımı etkili bir biçimde kullanmayı ve buna göre yaşamayı öğrendi...” (Şule)

Araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 5.6’da verilmiştir.

Tablo 5.6 Katılımcıların Basketbol Sayesinde Çocuklarında Hangi Değerlerin Değişime Uğradığına İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

	Temalar	Frekans (f)
	Sorumluluk	20
	Yardımsverlik	15
	Özgüven	13
	Disiplin	11
	Paylaşma	8
	Çevre İle Etkileşim	6
	Düzenli Olma	4
	Faydalı İyi Bir Birey Olma	3
	Sportmenlik	2
	Başarı	2
	Saygı	2
	Liderlik	2
	Dayanışma	2
	Sağlık	1
	Kendisi İle Barışıklık	1
	Boş Zamanları Değerlendirme	1
	Kazanma ve Kaybetme	1
	Hedef Koyma	1
	Takım Ruhu	1
	Empati	1
	Çaba	1
	İşbirliği	1
	Minnet Duyma	1
	Stres Yönetimi	1
	Centilmenlik	1
	Dürüstlük	1
Tema Toplam:	26	Frekans (f) Toplam: 103

Tablo 5.6 incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; en sık ifade ettikleri durumun “*Sorumluluk*”; ikinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Yardıms severlik*”; üçüncü sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Özgüven*”; dördüncü sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Disiplin*”; beşinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Paylaşma*”; altıncı sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Çevre İle Etkileşim*”; yedinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Düzenli Olma*”; sekizinci sıklıkla ifade ettikleri durumun “*Faydalı İyi Bir Birey Olma*”; dokuzuncu sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Sportmenlik*”, bir diğerinin “*Başarı*”, bir diğerinin “*Saygı*”, bir diğerinin “*Liderlik*”, bir diğerinin ise “*Dayanışma*”; en az sıklıkla ifade ettikleri durumlardan birinin “*Sağlık*”, bir diğerinin “*Kendisi İle Barışıklık*”, bir diğerinin “*Boş Zamanları Değerlendirme*”, bir diğerinin “*Kazanma ve Kaybetme*”, bir diğerinin “*Hedef Koyma*”, bir diğerinin “*Takım Ruhu*”, bir diğerinin “*Empati*”, bir diğerinin “*Çaba*”, bir diğerinin “*İş Birliği*”, bir diğerinin “*Minnet Duyma*”, bir diğerinin “*Stres Yönetimi*”, bir diğerinin “*Centilmenlik*”, bir diğerinin ise “*Dürüstlük*” olduğu görülmektedir.

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; belirlenen temalar tekrar sıklığına göre aşağıda başlıklar halinde sıralanmış ve katılımcıların konu hakkındaki görüşlerini hangi cümlelerle ifade ettikleri belirtilmiştir:

Sorumluluk (f: 20)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Sorumluluk*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Değerler konusunda öncelikle aile içinden başlayacak olursak, üzerine sorumluluk verildiğinde daha fazla önemsiyor ve bunu yapmak zorundayım diyor...” (Şule)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Sorumluluk*” teması hakkında; Önder, Zeliha, Emine, Rıfat, Mert, Ercan, Haluk, Tuğrul, Aslı, Poyraz, Emir, Vildan, Veysel, Aylin, Eylül, Yusuf, Irmak, Lale ve Demir düşüncelerini kısa bir şekilde ifade etmişlerdir.

Yardımseverlik (f: 15)

Tablo 5.6'da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Yardımseverlik*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Basketbol takım oyunudur. Yardımlaşma çok önemlidir. Arkadaşlarıyla yardımlaşması normal hayatında da yardımsever bir birey olmasını sağladı..."
(Demir)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, "*Yardımseverlik*" teması hakkında; Zeliha, Emine, Rifat, Mert, Ercan, Tuğrul, Aslı, Şule, Vildan, Veysel, Aylin, Lütfü, Enes, Yusuf düşüncelerini kısa bir şekilde ifade etmişlerdir.

Özgüven (f: 13)

Tablo 5.6'da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Özgüven*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"...Kendine olan özgüveni de arttı. Bu değerleri bir şekilde kazanacaktı ama basketbolla ve en güzel şekilde kazandığımız için mutluyuz." (Yusuf)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, "*Özgüven*" teması hakkında; Zeliha, Emine, Rifat, Haluk, Tuğrul, Aslı, Poyraz, Vildan, Enes, Fatma, Eylül, Demir düşüncelerini kısa bir şekilde ifade etmişlerdir.

Disiplin (f: 11)

Tablo 5.6'da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Disiplin*" teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

"Çok daha disiplinli bir birey haline geldi..." (Yusuf)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, "*Disiplin*" teması hakkında; Zeliha, Emine, Rifat, Aslı, Poyraz, Veysel, Aylin, Fatma, Irmak, Demir düşüncelerini kısa bir şekilde ifade etmişlerdir.

Paylaşma (f: 8)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Paylaşma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Tabii ki paylaşımcı olması basketbolun getirdiği güzel bir alışkanlık olsa gerek. Arkadaşlarıyla sahada suyu paylaşması, maç esnasında yardımlaşması güzel bir şey.”(Lale)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Paylaşma*” teması hakkında; Aslı, Şule, Aylin, Lütfü, Enes, Eylül, Yusuf düşüncelerini kısa bir şekilde ifade etmişlerdir.

Çevre İle Etkileşim (f: 6)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Çevre İle Etkileşim*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Basketbol çocuğumun kişisel gelişimine katkı sağlamaya devam etmekte olup takım sporu olduğu için sürekli arkadaşlarıyla, rakipleriyle iletişim içerisinde. Bu davranışını dışarıdaki hayatında da göstermekte açıkçası bu da bizi çok mutlu ediyor...” (Veysel)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Çevre İle Etkileşim*” teması hakkında; Emine, Mert, Poyraz, Fatma, Eylül düşüncelerini kısa bir şekilde ifade etmişlerdir.

Düzenli Olma (f: 4)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Düzenli Olma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Genç yaşta her konuda düzenli ve bu sayede de düzenli bir hayata sahip olduğumu düşünüyorum amaçlarımızdan birisi de buydu zaten.” (Lütfü)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Düzenli Olma*” teması hakkında; Rifat, Poyraz, Veysel düşüncelerini kısa bir şekilde ifade etmişlerdir.

Faydalı İyi Bir Birey Olma (f: 3)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Faydalı İyi Bir Birey Olma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“Basketbol çocuğumu kötü alışkanlıklardan uzak tutarak faydalı, iyi bir birey olması gerektiğini aşıladı...” (Önder)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Faydalı İyi Bir Birey Olma*” teması hakkında; Zeliha, Emine düşüncelerini kısa bir şekilde ifade etmişlerdir.

Sportmenlik (f: 2)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Sportmenlik*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Sportmenlik konusunda olumlu anlamda gelişmeleri oldu...” (Zeliha)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Sportmenlik*” teması hakkında; Fatma düşüncesini kısa bir şekilde ifade etmiştir.

Başarı (f: 2)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Başarı*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Her konuda başarılı bir birey olması basketbolun getirdiği bir kazanç...” (Zeliha)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Başarı*” teması hakkında; Tuğrul düşüncesini kısa bir şekilde ifade etmiştir.

Saygı (f: 2)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Saygı*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Anne, baba olarak bizlere karşı olan davranışlarını ve ifadelerini daha doğru kullanıyor. Saygılı olursa istediğini daha kolay ifade edebileceğini anlamış durumda...” (Şule)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Saygı*” teması hakkında; Aslı düşüncesini kısa bir şekilde ifade etmiştir.

Liderlik (f: 2)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Liderlik*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Liderlik özelliği geliştirdi. Bunu antrenmandaki çalışmalarda ön plana çıkma istediğinden anlayabiliyorum. Hareketi yapmak için ön sıraya geçmek istiyor, ısınma çalışmasını yaptırmak istiyor...” (Enes)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Liderlik*” teması hakkında; Poyraz düşüncesini kısa bir şekilde ifade etmiştir.

Dayanışma (f: 2)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Dayanışma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Birlikte olduğu bireyleri her durumda desteklemesi dayanışma içerisinde olması gerektiğini öğrendi...” (Lütfü)

Bu yoruma benzer ve bu yorumu destekler bir şekilde, “*Dayanışma*” teması hakkında; Şule düşüncesini kısa bir şekilde ifade etmiştir.

Sağlık (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Sağlık*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Sağlıklı bir birey olmasında basketbolun yadsınmaz bir katkısı var...” (Zeliha)

Kendisi İle Barışıklık (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Kendisi İle Barışıklık*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Kendisi ile barışık bir birey haline geldi...” (Zeliha)

Boş Zamanları Değerlendirme (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Boş Zamanları Değerlendirme*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Boş zamanlarını iyi değerlendirme gibi değerlerin daha da geliştiğini gördüm. Tüm bunların takım sporunun faydası olduğunu düşünüyorum.” (Emine)

Kazanma ve Kaybetme (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Kazanma ve Kaybetme*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Sporun kazandırdığı hayata en fayda sağlayacak değerlerden bir tanesi kazanmak kadar hayatta kaybetmenin de olduğunu çocuklarımın anlayıp yaşayabilmesi. İlk zamanlar kaybetmek çocuklara zor gelse de zamanla kaybetmenin de hayatın bir parçası olduğunu anlayıp ders çıkarmayı öğrendiklerine şahit oldum.” (Ercan)

Hedef Koyma (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Hedef Koyma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Kendine çok rahat hedef koyan ve bu doğrultuda ilerleyen bir birey haline geldi.” (Haluk)

Takım Ruhu (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Takım Ruhu*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Takım ruhu gelişti...” (Tuğrul)

Empati (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Empati*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Bir durum karşısında empati yaparak düşünmesi gerektiğini öğrendi...”
(Tuğrul)

aba (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*aba*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...çaba gibi değerlerin gelişmesinde katkısı çok fazla oldu...” (şule)

İşbirliği (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*İşbirliği*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Bir iş yaparken arkadaşlarıyla iş birliği içerisinde olmayı öğrendi...” (şule)

Minnet Duyma (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Minnet Duyma*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Minnet duyma değerini geliştirdi. Lütfen, teşekkür ederim, tebrik ederim gibi sözleri daha fazla kullanıyor.” (şule)

Stres Yönetimi (f: 1)

Tablo 5.6’da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen “*Stres Yönetimi*” teması hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“...Maçlar başa baş ve stresli geçtiği için oğlum stres yönetimini öğrendi...” (Emir)

Centilmenlik (f: 1)

Tablo 5.6'da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Centilmenlik*" teması hakkındaki görüşlerini şu cmlerle ifade etmişlerdir:

"...Centilmen davranışlar sergilemesi amacımıza ulaştığımızı gösteriyor..."
(Vildan)

Dürüstlük (f: 1)

Tablo 5.6'da araştırmaya katılan katılımcıların basketbol sayesinde çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde; katılımcılar, belirlenen "*Dürüstlük*" teması hakkındaki görüşlerini şu cmlerle ifade etmişlerdir:

"...Dürüstlük gibi değerlerin gelişmekte olduğunu gördüm..." (Vildan)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, rekreatif amaçlı basketbol oynayan gençlerin değer değişimlerine yönelik anne baba görüşleri ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırma kapsamında elde edilen bulguların, alan yazındaki ilgili çalışma sonuçları ile ortak ve farklı yönleri karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca araştırmanın sonuçlarına göre öneriler sunulmuştur.

Tablo 5.2'deki sonuçlara bakıldığında, araştırmaya katılan anne babaların çocuklarını basketbola başlatma amaçlarına ilişkin görüşlerinde sırasıyla boş zamanlarının iyi değerlendirilmesi, yeteneğinin olması ve keşfedilmesi, fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişiminin sağlanması, sosyal ihtiyaçlarının karşılanması, teşvik üzerine, elit bir spor olması, ilgi duyduğum bir spor olması, çocuğumun isteği, kitle iletişim araçlarından uzak tutmak, eğlenip hareketli olmasını sağlamak, fiziksel yapı, enerjisini doğru bir şekilde kullanabilmesi, deneyim kazanması, mücadele ruhunu öğrenmesi, içine kapanıklığını gidermek temalarını ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, anne ve babaların çocuklarının evde boş zamanlarını genellikle günümüzün yaygın hastalıklarından biri olarak görülen televizyon, telefon, bilgisayar, tablet kullanımı ile geçirmelerini mümkün olduğunca en aza indirmek ve boş zamanlarını daha iyi değerlendirebilecekleri ortamları sağlamak istedikleri, çocuklarını basketbola yetenekli bireyler olarak gördükleri ve onların bu yeteneklerini daha ileriye götürebilmeleri için yardımcı olmaya çalıştıkları, basketbol yoluyla çocuklarının bedensel, bilişsel, sosyal, ruhsal açılardan gelişeceklerini ve bireylerde olması gereken insani vasıfları kazanacaklarını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca anne babaların çocuklarını insanın en temel ihtiyacı olan sosyalleşme özelliğini karşılayabilen bir birey olarak yetiştirmeye çalıştıkları, sporun içerisinde mücadele ederek başarıya ulaşabileceğini öğrenmelerini sağladıkları, gençlik enerjilerini doğru alanlara kanalize edebilmelerine ve hayattan zevk alarak eğlenmelerine yardımcı oldukları şeklinde açıklanabilir.

Keskin (2006) çocuklarını spora yönlendiren anne ve babaların beklentilerini araştırdığı çalışmasında, ailelerin, çocuklarının sportif aktiviteler yoluyla kurallara uyma ve başkalarının haklarına saygı duymayı öğrenebileceklerine, sporla kendilerine olan güvenlerinin artacağına inandıklarını belirlemiştir. Büküşoğlu ve

Bayturan (2005) boş zaman faaliyetlerinin gençlerin gelişimleri üzerindeki etkilerini inceledikleri araştırmalarında, gençlerin boş zaman faaliyetleri sonrasında kendilerini daha aktif, girişken, güvenli, daha az kaygılı hissettiklerini, kendini tanıma, düşüncelerini ifade edebilme, sorumluluk alma gibi sosyal becerilerinde önemli düzeyde bir artış olduğunu tespit etmişlerdir. Gezen ve Ekin (2017) ergenlik çağındaki öğrencilerin sosyalleşmesinde sportif aktivitelerin etkisini araştırdıkları çalışmalarında, ergenlik çağındaki öğrencilerin bireysel farklılıklarına rağmen sportif aktivitelerin sosyalleşmeye etkisinin olduğunu saptamışlardır. Kurtuluş vd., (2016), badminton sporcularının spora başlama nedenlerinin ve beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırmalarında, badmintoncuların spora yönelme nedenleri arasında anne, baba ve kardeşin, yaşadığı çevrenin arkadaş ve akran grubunun, beden eğitimi öğretmenin, yakın çevredeki bir antrenörün ve dünyaca ünlü ve milli takım sporcusu olma isteğinin etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca sporcuların sağlıklı olmak ve sağlığını korumak, iyi bir fiziki görünüme sahip olmak beklentileri içerisinde oldukları da belirlenmiştir. Er vd., (1999) çocuk ve ergenlerde spor etkinliklerinin davranış ve sosyal gelişim üzerine etkilerini inceledikleri araştırmalarında, değişik okullarda öğrenim gören ve gönüllü olarak yaz yüzme etkinliklere katılan 6 - 15 yaş arası çocukların sosyal yönden gelişmelerinin anlamlı düzeyde farklılaştığını ve iletişim kurabilme becerilerinin geliştiğini gözlemlemişlerdir. Arslanoğlu (2010) orta öğretim kurumlarında spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini karşılaştırdığı araştırmada, spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin, spor yapmayan öğrencilerden yüksek olduğunu saptamıştır.

Araştırma bulgularının aksine, Kahraman vd., (2017) lise öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarına engel olan durumları araştırdıkları çalışmalarında, Anadolu lisesi öğrencilerinin boş zamanlarını daha çok ev içerisinde geçirdiklerini belirlemişlerdir. Yaşartürk (2013) lise öğrencilerinin boş zaman eğilimlerini incelediği araştırmasında, lise öğrencilerinin boş zamanlarını evde geçirdiklerini tespit etmiştir. Uzun vd., (2017) kız lisesi öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarını engelleyen nedenleri araştırdıkları çalışmalarında, öğrencilerin evlerinde müzik dinleme, televizyon seyretme, bilgisayarla oynama gibi ev içi etkinlikler nedeniyle boş zaman etkinliklerine katılamadıklarını ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, ailenin çocuklarına spora katılım konusundaki desteğinin önemli olduğu şeklinde de yorumlanabilir. Ayrıca bulunduğu çevrenin de herhangi bir spor branşı ile ilgilenmesinde önemli bir etken olduğu söylenebilir. Akyüz ve Türkmen (2016) beden eğitimi ve spor yüksekokulu sınavına giren öğrenci adaylarının boş zamanlarını değerlendirmelerinde spor faaliyetlerinin önemini araştırdıkları çalışmalarında, öğrenci adaylarının ailelerinden spor faaliyetlerine katılım ile ilgili yeterli derecede destek gördüklerini ve yeterli boş zamana sahip olduklarını fakat boş zamanlarında spora katılımda yeterli düzeyde spor tesisi olmadığını ifade ettiklerini belirlemişlerdir. Göktepe (2008) kadın futbolcuların sosyo-ekonomik durumları ve futbol branşına yönelme nedenleri üzerine yaptığı araştırmada, kadın futbolcuların futbola yönelmelerinde, arkadaş ve akran gruplarının ve beden eğitimi öğretmenlerinin etkisinin çok fazla olduğunu tespit etmiştir. Ülkemizde spora ilişkin önemli sorunların başında, hem okullarda hem de okul dışında çocukların sportif etkinliklere katılabileceği spor alanlarının eksikliği gösterilebilir.

Tablo 5.3'deki sonuçlara bakıldığında, araştırmaya katılan anne ve babaların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının günlük hayatlarında ne tür alışkanlıklar kazandıklarına ilişkin görüşlerinde sırasıyla düzenli ve sağlıklı beslenme, kişisel bakım ve temizlik, dinlenme, işini sorumluluk olarak yapma isteği, planlı programlı olma, kılık kıyafet düzeni, ders çalışma, kitle iletişim araçlarını yeteri kadar kullanma, disiplin, eksik yönlerinde farkındalık, düzenli yaşam, kurallara uyma, iletişim becerisi, motivasyonda artış, sorumluluk, özgüven artışı temalarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar, çocukların basketbol sayesinde pek çok alışkanlıklar kazandıklarını, çocukların hazır paketli yiyecekler, fastfood gibi zararlı yiyecek ve içeceklerden uzak durarak düzenli ve sağlıklı beslenme alışkanlığı edindiklerini, çocukların duş alma alışkanlığı, kıyafet temizliği ve düzenine dikkat ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca çocukların basketbol oyun kurallarına uyma ve disiplin ile birlikte hayatlarının her aşamasında sorumluluk alma duygularının geliştiği, basketbolun çocukların hayatlarına düzenli bir hayat kazandırdığı, planlı ve programlı yaşamayı öğrettiği de söylenebilir.

Hacıoğlu (2017) üniversite öğrencilerinin sporla uğraşma durumuna göre fiziğinden memnun olma ve iletişim becerilerini incelediği çalışmasında, sporla uğraşan öğrencilerin beden memnuniyetleri ortalamasının uğraşmayanlara göre daha

yüksek çıktığını, sporun hem beden memnuniyeti hem de iletişim becerileri üzerinde etkili olduğunu tespit etmiştir. Küpe vd., (2016) sporcularda beden memnuniyeti ile özgüven düzeyi ilişkisini ve beden memnuniyetinin özgüven düzeyine olan etkisini belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında, sporcularda beden memnuniyeti arttığında özgüven düzeyinin artabileceği veya beden memnuniyetinin azalması ile özgüven düzeyinin de azalabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Tekin ve Arslan (2005) 10. Gap Spor Şenliğine katılan yıldız ve genç taekwondo sporcularının beslenme alışkanlıklarını belirleyebilmek amacıyla yapmış oldukları çalışmalarında, Taekwondo sporuyla uğraşan sporcuların beslenmenin önemine inandıklarını ortaya çıkarmışlardır. Pate vd., (2000) Amerika'da lise öğrencilerinin spora katılımı ile sağlığa ilişkin davranışları arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında, sporla uğraşan lise öğrencilerinin sigara, kokain, yasal olmayan ilaç kullanımı gibi sağlığı tehdit eden durumlardan uzak durduklarını ve sağlıklı davranışlar kazandıklarını belirlemişlerdir. Pulur ve Cicioğlu (2001) 13-35 yaş arası kadın basketbolcuların beslenme bilgi ve alışkanlıklarını belirlemek amacıyla yapmış oldukları araştırmalarında, kadın basketbolcuların büyük bir kısmının beslenmelerine dikkat ettiklerini ve sporcu beslenmesi konusunda bilgili olduklarını tespit etmişlerdir.

Araştırma bulgularının aksine, Turgut (2016) beden eğitimi ve spor yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerin beslenme bilgi ve alışkanlıklarının belirlenmesi amacıyla yapmış olduğu araştırmada, öğrencilerin beslenme davranışlarına ilişkin bilgi düzeylerinin düşük olduğunu belirlemiştir. Mor vd., (2018) spor lisesi öğrencilerinin beslenme alışkanlıklarını inceledikleri araştırmalarında, spor lisesi öğrencilerinin beslenme bilgi alışkanlıklarının ve besin destek kullanımına ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli olmadığını tespit etmişlerdir.

Tablo 5.4'deki sonuçlara bakıldığında, araştırmaya katılan anne ve babaların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocukların kişiliğinde nelerin değiştiğine ilişkin görüşlerine ait bulgularda sırasıyla iletişim kurma becerisi ve sosyalleşme, liderlik, kazanma ve kaybetme duygusu ile mücadele, rakibe saygı, disiplin, çözüm odaklı düşünme, özgüven, takım ruhu, sorumluluk alma, idol alma, hedef belirleyip başarıya odaklanma, zararlı çevrelerden uzak durma ve öz eleştiri temalarını ifade etikleri görülmektedir. Bu sonuçlar, anne ve babaların çocuklarının bir takımın üyesi olduğu için arkadaş çevresinin genişlediği, iletişim kurma becerisi ve sosyalleşme

gelişiminin olduğu, çocukların müsabakalarda kazanma ve kaybetme duygusunu kontrol edebilmeyi öğrendiği, bununla birlikte rakibe saygı göstermesi gerektiğini öğrenmiş oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca anne babaların çocuklarının takım içerisinde kaptanlık yaparak ya da antrenman esnasında grup başlarında roller alarak liderlik özelliklerinin farkına varabildiğini, karşılaştığı problemleri çözmeye odaklı bir karakter kazandığını, birlikte hareket etme duygusunu öğrendiğini, sorumluluk duygusu içerisinde belirlenen amaçlara ulaşmak ve başarılı olmak için mücadele etme ruhu kazandığını ve özgüveninin geliştiğini, başarılı olamama durumunda öz eleştiri yapabildiğini düşündükleri de söylenebilir.

Doğan (2015) beden eğitimi dersinin öğrenciye kazandırdığı değerleri incelediği çalışmasında, öğrencilerin beden eğitimi dersi sayesinde sorumluluk, dayanışma, özgüven, duyarlı olma değer algılarının çok yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Küçük ve Koç (2004) psikososyal gelişim süreci içerisinde sporun insanlar üzerindeki etkilerini inceledikleri araştırmalarında, sporun bireylerde sorumluluk ve iş birliği eğilimi ile düzen sağlama yetisini ortaya çıkardığına ve bireylerin sosyalleşmesine yol açtığına, stresten uzak bir yaşam sürmelerine neden olduğuna işaret etmişlerdir. Göktepe (2008) kadın futbolcuların sosyo-ekonomik durumları ve futbol branşına yönelme nedenleri üzerine yaptığı araştırmada, kadın futbolcuların futbol branşıyla uğraşma nedenlerini, arkadaşlarla birlikte bir takım ruhu içerisinde hareket etme, sağlıklı olma, başarı ve kazanmaktan zevk duyma gibi görüşlerinin etkisinin çok fazla olduğunu saptamıştır. Dalkıran (2014) ortaokulda öğrenim gören ve takım sporları ile uğraşan sporcu öğrencilerin spor branşlarına göre kişilik özellikleri arasındaki farkları incelediği çalışmasında, sorumluluk duygusunun beşinci, altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinde önemli bir gelişme neden olduğu sonucuna varmıştır. Kaplan ve Çetinkaya (2014) sporun çocuk ve gençlerin sosyalleşme sürecine olan katkılarını inceledikleri araştırmalarında, sporun çocuk ve gençlerin yaşamlarında etkili iletişim kurmayı sağladığı, toplumsal ilişkileri geliştirdiğini, empati alışkanlığı kazandırdığı, kendilerini daha iyi ifade edebilmelerine katkıda bulunduğu, toplumsal bir grup ile bütünleşme ve grup içi dayanışma duygularını pekiştirdiği, kararlara uyma alışkanlığı kazandırdığı sonucuna varmışlardır. Hallal vd., (2006) fiziksel aktivitenin gençlere olan katkısını

araştırdıkları çalışmalarında, fiziksel aktivitenin gençlerin benlik saygısını geliştirdiğini belirlemiştir.

Tablo 5.5'deki sonuçlara bakıldığında, araştırmaya katılan anne ve babaların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarının akademik başarısını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerine ait bulgularda sırasıyla akademik başarıyı pozitif yönde etkiledi, streste azalma, eğitim hayatında aksama, boş zamanları verimli şekilde değerlendirme, planlı ve programlı olma, konsantrasyonda artış, disiplin içinde olma, popüler olma, özgüven, zararlı alışkanlıklardan kurtulmak için spor şart ve zamanı iyi kullanma temalarını ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, anne babaların basketbolun çocuklarının eğitimine olumlu katkılar sunduğunu, basketbolun çocuklarını mutlu ettiğini ve stresten uzak tuttuğunu bundan dolayı sa akademik başarılarının olumlu bir şekilde geliştiğini düşündükleri şeklinde açıklanabilir. Basketbolun çocuklarının akademik başarısını pozitif yönde etkilediğini düşünen anne babaların yanı sıra, çocuklarının eğitiminin aksadığını düşünen velilerin de olduğu görülmektedir. Oysa sporun ve basketbolun çocuklarının boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmesine yol açtığını, düzenli ve planlı bir yaşam tarzına kavuşturduğunu, zihinlerinin basketbol sayesinde boşalması ile konsantre olma durumlarının geliştiğini ve zamanı daha iyi kullandıklarını ifade eden anne babaların düşünceleri de sporun eğitimi aksattığı fikri ile örtüşmemektedir. Anne ve babaların çocuklarının eğitiminin olumsuz etkilendiğini düşünmeleri, çocuklarının henüz zamanı etkili ve verimli bir şekilde kullanma, düzenli ve planlı olma, disiplinli olma gibi değerleri özümseyemedikleri şeklinde yorumlanabilir. Güven ve Öncü (2006) beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımı ailenin önemini inceledikleri araştırmalarında, sportif etkinliklerin çocuk gelişimi ve sosyalleşme süreci üzerindeki olumlu etkisinin bilincinde olan ailelerin azınlıkta olduğunu, sporun akademik başarıyı etkilediğine yönelik toplumda genel bir kanının var olduğunu ifade etmişlerdir.

Saygılı vd., (2015) spor yapan ve yapmayan 8. sınıf öğrencilerinin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırmalarında, düzenli spor yapan öğrencilerin dışa dönüklük (kolay iletişim kurabilen, samimi, dürüst, iyiliksever) ve açıklık (meraklı, yeniliklere açık, yaratıcı) özelliklerinin düzenli spor yapmayan öğrencilere göre daha iyi düzeyde

olduğunu belirlemişlerdir. Yine araştırmalarına göre dışa dönüklük ve açıklık özellikleri arttıkça öğrencilerin akademik başarısının da arttığını belirtmişlerdir. Serel Arslan vd., (2018) genç bireylerde fiziksel aktivite düzeyinin akademik başarı ve depresyon üzerine etkisini belirlemek için yaptıkları çalışmalarında, aktivite düzeyinin artırılmasının bireylerin akademik başarısını artırma ve depresyonu azaltma üzerine etkili olabileceği sonucuna varmışlardır. Tosun vd., (2015) spor aktivitelerinin öğrencilerin akademik başarı ve motivasyona etkilerini araştırdıkları çalışmalarında, fiziksel anlamda daha aktif olan öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu, sporun kaslar kadar beynin gelişiminde de etkili olduğu, egzersizin beyin kıvrımı hücre sayısında çoğalmayı sağladığı, stresin azaldığı ve duyguları dengelediği, böylelikle öğrencilerin bilişsel sisteminde gelişme gösterdiği sonuçlarına varmışlardır. Kartal vd., (2016) 10-12 yaş arası çocukların dikkat düzeylerini inceledikleri araştırmalarında, 10-12 yaş eskrim sporu yapan çocukların yapmayan çocuklara göre dikkat düzeylerinin daha iyi olduğunu tespit etmişlerdir. Canan ve Ataoğlu (2010) düzenli egzersiz yapan sporcuların anksiyete, depresyon ve problem çözme becerilerini spor yapmayan bireylere göre etkisini inceledikleri çalışmalarında, düzenli bir şekilde spor yapmanın anksiyete üzerine olumlu etkisi bulunduğunu, düzenli olarak özellikle takım sporları yapmanın depresyon ve problem çözme becerisini geliştirdiğini belirlemişlerdir. Trudeau ve Shephard (2008) öğrencilerin akademik performansı ile okul içi ve okul dışında spora katılımları arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında, fiziksel aktivite ile akademik performans arasında pozitif bir ilişki olduğunu ve fiziksel aktivitenin öğrencilerin konsantrasyonunu, hafızasını ve sınıftaki davranışlarını olumlu yönde etkilediğini saptamışlardır.

Tablo 5.6'daki sonuçlara bakıldığında, araştırmaya katılan anne ve babaların çocuklarını basketbola başlattıktan sonra çocuklarında hangi değerlerin değişime uğradığına ilişkin görüşlerinde sırasıyla, sorumluluk, yardımseverlik, özgüven, disiplin, paylaşma, çevre ile etkileşim, düzenli olma, faydalı iyi bir birey olma, sportmenlik, başarı, saygı, liderlik, dayanışma, sağlık, kendisi ile barışıklık, boş zamanları değerlendirme, kazanma ve kaybetme, hedef koyma, takım ruhu, empati, çaba, iş birliği, minnet duyma, stres yönetimi, centilmenlik ve dürüstlük temalarını ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlar çocukların basketbola başladıktan sonra

sorumluluk sahibi oldukları, takım içerisindeki yardımlaşmanın onlara hayatlarını yardımsever olmaya yönelttiği, çevre ile etkileşime girip paylaşım ve dayanışmanın önemini kavradıkları, kendine güvenen, disiplinli bireyler oldukları, müsabaka esnasında sportmenliği ve doğru-dürüst mücadeleyi öğrendikleri, stresle başa çıkma becerisi kazandıkları, bir amaç belirledikten sonra gayret etmeyi ve amaca ulaşacak yolları keşfetmeyi ve tüm bu mücadelenin sonucunda başarılı olmayı öğrendikleri, rakibe saygı duymayı önemsedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Yıldız (2019) Millî güreşçilerin değer algılarını incelediği araştırmasında, Millî güreşçilerin spor yoluyla kendine güven, saygı, kurallara uyma, işbirliği, hoşgörü, sorumluluk, azim, disiplin gibi değerleri kazandıklarını saptamıştır. Miçooğulları (2013) 6 haftalık psikolojik beceri antrenmanının daha önceden bu yönde herhangi bir eğitim almamış olan bir basketbol takımı sporcularındaki takım bütünlüğü ve kendine güven düzeylerine olan etkisini incelediği çalışmada, psikolojik beceri antrenmanının sporcuların takım bütünlüğü ve sportif güven becerileri üzerine beklenen şekilde olumlu katkıları olduğunu belirlemiştir. Bozdemir (2017) basketbol oynayan farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin spor ortamındaki empati becerileri ile fair play davranışları arasındaki ilişkiyi ele aldığı çalışmada, bilişsel empati boyutunda basketbol kulüp takımında oynayan öğrencilerin kulüp takımında oynamayan öğrencilere göre empati becerilerinin daha iyi olduğunu tespit etmiştir. Siekanska (2012) sporcu öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, çocuğun aile için önemli bir değer olduğunu, sporun da aile yaşamının önemli bir değeri olduğunu, anne babaların çocuklarını spora katılım konusunda desteklemelerinin önemini vurgulamıştır. Kara vd., (2016) takım ve bireysel spor yapan insanların centilmenlik davranışlarını inceledikleri araştırmalarında, spor yapan bireylerin genelde centilmen davranışlar sergilediklerini ancak bireysel spor yapanların takım sporu yapanlara göre daha centilmen olduklarını tespit etmişlerdir. Bahadır vd., (2013) beden eğitimi öğretmen adaylarının yaşam değerlerini inceledikleri araştırmalarında, dürüstlük ve cesaretli olma değerlerinin ön plana çıktığını belirlemişlerdir. Çelik ve Şahin (2013) çocukların gelişiminde sporun önemini inceledikleri araştırmalarında, sporun çocukların korkularını yenmesi, özbenliğini bulması, sosyal çatışmaların üstesinden gelmesi, kendisi ve çevresini

tanınması, uygun fiziksel gelişim sağlanması açılarından önemli olduğunu belirlemişlerdir.

Araştırma bulgularının aksine, Priest vd., (1999) liselerdeki sporcu öğrencilerin değerlerini inceledikleri araştırmalarında, sportmenlik yöneliminin gittikçe azaldığını, profesyonel tutumların ise arttığını tespit etmişlerdir. Rainer ve Dieffenbach (2008) 8-11 yaş sporcu öğrenciler üzerinde yaptıkları araştırmada, sporcu öğrenciler ve anne babaları açısından sporda kazanmanın önemli olduğunu belirlemişlerdir. Abanoz ve Soyer (2018) sporun ve toplumsal değerleri araştırdıkları çalışmalarında, spor endüstrisinin kazanmayı önemli bir değer haline getirdiğini, spordaki ahlâki değerlerin aşındırıldığını ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak, rekreatif olarak oynanan basketbolun her zaman yapabileceğinin en iyisini yapma arzusu, dürüst olma, disiplinli olma, kararlı davranma, gerektiğinde sorumluluk alabilme, dürüstlük, iletişim kurabilme, takımın bir üyesi olma bilinci, kazanma ve kaybetmenin doğru tanımı ve algılanması, kurallara uyma ve her zaman saygılı davranma gibi değerleri geliştirdiği tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Bu araştırma, hem rekreatif amaçlı basketbol oynayan gençlerin değer değişimlerine yönelik anne ve baba görüşlerini incelemiş hem de sporda benzer sonuçları ortaya çıkarmıştır. Yapılan bu araştırmanın amaca hizmet edebilmesi için, araştırmadan elde edilen sonuçlara göre şu önerilerde bulunulabilir;

- Altyapılarda basketbol kulüplerinin maç kazanmaya ya da para kazanmaya yönelik ideallerinin yanında değerlere yönelik eğitimlerin yapılması önerilebilir.
- Basketbol federasyonu tarafından tüm altyapı antrenörlerine bölgesel ve ulusal eğitimlerle değerlerin önemi ile ilgili eğitim verilebilir.
- Gençlik ve Spor Bakanlığınca seminerler düzenlenip kurum içindeki antrenörlerin de değerler eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi sağlanabilir.
- Bundan sonra yapılacak araştırmalarda, gençlerin sporda ve basketbolda kişilik, karakter, ahlaki sistemlerine ilişkin çalışmalar da yapılabilir.
- Anne ve babaların gençlerin değer değişimlerine yönelik nasıl bir rol model olduğuna ilişkin çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

ABADAN, Nermin (1961). **Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, s. 3.

ABANOZ, Engin Işık ve Fikret Soyer (2018). Sporun Toplumsal Değerler Üzerindeki Etkisi Hakkında Bir Çalışma. **Journal of Human Sciences**, 15 (1), s. 309-318.

ACUN, İsmail, Cemil Yücel, Ahmet Önder ve Bülent Tarman (2013). Değerler: Kim Ne Kadar Değer Veriyor?. **Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 6 (1), s. 180-197.

AKARÇAY ULUTAŞ, Demet ve Özlem Akarçay (2018). “**Nitel Veri Analizi.**” **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Nicel, Nitel ve Karma Tasarımlar için Bir Rehber**. (Editör, Ş. Aslan), Konya: Eğitim Yayınevi, s. 423-437.

AKBAŞ, Oktay (2004). Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyussal Amaçlarının İlköğretim İkinci Kademedeki Gerçekleştirme Derecesinin Değerlendirilmesi. **Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara**. s. 55-56.

AKSOY, Ramazan (2014). **Değer ve Değerler Eğitimi**. İstanbul: D-eğitim Değer Eğitim Merkezi Yayınları, s. 17-23, 197.

AKTEPE, Ümit (2015). Ergenlerin Sahip Oldukları Değerler ile Duygularının İfade Etme ve Problem Çözme Becelerileri Arasında Yordayıcı İlişkiler. **Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya**. s. 23-24.

AKYÜZ, Hayri (2015). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Bartın Örneği. **Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın**. s. 21-24.

AKYÜZ, Hayri ve Mutlu TÜRKMEN (2016). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrenci Adaylarının Boş Zamanlarını Değerlendirmesinde Spor

Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi. **International Journal of Science Culture and Sport**, 4 (3), s. 673-681.

ALTAN, Mustafa Zülküf (2011). Çoklu Zekâ Kuramı ve Değerler Eğitimi. **Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi**, 1 (4), s. 55-56.

ARSLAN, Mehmet Metin ve Levent Eraslan (2003). Yeni Eğitim Paradigması ve Türk Eğitim Sisteminde Dönüşüm Gerekliliği. **Milli Eğitim Dergisi**, s. 160. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/arslan-eraslan.htm [Erişim Tarihi: 12.05.2019]

ARSLANOĞLU, Cansel (2010). Spor Yapan ve Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması Kars İli Örneği. **Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara**. s. 70-74.

ASLAN, Neşe (2005). **Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi, Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Karşılaştırmalı Bir Araştırma**. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları, s. 10.

AYDIN, Mehmet Zeki (2010). Okulda Değerler Eğitimi. **Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi**, 6 (18), s. 16-18.

BAHADIR, Ziya, Zehra Certel ve Özer Yıldız (2013). Evaluation of Life Values of Candidate Teachers of Physical Education in terms of Gender, Class and Playing Sports. **World Applied Sciences Journal**, 23 (3), s. 309-314.

BERG, Bruce L. ve Howard Lune (2015). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. (Editör Hasan Aydın), Eğitim Yayınevi, s. 139, 381-407.

BİROL, Sefa Şahan ve Suat Karaküçük (2014). Sportif Rekreasyon Uygulama Politikaları Üzerine Bir Araştırma. **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 16 (27), s. 81.

BOZDEMİR, Oğuz (2017). Basketbol Oynayan Farklı Eğitim Kademelerindeki Öğrencilerin Spor Ortamındaki Empati Becerileri ile Fair Play Davranışları Arasındaki İlişki. **Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara**. s. 103.

BULL, Chris, Jayne Hoose ve Mike Weed (2003). **An Introduction to Leisure Studies**. England: Pearson Education, s. 127-129.

BÜKÜŞOĞLU, Nagehan ve Ali Fuat Bayturan (2005). Serbest Zaman Etkinliklerinin Gençlerin Psiko-Sosyal Durumlarına İlişkin Algısı Üzerindeki Rolü. **Ege Tıp Dergisi**, 44 (3), s. 173-177.

CANAN, Fatih ve Ahmet Ataoğlu (2010). Anksiyete, Depresyon ve Problem Çözme Becerisi Algısı Üzerine Düzenli Sporun Etkisi. **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 11, s. 38-43.

CEVAHİRCİOĞLU, Burkay (2007). Efes ile İlk Adım Basketbol Okulları Projesine Katılan 9-15 Yaş Grubu Çocukların Rekreasyon Aktivilerine Katılımlarının Değerlendirilmesi. **Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya**. s. 32.

CRESWELL, John W. (2013). **Nitel Araştırma Yöntemleri**. (Editör Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir), Ankara: Siyasal, s. 90.

ÇELİK, Akın ve Mustafa Şahin. (2013). Spor ve Çocuk Gelişimi. **The Journal of Academic Social Science Studies**, 6 (1), s. 467-478.

DALKIRAN, Mehmet Ali (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Spor Branşlarına Göre Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi Osmaniye Örnekleme. **Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray**. s. 34.

DANACI, Mehmet (2008). Adana İlinde Farklı Tipteki Liselerde Öğrenim Gören Adolesan Dönemi Sedanter ve Spor Yapan Erkek Öğrencilerin Spora Yaklaşımı, Fiziksel Yapıları ve Fizyomotorik Özelliklerinin Saptanması. **Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana**. s. 3.

DEMİRHAN, Gıyasettin (2014). Sportif Değerler ve Eğitimi. **Toplum ve Hekim**, 29 (5), s. 351-355.

DİLMAÇ, Bülent ve Kadir Ulusoy (2016). **Değerler Eğitimi**, Ankara: Pegem Akademi, 4. Baskı, s. 25.

DİLMAÇ, Bülent ve Osman Tolga Arıca (2012). Değerler Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. **II. Uluslararası Değerler Eğitimi Sempozyumu**, 16-18 Kasım, İstanbul.

DOĞAN, İsa (2015). Beden Eğitimi Dersinin Öğrenciye Kazandırdığı Değerlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara**. s. 117-120.

EMİR, Esra (2012). Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Örneği. **Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.** s. 27.

ER, Gürkan, Hatice Çamlıyer, Hüseyin Çamlıyer, Gökhan Çobanoğlu ve Nihal Er (1999). Çocuk ve Ergenlerde Spor Etkinliklerinin Davranış ve Sosyal Gelişim Üzerine Etkileri. **Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 3 (3), s. 29-38.

ERDOĞAN, Bülent (2012). **Basketbolda Foundmendal**, İstanbul: Bedray Basın Yayıncılık, s. 3-22.

ERKEN, Kürşat (2008). Öğretmenlerin Serbest Zamanlarında Spor Faaliyetlerine Katılmalarının İncelenmesi. **Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.** s. 9.

GENÇ, Salih Zeki ve M. Yunus Eryaman (2007). Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması. **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 9 (1), s. 89-102.

GEZEN, Kübra ve Abdülkadir Ekin (2016). Sportif Aktivitelerin Ergenlik Çağındaki Öğrencilerin Sosyalleşmesi Üzerine Etkisi. **3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi**, 27-29 Mayıs, Gaziantep, s. 80.

GÖKMEN, Hülya, A. Açıkalın, N. Koyuncu ve Z. Saydar (1985). Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri. **Ankara: MEGSB. Yayınları**, s. 18.

GÖKTEPE, Mehmet (2008). Türkiye'deki Bayan Futbolcuların Sosyo-Ekonomik Durumları ve Futbol Branşına Yönelme Nedenleri. **Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.** s. 87.

GÜVEN, Özbay ve Erman Öncü. (2006). Beden Eğitimi ve Spora Katılımda Aile Faktörü. **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, 10 (10), 81-90.

HACIOĞLU, Münevver (2017). Üniversite Öğrencilerinin Beden İmgesi Hoşnutluğu ve İletişim Becerilerinin İncelenmesi. **Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi**, 2 (2), s. 6-9.

HACIOĞLU, Necdet, Ayhan Gökdeniz ve Yakup Dinç (2015). **Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi**, Ankara: Detay Yayıncılık, s. 18, 30-42.

HALLAL, Pedro, C., Cesar G. Victora, Mario R. Azevedo, Jonathan C. K. Wells. (2006). Adolescent Physical Activity and Health. **Sports Medicine**, 36 (12), 1019-1030.

HAZAR, Atila (1999). **Turizm İşletmelerinde Animasyon**, Ankara, Detay Yayıncılık, s.29.

HAZAR, Atila (2003). **Rekreasyon ve Animasyon**, Ankara: Detay Yayıncılık, s.7.

HOWAT, Gary, Duncan Murray ve Gary Crilley (1999). The Relationships Between Service Problems and Perceptions of Service Quality, Satisfaction and Behavioral Intentions of Australian Public Sports and Leisure Center Customers. **Journal of Park Recreation Administration**, 17, s. 42-64.

HÖKELEKLİ, Hayati (2010). Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: Değerler Eğitimi. **Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi**, 6 (18), s. 4-8.

İNCEOĞLU, Metin (2000). **Tutum-Algı-İletişim**. Ankara: İmaj Yayıncılık, s.122.

KAHRAMAN, Gözde, Enis Çolak, Betül Bayazıt ve Ozan Yılmaz (2017). Lise Öğrencilerinin Rekreasyonel Faaliyetlere Katılmalarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. **İÜ Spor Bilimleri Dergisi**, 7 (1), s. 28-40.

KAN, Çiğdem (2009). Değişen Değerler ve Küresel Vatandaşlık Eğitimi. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 17 (3), s. 895-904.

KAPLAN, Yılmaz, Güney Çetinkaya. (2014). Spor Yoluyla Toplumsallaşma-Yeniden Toplumsallaşma Süreci. **International Journal of Sport Culture and Science**, 2 (Özel Sayı 2), 120-125.

KARA, Arif, Kadir Pepe, Meriç Eraslan ve Adem Akkulak (2016). Takım ve Bireysel Spor Yapan Bireylerin Centilmenlik Davranışlarını İncelenmesi. **3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi**, 27-29 Mayıs, Gaziantep, s. 72.

KARAKÜÇÜK, Suat (1995). *Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme)*, Ankara: Seren Matbaacılık, s. 19-24.

KARAKÜÇÜK, Suat (1999). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Gazi Kitabevi, s. 94.

KARAKÜÇÜK, Suat (2001). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Gazi Kitapevi, s. 49-50, 55- 66, 76-96.

KARAKÜÇÜK, Suat ve Bülent Gürbüz (2007). *Rekreasyon ve Kent(li)leşme*, Ankara: Gazi Kitabevi, s. 35.

KARTAL, Reşat, Çağatay Dereceli ve Alper Kartal (2016). *Eskrim Sporu Yapan ve Yapmayan 10-12 Yaş Arası Çocukların Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi. Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), s. 82-88.

KESKİN, Veli (2006). *Çocuklarını Spora Yönlendiren Anne ve Babaların Beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar*. s. 44-56.

KILBAŞ KÖKTAŞ, Şükran (2004). *Rekreasyon ve Boş Zaman Değerlendirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s. 25-53.

KILINÇ, E. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, (Editör Şebnem Aslan), Nicel Karma ve Nitel Tasarımlar İçin Rehber*. Konya: Eğitim Yayınevi. 1. Baskı, s. 410.

KOPARAN, Şenay ve Füsün Öztürk (2002). *Uludağ Üniversitesi Personelinin Üniversite Sportif Olanaklarından Yararlanma Düzeyleri, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), s. 243.

KRIPPENDORFF, Klaus (2004). *Content Analysis: An Introduction To its Methodology Thousand Oaks. CA: Sage*. 2nd ed, s. 18.

KURTULUŞ, Ali, Nevzat Demirci ve Pervin Toptaş Demirci (2016). *Badminton Sporcularının Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri. 3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi*, 27-29 Mayıs, Gaziantep. s. 70.

KÜÇÜK, Veysel ve Harun Koç. (2004). *Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 131-142.

KÜMBETOĞLU, Belkıs (2005). **Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma**, İstanbul: Bağlam Yayınları, s. 76.

KÜPE, Emine, Meryem Kaya, Metin Can Kalaycı ve Hüseyin Eroğlu (2016). Sporcularda Beden Memnuniyetinin Özgüven Düzeyine Etkisi'', **3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi**, 27-29 Mayıs, Gaziantep. s. 225.

LEUNG, Lawrence (2015). Validity, Reliability, and Generalizability in Qualitative Research. **Journal of Family Medicine and Primary Care**, 4 (3), s. 324.

LUMPKIN, Angela (2005). **Introduction to Physical Education, Exercise Science, and Sport Studies**. (6th ed.). New York: McGraw-Hill.

MCAYOV, Leo (2001). Outdoors for Everyone: Opportunities that Include People with Disabilities. **Parks and Recreation**, 36 (8), s. 24-36.

MERRIAM, Sharan B. (2018). **Nitel Araştırma. Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber (Editör Selahattin Turan)**, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. s. 86-88.

MİÇOOĞULLARI, Bülent Okan (2013). 6 Haftalık Psikolojik Beceri Antrenmanı Uygulamasının Takım Bütünlüğü, Kendine Güven ve Kaygı Düzeyleri Üzerine Etkisi: Genç Basketbol Oyuncuları Örneği. **Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü, Ankara**. s. 169-171.

MOR, Ahmet, Gökhan İpekoğlu ve Cansel Arslanoğlu (2018). Spor Lisesi Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi Sinop İli Örneği. **Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi**, 3 (3), s. 67-77.

ÖZATA, Erol (1991). Basketbolun Altyapı Organizasyonu İstanbul İli Uygulaması, Yabancı Ükelere Mukayesi. **Journal of Physical Education and Sports Studies (B.E.Ö.G.S.K.D. Spor Bilim Dergisi)**, 2 (6), s. 34-41.

ÖZENSEL, Ertan (2003). Sosyolojik Bir Olgular Değer. **Değerler Eğitimi Dergisi**, 1 (3), s. 228.

ÖZTÜRK KUTER, Füsün ve Murat Kuter (2012). Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi. **Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama**, 3 (6), s. 75-94.

PASSMORE, Anne ve Davina French (2001). Development and Administration of a Measure to Assess Adolescents' Participation. **Adolescence**, 36 (141), 67-75.

PATE, Russell R., Stewart G. Trost, Sarah Levin ve Marsha Dowda. (2000). Sports Participation and Health-Related Behaviors Among US Youth. **Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine**, 154 (9), 904-911.

PEHLİVAN, Zekai (2009). Spora Katılan Çocuklara Yönelik Ailelerin Beklentileri, Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller. **Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 7 (2), s. 69-76.

PRIEST, Robert F., Jerry V. Krause ve Johnston Beach. (1999). Four-Year Changes in College Athletes' Ethical Value Choices in Sports Situations. **Research Quarterly for Exercise and Sport**, 70 (2), 170-178.

PULUR, Atilla ve İbrahim Cicioğlu (2001). Bayan Basketbolcuların Beslenme Bilgisi ve Alışkanlıkları. **Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 1 (2), s. 44-47.

PUNCH, Keith F. (2005). **Sosyal Araştırmalara Giriş** (Editör Dursun Bayrak, H. Bader Arslan, Zeynep Akyüz). Ankara: Siyasal Yayınları, s. 183.

RAINER, Meisterjahn ve Kristen Dieffenbach. (2008). Winning vs. Participation in Youth Sports: Kids' Values and Their Perception of Their Parents' Attitudes. **Journal of Youth Sports**, 4 (1), 4-7.

RAMAZANOĞLU, Fikret, Oğuzhan Altungül ve Arzu Özer (2004). Sportif Açıdan Rekreasyon Etkinliklerinin Değerlendirmesi. **Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları**, s. 176-179.

SAĞLAM, Abdulkadir (2016). Değerler Eğitiminin Öğrenci Davranışlarına Etkisinin Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi. **Türkiye Sosyal Araştırma Dergisi**, 20 (3), s. 723-742.

SAYGILI, Gizem, Emrah Atay, Meriç Eraslan ve Mesut Hekim (2015). Düzenli Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 23 (1), s. 161-170.

SCHWARTZ, Shalom H. (2012). An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. **Online Readings in Psychology and Culture**, 2 (1), s. 3-4.

SEREL ARSLAN, Selen, İpek Alemdaroğlu, Çiğdem Öksüz, Aynur Ayşe Karaduman ve Öznur Tunca Yılmaz (2018). Genç Bireylerde Fiziksel Aktivitenin Akademik Başarı ve Depresyon Üzerine Etkisi. **Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi**, 6 (1), s. 37-42.

SEVİL, Tuba, K. Y. Şimşek, H. Katırcı, O. V. Çelik ve M. A. Çeliksoy (2012). **Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi**, Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayını, s. 5-20.

SIEKANSKA, Małgorzata. (2012). Athletes' Perception of Parental Support and its Influence on Sports Accomplishments—A Retrospective Study. **Human Movement**, 13 (4), s. 380-387.

SUSÜZER, Kadriye (2006). Oyun Yoluyla Fransızca Eğitimi. **Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.** s. 30.

TARHAN, Nevzat (2018). **Değerler Psikolojisi ve İnsan**. İstanbul: Timaş Yayınları, s. 20-22.

TATLIDİL, Ercan ve Esmâ Esgin Güner (2013). Küreselleşen Değerlerin Eğitim Kurumları Üzerine Etkisi. **Değerler Eğitimi Dergisi**, 11 (26), s. 259-277.

TAVŞANCIL, Ezel ve Esra Aslan (2001). **İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri**, İstanbul: Epsilon Yayınları, s. 56.

TRUDEAU, François ve Roy J. Shephard. (2008). Physical Education, School Physical Activity, School Sports and Academic Performance. **International**

Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 5, 10.
<https://doi.org/10.1186/1479-5868-5-10> [Erişim Tarihi: 17.04.2019]

TÜRK DİL KURUMU ‘Boş Zaman’,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ce1e3a7b7cdc9.88247350 , [Erişim Tarihi: 22.03.2019]

TEKİN, Murat ve Fatma Arslan (2005). 10. Gap Spor Şenliğine Katılan Yıldız ve Genç Taekwondo Sporcularının Beslenme Alışkanlıklarının Belirlenmesi **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 14, s. 482-485.

TEL, Mikail (2007). Öğretim Üyelerinin Boş Zaman Etkinlikleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Doğu Anadolu Örneği. **Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ**. s. 35-37.

TOKDEMİR, Muhammed Ahmet (2007). Tarih Öğretmenlerinin Değerler ve Değerleri Eğitimi Hakkındaki Görüşleri. **Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon**. s. 18.

TOSUN, Aykut, Barış Demir, Gazi Uçkun ve Orkun Konak (2015). Spor Aktivitelerinin Üniversite Öğrencilerinin Başarı ve Motivasyonu ile İlişkisi. http://akademikpersonel.kocaeli.edu.tr/aykut.tosun/bildiri/aykut.tosun02.10.2015_15.40.40bildiri.pdf [Erişim Tarihi: 29.04.2019]

TURGUT, Mine (2016). Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Okuyan Öğrencilerin Beslenme Bilgi ve Alışkanlıklarının Belirlenmesi. **3. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi**, 27-29 Mayıs, Gaziantep. s. 123.

ULUSOY, Kadir ve Bülent Dilmaç (2018). **Değerler Eğitimi**, Ankara: Pegem Akademi, s. 13.

UYANIK BALAT, Gülden (2004). Çocuklar ve Değerler Eğitimi. **Çoluk Çocuk Dergisi**, 45, s. 1-4.

UZUN, Meliha, Osman İmamoğlu, Faruk Yamaner, Gamze Deryahanoğlu ve Gül Yamaner (2017). Rekreatif Etkinliklere Katılımı Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi: Kız Lisesi Örneği. **Journal of Human Sciences**, 14 (1), s. 950-962.

ÜNAL, Merve, (2009). Çocuk Gelişiminde Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 10 (2), s. 95-109.

WELLS, Marcella ve Tim Merriman (2002). The Outdoors And The Classroom. **Parks and Recreation**, 37 (3), s. 94-100.

YAŞARTÜRK, Fatih (2013). Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Eğilimlerinin Belirlenmesi Bartın İli Örneği. **Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara**. s. 61.

YILDIRIM, Ali ve Hasan Şimşek (2006). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Seçkin Yayınları, s. 27.

YILDIRIM, Ali ve Hasan Şimşek (2018). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayınları, s. 67.

YILDIZ, Mehtap. (2019). Perceived Value of National Wrestlers. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 21 (1), 58-66.

YILDIZ, Yavuz (2018). Boş Zaman Faaliyeti Olarak Bisiklet Sporunu Yapan Bireylerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. **Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman**. s. 13-14.

YILMAZ, Hüseyin (2010). Çocuğun Ailede Kazanacağı Önemli Bir Değer: Kanaatkârlık. **Eğitime Bakış Dergisi**, 6 (18), s. 55-58.

ZIEBERTZ, Hans-Georg (2004). Çok Kültürlü Bir Toplumda Değerler Eğitimi Modelleri. **Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu**, 26-28 Kasım, İstanbul. s. 445-466.

ZORBA, Erdal (2015). **Herkes İçin Yaşam Boyu Spor**, Ankara: Fırat Matbaacılık, s. 16.

EK-1

GÖRÜŞME FORMU

Rekreatif Amaçlı Basketbol Oynayan 12-16 Yaş Gençlerin Değer Değişimlerine Yönelik Anne-Baba Görüşlerinin İncelenmesi

Kişisel Bilgiler

Velinin Yakınlık Durumu:

Yaşınız:

Öğrenim Durumunuz:

Mesleğiniz:

Çocuğunuzun cinsiyeti:

Çocuğunuzun yaşı:

Çocuğunuz hangi kulüpte oynuyor:

Çocuğunuz kaç yıldır basketbol oynuyor:

Sorular

- 1. Çocuğuzuz basketbola başlatma amacınız ve beklentileriniz nelerdi?**
- 2. Çocuğuzuz basketbola başladıktan sonra günlük hayatında ne tür alışkanlıklar kazandığını düşünüyorsunuz?**
- 3. Çocuğuzuz basketbola başladıktan sonra kişiliğinde nelerin değiştiğini söyleyebilirsiniz?**
- 4. Basketbolun çocuğuzuzun akademik başarısını nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?**
- 5. Basketbol sayesinde çocuğuzuzda hangi değerlerin değişime uğradığını söyleyebilirsiniz?**

EK-2**Katılımcının Beyanı**

Yüksek Lisans öğrencisi olan Osman Bardakçı tarafından, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı'nda bir araştırma yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili bilgiler bana aktarıldı. Araştırmaya katılmam durumunda araştırmacı tarafından kişisel bilgilerimin gizliliğine büyük bir özen ve saygı ile yaklaşılacağını biliyorum. Araştırma sonuçlarının bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin korunacağı hususunda bana bilgi verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında kendi isteğimle araştırmadan çekilebilirim. Araştırma sırasında araştırma ile ilgili bir sorun ile karşılaştığımda araştırmacı Osman Bardakçı' ya ilişkin iletişim bilgilerini biliyorum. İlgili araştırmaya kendi isteğim doğrultusunda katılıyorum.

Katılımcı:

İmza:

Katılımcı ile Görüşen Araştırmacı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

EK-3**ÖZGEÇMİŞ**

Araştırmacı Osman BARDAKÇI 1992 yılında Konya’da doğdu, ilkokuldan üniversite zamanına kadar lisanslı olarak basketbol oynadı. Üniversite ile birlikte basketbol antrenörlüğüne başladı ve halen devam etmekte. 2010 yılında Aksaray Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliğı bölümünü kazanarak 2014 yılında mezun oldu. 2016 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalında yüksek lisans eğitim programına başladı ve son olarak 2019 yılında Konya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünde spor eğitim uzmanı olarak göreve başladı.